

เสขิขธรรม

* ถนนหนังสือ * ฉบับที่ ๒๗ ปีที่ ๔ กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๓๘

รำลึก ๕๐ ปี เสรีไทย

ผู้จัดทำ

กลุ่มเสขิยธรรมร่วมกับคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.)

การเป็นสมาชิก

เสขิยธรรม ออกเผยแพร่ปีละ ๔ ฉบับ ค่าสมัครสมาชิก ๑๐๐ บาท ต่อ ๑ ปี ประสงค์จะบอกรับเป็นสมาชิก โดยส่งธนาคัตหรือตัวแลกเงินในนาม นายพิภพ ฤทธิพิภพ มาแจ้งเลขที่ ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จเจ้าพระยา คลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ ปณ.คลองสาน

กลุ่มเสขิยธรรม

เกิดขึ้นจากการรวมตัวของพระภิกษุและฆราวาสผู้ห่วงใยในพระพุทธศาสนาและสภาพของสังคมไทย มีความประสงค์จะประยุกต์ใช้ศาสนธรรมเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมอย่างกลมกลืน นอกเหนือจากการประสานงานและเกื้อหนุนกำลังใจซึ่งกันและกันในการทำงานเพื่อสังคมในด้านต่างๆ แล้ว ลึกซึ้งจะเฉพาะอีกประการหนึ่งของกลุ่มมา ก็คือการเพียรพยายามประยุกต์ธรรมะเพื่อเป็นข้อวัตรปฏิบัติเพื่อขัดเกลาตนเอง โดยมุ่งประโยชน์สุขของสังคมและเพื่อสมดุขของระบบนิเวศน์ อาทิ การลดและพยายามงดเว้นจากอบายมุขสมัยใหม่ เช่น บุหรี่ เครื่องดื่มประเภทยาสูบกำลัง น้ำอัดลม ภาชนะพลาสติกและโฟม เป็นต้น

ผู้มีความสนใจ ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ฝ่ายประสานงานกลุ่มเสขิยธรรม ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ โทร. ๔๓๗-๔๔๔๕ และ ๔๓๗-๔๔๕๐

คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.)

ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. ประสานงานระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและการพัฒนาเพื่อดำเนินงานร่วมกัน
๒. แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจเรื่องศาสนาและการพัฒนา พร้อมทั้งศึกษาค้นหาแนวทางร่วมกันในการทำงาน
๓. ฝึกอบรมและสรรหาทรัพยากรบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมหน่วยงานซึ่งต้องการการเกื้อหนุนดังกล่าว

เสขิยธรรม

เป็นจดหมายข่าวมีวัตถุประสงค์
เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้
และประสบการณ์
การประยุกต์หลักธรรม
มาใช้กับชีวิตและสังคมสมัยใหม่
ทั้งในหมู่ของบรรพชิตและฆราวาส

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา
นายช่าง บัณฑิต

คณะอำนวยการ

ฝ่ายจัดพิมพ์

พระครูสังฆวิชัย (สมนึก นาโถ)
พระอธิการทับทิม ธนาวโร
พระอธิการวิทยา จิตตมโม
พระมหาประจวบ ปญญาทีโป
พระมหานិพนธ์ สุภมโม
พระมหาเจิม สุวโร
พระไพศาล วิสาโล
พระสุทัศน์ วัชรญาณ

ฝ่ายบรรณาธิการ

นายสันติสุข โชภณศิริ
นายนิพนธ์ แจ่มดวง
น.ส.บังจิตตา ยรรยงยุทธ
นายปรีดา เรืองวิชาธร
นายพิภพ ฤทธิพิภพ
นายสมเกียรติ มีธรรม
นายวรพงษ์ เวชมาลีนนท์

สารบัญ

๒	สาราโหมโรง		
๓	หน้าแรก	คำประกาศขบวนธรรมยตรา	
๔	จดหมายสหายธรรม		
๗	ปาฐกถาธรรม	คืนธรรมะให้สังคม (ต่อจากฉบับที่แล้ว)	พระไพศาล วิสาโล
๑๒	ประยุกต์ธรรมเพื่อสังคม	ไป“โส”รายเดือนที่กุดชุม	ปรีดา เรืองวิชาธร
๑๗		ในอีกทัศนะหนึ่ง: บทสนทนากับอาจารย์เซน ประวิตร โรจนพฤกษ์	
๒๒	อนุทินเสด็จธรรม	ประชุมใหญ่เสด็จธรรมครั้งที่๖	กองสาราณียกร
๒๕		อนุสนธิจากการประชุมใหญ่เสด็จธรรม	ทีปโกภิกขุ
๒๙	กระแสนใหม่	เสด็จธรรมกับบทบาทในอนาคตต่อสังคมไทย	เซอร์รี ยาน
๓๓	พระคีรีสยาม	พระอาจารย์มิตสุโอะ คเวสโก	
		กับมูลนิธิมาซา โคดมี	วินัย ดิษฐาจร
๓๔	มองลอดหน้าต่างวัด		
๔๑	สตรีและเด็ก	บทบาทของแม่ซึ่งกับการฟื้นฟูภูมิพุทธา	C. Chandeary
๔๔	ตู้หนังสือเสด็จธรรม		
๔๗	เรื่องยาวประจำฉบับ	ด้วยรักแห่งโพธิญาณ	พระสุรชัย สิปโป(ขุน)
๕๒	บทกวี	แต่อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์	เสฐียรพงษ์ วรรณปก
		แต่อาจารย์กรุณา กุศลาสัย	เสฐียรพงษ์ วรรณปก
๕๔	พุทธศาสนาในโลกกว้าง	พุทธศาสนาเพื่อสังคมในญี่ปุ่น	สุภาพร พงศ์พฤกษ์
๕๙	ปกิณกะ	ส่งมอบพระพุทธรูปให้มหาโพธิสมาคม	
		๕๐ ปีวันสันติภาพไทย	
		สะพานสมเด็จพระวันรัต(ต่อ)	
๖๖	ตามสถานการณ์	ไล่ที่พระ (อีกแล้ว)	

รูปปกหน้า การเดินขบวนของเสรีไทย โดยลาวินัย อุปอินทร์

รูปปกหลัง ทะโลลามะ โดยทวีศักดิ์ อุซูดานนท์

เสขิยธรรม ฉบับนี้ล่วงเข้าฉบับที่ ๒๗ แล้ว ถ้านับเป็นปีก็ผ่านพ้นมาได้เป็นที่ห้า ถ้านับเป็นคนก็คงเรียกว่าเลขวัยกลางคนมาแล้ว และเช่นเดียวกับสภาพธรรมชาติทั่วไปที่มีอาการเปลี่ยนแปลงไปเป็นธรรมดา

เสขิยธรรม ก็เหมือนคนที่กำลังเติบโตใหญ่ขึ้นในลักษณะการต่างๆ กันกระนั้น

ทั้งนี้ อาจจะเป็นปรากฏการณ์ปรกติธรรมดาของคนจำนวนหนึ่งในสมัยนี้ได้ ที่ยากจะอดทนกับงานใดงานหนึ่งได้นานนัก ยากจะอดทนต่อความรู้สึกซ้ำซากจำเจที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว ต้องการแสวงหาสิ่งอันเร้าใจใหม่ๆ ตลอดเวลา และที่สำคัญอาจจะเป็นเพราะความเหนื่อยหน่ายกับระบบที่ต้องถูกตรึงไว้ด้วยหวังของเวลาที่แน่นอน ธรรมดาที่เมื่อเป็นจุดหมายข่าวกำหนดช่วงเวลาออกที่สม่ำเสมอย่อมมีความสำคัญ (บางครั้งอาจสำคัญกว่าเนื้อหาในเล่มด้วยซ้ำไป)

เหตุปัจจัยเหล่านี้เองที่อดทำให้ผู้ทำให้เกิดความเหนื่อยล้าขึ้นมาบ้างไม่ได้

แต่ในอีกด้านหนึ่ง ผู้ทำเองก็ได้รับกำลังใจเข้ามาพอสมควร เมื่อทราบว่ายังมีพระคุณเจ้าท่านต่างๆ หรือสมาชิกที่ติดตามอ่านอยู่บ้าง ทั้งทราบจากท่านที่เขียนจดหมายเข้ามาแลกเปลี่ยนก็ดี ท่านที่สมัครต่ออายุสมาชิกเข้ามา หรือท่านที่กรุณาให้ความอุปถัมภ์แก่ผู้อ่านคนอื่นๆ ด้วยกันก็ดี

นี่กรรมงที่ทำให้ลมหายใจของ**เสขิยธรรม** ยังไม่ขาดหวังไปเสียทีเดียว

ผู้ทำไม่เคยคาดหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะอยู่มาได้จนถึงเพียงนี้ ไม่เคยคาดหวังว่าตัวเองจะต้องรับภาระกับหน้าที่กระดากหกลีบกว่าหน้านี้จนสัมฤทธิ์ผลในระดับหนึ่ง

บางท่านที่ติดตามอ่าน**เสขิยธรรม** มาตั้งแต่ต้น ก็จะสังเกตได้ถึงอาการที่ซุบเซียวลงในบางครั้ง คอล้มนั่งประจำต่างๆ เคี้ยวมีบ้างไม่มีบ้าง สีสนต่างๆ อาจดูบางตาไปบ้าง ซึ่งก็คงต้องขออภัยไว้เป็นเกณฑ์

ครับ สิ่งต่างๆ เมื่อถึงที่สุดก็คงต้องถึงที่สุดของมัน เราคงจะเกณฑ์อะไรไม่ได้ นอกจากจะให้มองเห็นว่ามันก็“เป็นเช่นนั้นเอง”

อุดมคติแล้ว **เสขิยธรรม** ควรจะเป็นของเพื่อนสหธรรมิกกลุ่มเสขิยธรรมเองอย่างเต็มที่ (ว่าไปที่ยังดันทุรังทำอยู่อย่างนี้ ก็เหมือนกับการหวงกัณงานเอาไว้เหมือนกัน)

ได้แต่หวังครับว่าจะมีพระคุณเจ้าท่านใดสนใจจะทำอย่างจริงจัง ช่วยติดต่อมาเถิดครับ ไม่เช่นนั้น ถ้าจะต่อลมหายใจของ**เสขิยธรรม** ต่อไป ก็ช่วยกรุณาช่วยเขียนกันเข้ามามากๆ หน่อย แบ่งปันประสบการณ์ ความรู้หรือสิ่งใดที่ท่านคิดว่าจะมีประโยชน์ต่อเพื่อนสหธรรมิกท่านอื่นๆ หรือช่วยกันต่ออายุสมาชิกกันเข้ามาให้มากกว่านี้บ้าง

เสขิยธรรม เป็นเวทีของท่านทุกคน ทุกรูปครับ

คำประกาศขบวนธรรมยาตรา

ใน รอยต่อระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ยี่สิบกับคริสต์ศตวรรษที่ยี่สิบเอ็ด ดูเหมือนว่าภัยแห่งความรุนแรงที่คุกคามโลกอยู่ จะยังครอบงำอยู่ทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นภัยจากวิศวกรรมและการก่อการร้าย อย่างในนครโอกลาโฮมา สหรัฐอเมริกา หรือก๊าซพิษในญี่ปุ่น ความเป็นจริงอันน่าสลดจากสงครามระหว่างเผ่าในระวันดา การต่อสู้กันในศรีลังกา หรือระบอบเผด็จการที่ยังดำรงอยู่ในหลายที่ ทำให้การตอกย้ำถึงความหวังเพื่อสันติภาพและความยุติธรรม ไม่เพียงเป็นพันธะในทางประวัติศาสตร์ หากยังเป็นความจำเป็นสำหรับอนาคตของมนุษยชาติทีเดียว

ธรรมยาตราเพื่อสันติภาพและชีวิต เป็นความพยายามของสามัญชนหลายเชื้อชาติ ศาสนาที่พร้อมใจกันเดินทางไกลข้ามทวีป โดยเริ่มต้นเดินทางเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ปีที่แล้ว จากประเทศโปแลนด์ และจะไปสิ้นสุดที่เมืองนางาซากิ ประเทศญี่ปุ่น ในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๓๘ อันเป็นวาระครบรอบครึ่งศตวรรษแห่งการสิ้นสุดของสงครามโลกครั้งที่สอง ผู้คนที่ร่วมขบวนหวังผลึกจิตใจของมหาชนในโลกร่วมใจให้รำลึกถึงผู้ประสบภัยจากสงครามทั้งหมดในอดีตชนิดที่ไม่แบ่งเขาแบ่งเรา และผลึกคั้นให้สังคมโลกตระหนักถึงเงาแห่งสงครามและความรุนแรงประเภทต่างๆ ที่ยังครอบงำโลกอยู่

การเริ่มต้นเดินทางจากค่ายกักกันเอาชวิตซ์ ในโปแลนด์ ผ่านดินแดนต่างๆ ที่เคยเลือกแก้ปัญหาด้วยความรุนแรง และบางแห่งยังเลือกแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยวิธีนี้ ไปสิ้นสุดขบวนธรรมยาตราที่เมืองนางาซากิ อันเป็นนครที่ผู้คนต้องสังเวทชีวิตและชะตากรรมให้กับอาวุธประลัย อย่างระเบิดปรมาณู เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม คริสต์ศักราช ๑๙๔๕ นับว่ามีนัยสำคัญยิ่งในทางสัญลักษณ์

การที่รัฐบาลนาซีบุกโปแลนด์เมื่อคริสต์ศักราช ๑๙๓๙ ถือกันว่าเป็นการเริ่มต้นสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งยุติลงเมื่อนครนางาซากิถูกทำลาย ประมาณว่ามีผู้คนล้มตายในสงครามโลกครั้งนี้ประมาณ ๕๑ ล้านคน ในจำนวนนี้มีประมาณ ๓๔ ล้านคนที่เป็นพลเรือน หลังสงครามโลกครั้งที่สองจนถึงต้นทศวรรษที่ ๙๐ มีสงครามใหญ่น้อยทั่วไปอีกประมาณ ๑๒๑ ครั้ง ผลาญชีวิตผู้คนไปอีกกว่า ๒๑ ล้านคน แม้นถนาราชดำเนินที่ท่านทั้งหลายยืนอยู่ที่นี่ก็เป็นถนนที่มีประวัติศาสตร์แห่งความรุนแรง แต่ขณะเดียวกันก็แฝงความฝันที่จะแก้ไขปัญหาคาความไม่ยุติธรรม และการเรียกร้องโดยสันติวิธีของประชาชนเข้าไว้ไม่น้อย

เอาชวิตซ์และนางาซากิอันเป็นจุดเริ่มต้นและจุดลงท้ายของขบวนธรรมยาตรานี้มิได้เป็นแค่เพียงภาพแห่งความทารุณโหดร้ายของค่ายกักกัน และห้องก๊าซที่กลายเป็นลานประหารชาวยิว ๖ ล้านคน หรือระเบิดปรมาณูที่ทำลายชีวิตชาวญี่ปุ่นนับแสนคนเท่านั้น แต่ยังเป็นตัวแทนแห่งชีวิตจิตใจของผู้คนทั่วไปในโลกที่ยังไม่ยอมแพ้ต่อชะตากรรมอันโหดร้าย เป็นสัญลักษณ์แห่งความคิดออกถันขันติธรรม และความสามารถที่จะโอบน้อมขึ้นจากเงาแห่งความรุนแรง มายืนยันถึงความสำคัญของสันติภาพและความจำเป็นในการใช้สันติวิธีเพื่อมิให้โลกต้องจมอยู่กับความรุนแรง และผู้คนที่ต้องทนทุกข์อีก

หลายคนอาจรู้สึกว้าเหว่เหล่านี้เป็นความฝัน เป็นอุดมคติ แต่ ณ รอยต่อแห่งศตวรรษนี้ มนุษย์ได้พิสูจน์ให้เห็นว่า สิ่งที่เคยคิดกันว่าเป็นไปไม่ได้กำลังเกิดขึ้น ภัยจากสงครามนิวเคลียร์ ระหว่างอภิมหาอำนาจกำลังลดลง กำแพงอัปยศที่แบ่งพี่น้อง ญาติมิตรออกจากกันอย่างไร้ปราณี อันตรธานไป เงาแห่งสันติภาพจะฉายชัดเจน จับต้องได้มากขึ้นในตะวันออกกลางระหว่างปาเลสไตน์กับอิสราเอลและผู้นำด้านสิทธิมนุษยชนอย่างเนลสัน แมนเดลาเป็นอิสระจากคุกตะรางที่คุมขังเขามากกว่าสองทศวรรษ ทั้งยังได้รับเลือกตั้งจากมหาชนให้กลายเป็นประธานาธิบดีแห่งสหภาพอัฟริกาได้ในขณะนี้

ธรรมยาตราเพื่อสันติภาพและชีวิต เป็นการเดินทางของหลายคนในฐานะตัวแทนของมนุษยชาติบนเส้นทางแห่งความหวังและศรัทธาในสันติภาพ เพื่อยืนยันว่าสิ่งที่ไม่น่าเชื่อว่าจะเป็นจริง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและเป็นจริงได้ก็ด้วย ความร่วมใจกันอย่างไม่ทอดทิ้งและไม่แบ่งพรรคฝ่ายของทุกคนในโลก

๔ พฤษภาคม ๒๕๓๘

งานของแม่ชี

สำนักเนกขัมมานารี อ.คอนคา
จ.มุกดาหาร ๔๕๑๒๐

ธรรมสวัสดิ์คุณพิภพ

แม่ชีต้องกล่าวคำว่า“ขอโทษ ขออภัย”มาพร้อมจดหมายฉบับนี้ที่ตอบรับหนังสือล่าช้า ที่จริงได้รับหนังสือ **ไปนอก ปีที่หนึ่ง** และ **กฎแฉะ** ตั้งแต่เดือนมีนาคมแล้ว ได้รับแล้วก็รีบอ่านทั้งสองเล่มให้สมกับที่รอคอยและให้ความสนใจมานาน แล้วก็ไม่ผิดหวังเลยกับเนื้อหาสาระที่ผู้เขียน บรรจงเขียนไว้ให้ผู้อ่านได้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในโลกปัจจุบัน รู้สึกว่าได้รับประทานยาที่ถูกโรคของตัวเอง แต่ที่ตอบรับช้าเพราะไม่ค่อยได้อยู่สำนักเลย ประชุม อบรม สัมมนาบ่อยมากช่วงนี้ งานภายในสำนักก็รัดตัว หวังว่าคงได้รับการให้อภัยพร้อมหนังสือเล่มใหม่

รู้จักกันมานาน แต่ไม่ค่อยได้เล่ารายละเอียดของงานที่ทำอยู่ให้ฟังเลย วันนี้อาจจะเล่าเรื่องราวของสำนักเพื่อแบ่งปันแก่ภิกษุภิกษุณีอย่างย่อๆ พอเข้าใจ

สำนักแห่งนี้เริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ โดยงบประมาณของพระครูมุกดาโมลีเจ้าคณะจังหวัดมุกดาหาร โดยมีแม่ชีวาริกา อุปสุ เป็นผู้ดูแลกิจกรรมต่างๆ กิจกรรมที่ทำติดต่อกันมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ จนถึงปัจจุบันมีดังนี้

- พุทธธรรมนำชีวิตภาคฤดูร้อน
- ใช้ชีวิตให้คุ้มค่าใช้เวลาให้เกิดประโยชน์หลังเลิกเรียน (เปิดสอนพิเศษวิชาภาษาอังกฤษ-ธรรมะ นักเรียน

ชั้นป.๓-ป.๖)

-ศูนย์ฝึกวิชาชีพแม่บ้านและเยาวชน (ตัดเย็บเสื้อผ้าเพาะเห็ด)

-ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ (บริการด้านโภชนาการอาหารกลางวัน อาหารว่าง อาหารเสริม)

แม่ชีได้ส่งรูปกิจกรรมต่างๆ มาให้ดูด้วย เพื่อว่าจะได้เป็นข้อมูลเวลาประชุมที่ต่างๆ โครงการต่างๆ ที่ช่วยจนเจอให้สำนักทำกิจกรรมต่างๆ ได้คือ ปลุกเห็ดนางฟ้า ทำอาหารกลางวันเด็กส่งตลาดด้วย ฯลฯ การประชุม สัมมนา อบรม ต่างๆ ก็มีมีส่วนช่วยพัฒนางานให้เจริญก้าวหน้าไปเรื่อยๆ และกิจกรรมของนักบวชสตรีจะเจริญก้าวหน้า สามารถช่วยเหลือตนเองและสังคมได้เต็มที่ หากยังมีภิกษุภิกษุณีต่างๆ คอยช่วยเหลือ ขออนุโมทนา และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ที่ได้ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของนักบวชสตรีตลอดมา ถ้ามีโอกาสผ่านมาจังหวัดมุกดาหาร ก็แวะเวียนมาเยี่ยมแม่ชีบ้าง ยินดีต้อนรับ สุดท้าย ขออภัยคุณพระศรีรัตนตรัยและประโยชน์ที่คุณมีต่อมวลมนุษยโลกจงช่วยก้ำจุนให้คุณเจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละตลอดกาลนานเทอญ

แม่ชีวาริกา อุปสุ

ผมอ่านลิจิตของท่านแม่ชีด้วยความชื่นชมยินดีเป็นอย่างยิ่ง และต้องขอขอบพระคุณที่ได้ช่วยชี้ให้พรต่างๆ มาให้ และหวังว่าท่านแม่ชีคงมีความเจริญก้าวหน้าทางธรรม และการงานอื่นๆ ขึ้นไปเช่นกันครับ

ป้าจ๋นเงินนาบอน อ.นาบอน

จ.นครศรีธรรมราช

เจริญพร โยมพิภพ

หลังจากเดินทางกลับจากกาญจนบุรี อาตมาได้มายังอ.นาบอน ขณะนี้กำลังพำนักอยู่ในสำนักสงฆ์ป่าช้านาบอนแห่งนี้ ท่ามกลางดวงซุ้ยน้ำบริบูรณ์พันความตายเหมือนอยู่แก่เอื้อมบรรยาภาสวิเวกทำให้ความปรารถนาลามก (อยากดัง อยากลึก อยาก อยากร อยากร) ต่างๆ ลื่น ทูเลา ผ่านหายไป ทั้งได้เจอกัลยาณมิตรนักภาวนาพรญา ๑๓ กับ พรญา ๑๐ ที่มีข้อวัตรเหมือนกับพระครูดรงค์ ศิษย์หลวงปู่สิมอีกหนึ่งรูป

จึงเป็นโอกาสอันเหมาะให้หันมาเร่งทำความเพียรภายใน รวมจิตให้เป็นหนึ่ง และเลิกข้องแวะกับโลกภายนอกชั่วคราว จนกว่าจิตอันตกต่ำจะขึ้นสูงอีกครั้ง กะว่าจะอยู่ที่นี้เดือนกว่า ก่อนเข้าพรรษาหนึ่งเดือนจะขึ้นไปจำพรรษาที่วัดเด่นชัยธรรมาราม แพร่ กับพระอาจารย์กัณหา(หลานหลวงพ่อชา)

เนื่องจากความล่าช้าของการออกจดหมายข่าวเสขิยธรรม หลวงพี่ชวนท่านได้มีลิขิตมาอีกฉบับ และแจ้งว่าได้ย้ายไปอยู่ที่วัดป่าก้นตงษ์ บ้านเกาะใหญ่ ต.บางเหริยง อ.ควนเนียง จ.สงขลา ๙๐๒๒๐ แล้วครับ ขอให้ทราบตามนี้ และท่านได้ฝากบทกวีที่เกิดจากแรงบันดาลใจ ระหว่างเข้าร่วมการอบรมอานาปานสติ ที่สวนโมกข์นานาชาติมาด้วยครับ

แต่ธรรมาศรมนานาชาติ

I เปล่งประกายทะเลดาว

พร่างพราวเหนือโลกา

แดนธรรมโพธิพนา

แอบอุ้งนอิ่งแนบเนื้อแผ่นดิน

II อาบอุ่นไอน้ำแร่ร้อน

ล้ำเลิศสาคร

นานาผู้คนสัญจร

อบอุ่นใจจิตใจเบิกบาน

III หมุ่มมะพร้าวแดงสน

สายลมพัดโชย

บรรเลงดนตรีโบกโบย

สกุณากรูกริ้วขันคู...ฎีกฎาๆ

๒๔ พ.ค. โสชา

พระชวน (สุรัชย์ มหาสิปโป)

วัดพระพุทธบาทตากผ้า

อ.ป่าซาง ลำพูน

เจริญพร คุณโยมพิภพ อุดมอิทธิพิงศ์

ด้วยอาตมารับถนนวนหนังสือฉบับ**เสขิยธรรม** มาตลอดโดยมีหมายเลขสมาชิกหน้าซองที่ส่งหนังสือมา "๐๐๑๔" ซึ่งบันทึกสุดท้ายของเจ้าหน้าที่ของและใบกรอกข้อความต่ออายุสมาชิกระบุว่าหมดอายุเมื่อเล่มที่ ๒๑ เมื่อปี ๒๕๓๗ ที่ผ่านมา อาตมาได้ส่งตัวแลกเงินไปรษณีย์ฉบับละ ๕๐๐ บาทมา ๑ ฉบับ เลขที่ ๖๕H ๐๔๖๓๕ มาให้คุณโยม ประทับตราวันที่ ๕ ส.ค.๓๗ เพื่อเป็นการต่ออายุสมาชิกอีก ๒ ปี (๒๐๐ บาท) และอีก ๓๐๐ บาทสมทบเป็นกองทุนสมาชิกอุปถัมภ์ แต่ทำไมฉบับที่ ๒๕ (ม.ค.-มี.ค.๓๘) ที่ส่งมาให้อาตมานั้น ยังมีใบกรอกข้อความให้ต่ออายุสมาชิก และในเจ้าหน้าที่ของยังระบุว่าหมดอายุสมาชิกฉบับที่ ๒๑ อีก ไม่ทราบทางฝ่ายทะเบียนสมาชิกไม่ได้ตรวจทะเบียนสมาชิกหรือเปล่า ทั้งๆที่ได้ต่ออายุมา ๒ ปีแล้ว จึงขอเจริญพรชี้แจงมาให้ทราบตามนี้

พระกมล อุดมครมโม

เป็นความผิดพลาดของฝ่ายทะเบียนของเราเองครับ
ผมจะได้แก้ไขให้โดยด่วน ขอให้พระคุณเจ้ารูปอื่นที่พบ
ความผิดปกติในเรื่องนี้ช่วยแจ้งเข้ามาให้เราแก้ไขด้วย
ครับ

พิราบสีขาว

“เมฆหมอกมืดครึ้ม ท่ามกลางสายฝนโปรยปราย
นกพิราบสีขาวโฉบบินอย่างเรียว
ฟ้ากว้างใหญ่ น้ำฝนโปรยพรรม
ฉันคงเห็นความมืดในความสว่าง
ความจริงในสิ่งที่เป็ความจริง
ฟ้าสีทองเริ่มสาดส่อง
นกพิราบสีขาวสลัดปีก
จุดหมายอันไกลโพ้นเป็นที่หวัง
บิน...บิน...บิน...
สู่ความอบอุ่นของแสงทอง
อุดมการณ์คือจุดหมาย
ความอิสระและความจริง
นั่นแหละเป็นสิ่งที่ต้องการ
นกพิราบสีขาว...”

ส.กฤษนันท์

(ส.กฤษนันท์ เป็นอดีตหัวหน้ากลุ่มวรรณกรรมพิราบ
เหลือง ปัจจุบันเป็นอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์มหา
จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย กำลังขอย้ายไปอยู่ที่วิทยาเขต
สุรินทร์)

ต่อจากฉบับที่แล้ว

ในทำนองเดียวกัน ถ้าเราต้องการนำธรรมะให้
กลับคืนสู่สังคม ทำให้สังคมนั้นมุ่งไปในทางที่ดีงาม
เป็นสังคมที่พึงปรารถนา ลำพังการสอนการกระตุ้น
ให้คนประพฤติตนเป็นคนดี มีศีลธรรม เท่านั้นย่อม
ไม่เพียงพอ จำเป็นที่จะต้องสร้างเงื่อนไข สร้างเหตุ
ปัจจัยภายนอก สร้างระบบ สร้างกลไกในสังคม เพื่อ
ที่จะอุดหนุนจุนเจือให้ธรรมะงอกงามขึ้นในตัวบุคคล
**อันนี้เองคือสาเหตุที่ว่า นอกจากการใส่ใจกับ
การปฏิบัติธรรมหรือการเผยแพร่ธรรมะในระดับ
บุคคลแล้ว เราต้องพยายามหาทางกระตุ้น และ
เสริมสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีงาม สร้างระบบ สร้างกลไก
ในสังคมให้เป็นไปในทางที่ดีงาม เพื่อเกื้อหนุนให้
แก่ธรรมะด้วย**

การมีโครงสร้างที่ดีมีสภาพแวดล้อมที่ดีเป็นเรื่อง
จำเป็นอย่างยิ่ง อาจารย์ประเวศ วะสี เคยยกตัวอย่าง
ว่าถ้าเราจับไก่เอามารวมกันในสุ่ม มันจะจิกตีกันเป็น
พัลวัน แต่ถ้าเอาสุ่มออกปล่อยให้มันหากินตามปกติ
มันก็จะอยู่อย่างสงบ การที่ไก่จิกตีกันเวลาอยู่ในสุ่ม
นั้น ไม่ใช่เพราะว่ามันมีนิสัยก้าวร้าว การเบียดเบียน
กันทำร้ายกันนั้น ไม่ได้เป็นเพราะธรรมชาติเดิมแท้
หรือเพราะนิสัยสันดานเพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับ
สภาวะแวดล้อมด้วย นี่เป็นเรื่องซึ่งเราควรจะทำให้
ความสนใจกันมากขึ้น

ปัจจุบันนี้เราพูดกันว่าคนเห็นแก่ตัวมากขึ้น คน
คิดแต่เรื่องเงินมากขึ้น คิดแต่เรื่องกำไรมากขึ้น เรา
ก็มักจะโทษว่าเป็นเพราะคนไม่มีศีลธรรม เป็น
เพราะวัตถุนิยมแพร่ระบาด แต่เรามักจะไม่ได้อมอง

คตินธรรมะให้สังคม*

พระไพศาล วิสาโล

“เคยมีคนถามนักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษที่มีชื่อเสียงมากคนหนึ่งว่า อะไรเป็นสิ่งที่นักเศรษฐศาสตร์ใช้อย่างจำกัดจำเขี่ยมากที่สุด นักเศรษฐศาสตร์ผู้นั้นตอบไว้อย่างชัดเจนว่า “ก็ความรักยังงัยล่ะ” ความรักเป็นสิ่งที่นักเศรษฐศาสตร์ใช้อย่างจำกัดจำเขี่ยมากที่สุด เพราะเขาถือว่ามันเป็นทรัพยากรที่มีน้อย และมีค่ามาก”

ให้ลึกซึ้งถึงกลไกทางเศรษฐกิจสังคมในปัจจุบันว่า มันมีส่วนทำให้คนเห็นแก่ตัวมากขึ้นน้อยเพียงใด และถ้าพิจารณาสืบสาวดูแล้วจะพบว่า กลไกหรือระบบเศรษฐกิจปัจจุบันมีวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง เพื่อที่จะทำให้คนเห็นแก่ตัวอดัม สมิท ซึ่งเป็นผู้วางรากฐานระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน เขาบอกไว้ชัดเจนเลยว่า การที่คนจะมีข้าวปลาอาหาร มีเสื้อผ้าและปัจจัยสี่ ก็เพราะว่าทุกคนต่างเห็นแก่ตัว การที่ทุกคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ทำให้เรามีอาหารกิน มีเสื้อผ้าใส่ เพราะชาวนาปลูกข้าว คนงานทอผ้า ก็ด้วยมุ่งประโยชน์ส่วนตนกันทั้งนั้น นี่คือทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่มองว่าเห็นความเห็นแก่ตัวนั้นเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นสิ่งเดียวที่ต้องกระตุ้นเพื่อให้เศรษฐกิจดำเนินไปได้ถึงได้เกิดระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมขึ้นมา

อาตมาไม่ขอเถียงว่าความเห็นแก่ตัวนั้น ไม่ใช่สิ่งจำเป็นเพื่อความอยู่รอด แต่ถ้าระบบเศรษฐกิจก็ตามที่มุ่งกระตุ้นความเห็นแก่ตัวอย่างเดียว เพื่อให้เป็นพลังผลักดันเศรษฐกิจให้ดำเนินไปได้ อาตมาเห็นว่าเป็นเรื่องอันตรายและคับแคบอย่างมาก แท้ที่จริงยังมีพลังอีกอย่างหนึ่งซึ่งเราสามารถกระตุ้นให้เกิดขึ้นได้ นั่นคือ พลังแห่งความรัก ความเมตตา ความเสียสละ แต่คุณธรรมเหล่านี้ ระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ไม่สนใจและปฏิเสธด้วยเพราะมองแต่เพียงว่าจะต้องกระตุ้นความเห็นแก่ตัวให้เกิดขึ้นเท่านั้น ถึงจะทำให้เศรษฐกิจดำเนินไปได้เพราะทุกคนอยาก

* ปรับปรุงจากคำบรรยาย ณ สวนธรรมสากล อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๓๘

จะรวย เพราะทุกคนอยากจะเสพให้มาก เศรษฐกิจ จึงจะก้าวหน้าไปได้ เคยมีคนถามนักเศรษฐศาสตร์ ชาวอังกฤษที่มีชื่อเสียงมากคนหนึ่งว่า อะไรเป็นสิ่งที่ นักเศรษฐศาสตร์ใช้อย่างจำกัดจำเขี่ยมากที่สุด นัก เศรษฐศาสตร์ผู้นั้นตอบไว้อย่างชัดเจนว่า “ก็ความรัก ยังไงล่ะ” ความรักเป็นสิ่งที่นักเศรษฐศาสตร์ใช้ อย่างจำกัดจำเขี่ยมากที่สุด เพราะเขาถือว่ามันเป็น ทรัพยากรที่มีน้อย และมีค่ามาก เพราะฉะนั้นจึง ต้องใช้ให้น้อยที่สุด ตรงตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่ว่า อะไรที่มีน้อยและมีค่ามาก จะต้องใช้อย่างจำกัด ใน ระบบเศรษฐกิจเช่นนี้จึงถือว่าต้องใช้ความรักน้อยๆ แต่ใช้ความเห็นแก่ตัวให้มากๆ เศรษฐกิจถึงจะเจริญ

อวดมากำลังจะพูดว่า เวลานี้ความเห็นแก่ตัวไม่ ใช่ว่าเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้ากับลูกค้า อย่างเดียว ไม่ใช่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อ บุคคลเท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่แฝงอยู่ในระบบเศรษฐกิจ โดยเจตนา เขาไม่คิดจะปลุกฝังความรักความเมตตา ลงไปในระบบเศรษฐกิจ แต่ฝังความเห็นแก่ตัวเข้า ไปในระบบเศรษฐกิจแทนด้วยความจงใจ ในระบบ เศรษฐกิจเช่นนี้ ความพินาศอาจจะหมายถึงความ เจริญก็ได้ เมื่ออาทิตย์ที่แล้วอดมาได้ฟังรายงานจาก วิทยุบีบีซีหลังจากเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวที่เมือง โกเบ ประเทศญี่ปุ่น นักเศรษฐศาสตร์และนัก วิเคราะห์เศรษฐกิจหลายคนในยุโรปและอเมริกา คาดการณ์ว่าเหตุการณ์นี้จะทำให้เศรษฐกิจของ

ญี่ปุ่นขยายตัว รายได้ประชาชาติจะเพิ่มมากขึ้น หลายคนคงสงสัยว่ามันจะเป็นไปได้อย่างไร ในเมื่อ เหตุการณ์ที่โกเบเป็นความพินาศย่อยยับของคน จำนวนมาก คนตายหลายพัน ทรัพย์สินเสียหายนับ แสนล้านบาท แต่นักวิเคราะห์เศรษฐกิจเขาบอกว่า ตัวเลขทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นเจริญมากขึ้น เพราะว่าแผ่นดินไหวครั้งนี้จะทำให้อุตสาหกรรมก่อสร้าง ญี่ปุ่นบูมขึ้นมา จะมีการจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น เพราะ ผู้คนต้องซื้อสินค้าใหม่หมด ทั้งรถยนต์ ตู้เย็น เทป บ้านเรือน การซื้อของเหล่านี้จะทำให้เศรษฐกิจ ญี่ปุ่นโดยรวมเจริญมากขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่ตรงกัน ข้ามกับความคิดของเรา เพราะโดยสามัญสำนึกแล้ว ความเสียหายในกรณีแผ่นดินไหวของญี่ปุ่นหมายถึง ความพินาศย่อยยับ เศรษฐกิจจะต้องทรุดต่ำลง แต่เขาบอกว่าจะเจริญขึ้น

ระบบเศรษฐกิจปัจจุบันถือว่า เมื่อมีการทำลาย มีความพินาศ นั้นหมายถึงความเจริญ ในขณะที่ความ เข้าใจของเรา ความเจริญหมายถึงการที่สุขภาพชีวิต ดีขึ้น มีความสุขมากขึ้น มีความทุกข์น้อยลง แต่ว่า ในระบบเศรษฐกิจปัจจุบันกลับตรงกันข้าม ยิ่งคน เจ็บป่วยมากขึ้นเท่าไร เศรษฐกิจของชาติก็จะเจริญ มากขึ้นเท่านั้น เพราะมีการจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น มี การซื้อยามากขึ้น ผู้คนไปหาหมอมากขึ้น หมอก็จะ มีเงินมากขึ้น จะมีการสร้างโรงพยาบาลมากขึ้น โรงงานผลิตยาที่จะขยายตัวมากขึ้น ความต้องการ พยาบาลก็จะเพิ่มมากขึ้น คนก็จะมียานทำมากขึ้น สรุปก็คือว่าในระบบเศรษฐกิจเช่นนี้ ผู้คนรวยขึ้น เพราะว่าคนเจ็บป่วยมากขึ้นนี้เป็นตรรกะของระบบ เศรษฐกิจในปัจจุบัน

เวลาเราพูดถึงการที่คนไม่มีศีลธรรมคนเห็นแก่ตัว เรามักโทษว่าเป็นเพราะคนไม่รักตัวเอง หรือเพราะ การสอนศีลธรรมไม่ได้ผล นั่นก็อาจจะจริง แต่ไม่ จริงทั้งหมด ความจริงอีกด้านหนึ่งก็คือระบบ เศรษฐกิจปัจจุบันก็มีส่วนทำให้คนเป็นเช่นนี้ และ

“อาตมาพูดเพื่อที่จะชี้ว่า เวลานี้การที่คนไม่มีธรรมะ ไม่มีศีลธรรม ไม่ใช่เป็น เพราะอธิบายมุกอย่างเดียว แต่ยังเป็นเพราะว่ากลไกหรือเงื่อนไขทางสังคมร่วมกันชัก นำให้คนมีแนวโน้มไปทางนั้น ดังนั้น ถ้าเราต้องการจะนำธรรมะคืนสู่สังคม เราก็ ต้องหันมาสนใจเรื่องระบบสังคมด้วย อันนี้คือเหตุผลว่า นอกจากเราจะมาพูดถึง เรื่องธรรมะ เรื่องการปฏิบัติธรรมแล้ว เราควรทำความเข้าใจในเรื่องของสังคมด้วย”

ถ้าเราตรงๆจะพบว่ายังมีระบบอีกหลายอย่างที่ มีส่วนทำให้คนเห็นแก่ตัวมากขึ้น เวลานี้เราพบว่าคน เห็นแก่เงินมากขึ้น คนทำอะไรก็เพราะเงิน แต่ถ้า พิจารณาจะเห็นว่ายังมีเหตุปัจจัยทางด้าน โครงสร้าง สังคมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย อาตมาจะไม่พูดถึงระบบ เศรษฐกิจ แต่จะพูดถึงระบบอื่นบ้าง

ลองนึกถึงเด็กที่เติบโตในสังคมที่คนมีเงินก็ สามารถเป็นใหญ่เป็นโตได้เป็น ศส.หรือเป็นรัฐมนตรี ได้ โดยไม่จำเป็นต้องพูดถึงคุณธรรมหรือสติปัญญา ใครที่มีเงินก็สามารถสร้างตึกสูงผุดกฏเทศบาล สร้าง โรงงานปล่อยน้ำเสีย สร้างความเดือดร้อนแก่ชุมชน ใครที่มีเงินก็สามารถบันดาลอะไรได้ทุกอย่าง คนที่ เติบโตขึ้นมาในสภาพสังคมเช่นนี้ ย่อมถือเงินเป็น พระเจ้าอย่างแน่นอน แต่ก่อนอื่นเราลองมาดูว่า ทำไม คนที่มีเงินจึงสามารถทำอะไรได้ตามใจชอบ จะ ปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำลำคลองก็ได้ ฆ่าคนโดยไม่ถูก จับก็ได้ เป็นเพราะอะไร ส่วนหนึ่งก็เพราะระบบ การเมืองการปกครองมีจุดอ่อน มีข้อบกพร่อง เปิด ช่องให้คนมีเงินสามารถทำอะไรได้ตามใจชอบ สิ่ง เหล่านี้ไม่ได้มีสาเหตุจากระบบเศรษฐกิจอย่างเดียว แต่ยังเป็นเพราะ ระบบการเมืองการปกครองมีจุดอ่อน เล็กกลายเป็นเครื่องมือของคนมีอำนาจ

ระบบการเมืองการปกครองเช่นนี้ ไม่ว่าจะที่ ส่วนกลาง หรือส่วนท้องถิ่น ล้วนแต่เสียมสอนให้ ผู้คนเห็นว่า ถ้าคุณมีเงินแล้ว คุณทำได้ทุกอย่าง เพราะ ฉะนั้นก็เป็นธรรมดาว่าเขาย่อมถือเงินเป็นพระเจ้า

และทำทุกอย่างเพื่อเงิน ระบบเช่นนี้ไม่เปิดโอกาส ให้คนมีธรรมะสามารถเป็นผู้นำชุมชนได้ เวลานี้ คนที่จะเป็นผู้นำหมู่บ้านหรือกำนันได้จะต้องมีเงิน สมัยก่อนคนที่จะเป็นผู้นำได้คือครู หมอ พระ หรือ ผู้อาวุโส ที่มีคุณธรรม เด็กที่เติบโตขึ้นมาในสังคม เช่นนี้ย่อมซึมซับรับเอาอันตึงตึงของธรรมะว่า ถ้า คุณมีคุณธรรมแล้ว คุณย่อมได้รับการยอมรับ แต่ถ้า ระบบสังคมเกิดความผิดเพี้ยนขึ้นมา คนมีเงินทำ อะไรได้ทุกอย่าง ขึ้นชื่อว่าเจ้าพ่อหรือคนรวยแล้ว ทำอะไรได้ทั้งนั้น ผู้คนที่ต้องเห็นว่าเงินคือสรวง คือพระเจ้า และจะทำทุกอย่างเพื่อเงิน

เวลานี้วัยรุ่นเป็นอันมากพร้อมจะเป็นนางแบบ ให้แก่ปฏิทินแม่โจงก็เพราะเงิน คนรุ่นใหม่มากจน มากถือว่าการเปลื้องผ้าหน้ากล้องหรือต่อหน้าผู้คน เป็นเรื่องธรรมดาไปแล้ว สมัยก่อนคนที่ยอมเป็น นางแบบให้แก่ปฏิทินแบบนี้ มักจำกัดอยู่เฉพาะใน แวดวงบันเทิง หรือคนที่มีอาชีพบริการทางเพศ แต่ เดียวนี้ใครๆก็อยากเป็นนางแบบให้แก่ปฏิทินแม่โจง เพราะว่าได้เงินเป็นแสนเป็นล้าน นางสาวไทย รอง นางสาวไทย หรือดารานางงามมาก พร้อมทั้งจะเป็น นางแบบภาพเปลือยให้นิตยสารต่างๆทั้งนี้ก็เพราะเงิน เพราะเขาเติบโตขึ้นมาในบรรยากาศที่ถือเงินเป็น พระเจ้า เพราะระบบการเมืองการปกครองก็ดี ระบบ เศรษฐกิจก็ดี ไม่เปิดโอกาสให้คนที่มีคุณธรรม มี สติปัญญาความสามารถขึ้นมาเป็นผู้นำได้

อาตมาพูดเพื่อที่จะชี้ว่าเวลานี้การที่คนไม่มีธรรมะ

ไม่มีศีลธรรม ไม่ใช่เป็นเพราะอบายมุขอย่างเดียว แต่ยังเป็นเพราะว่ากลไกหรือเงื่อนไขทางสังคมร่วมกันชักนำให้คนมีแนวโน้มไปทางนั้น ดังนั้น ถ้าเราต้องการจะนำธรรมะคืนสู่สังคม เราก็ต้องหันมาสนใจเรื่องระบบสังคมด้วย อันนี้คือเหตุผลว่า นอกจากเราจะมาพูดถึงเรื่องธรรมะ เรื่องการปฏิบัติธรรมแล้ว เราควรทำความเข้าใจในเรื่องของสังคม มองให้เห็นว่าความเห็นแก่ตัวก็ดี ความไม่มีธรรมะก็ดี มันได้แทรกได้แฝงฝังเป็นเนื้อเดียวกับระบบต่างๆ อย่างไรบ้าง เมื่อเข้าใจเรื่องนี้แล้ว ก็สามารถเข้าไปมีบทบาทในการสร้างทางเลือกใหม่ที่ประกอบไปด้วยเมตตาและกรุณา ทำอย่างไรเราถึงจะมีระบบเศรษฐกิจที่ประกอบไปด้วยปัญญาและกรุณา ทำอย่างไรถึงจะมีระบบการเมืองการปกครองซึ่งสามารถบันดาลใจให้คนมีความรักต่อกัน แทนที่จะคิดเอาเปรียบกันโดยมีโลภะ โหสะ เป็นที่ตั้ง นี่คือสิ่งจำเป็นที่เราจะต้องคิดหาหนทางกัน

ถ้าเราเข้าใจธรรมะในความหมายนี้แล้ว เราจะมองได้กว้างขึ้น คือนอกจากการประพฤติปฏิบัติส่วนตัว การขัดเกลาให้เป็นผู้มีความสันโดษ มีชีวิตเรียบง่าย มีเมตตากรุณา มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีสติสมาธิแล้ว เรายังควรที่จะสร้างเงื่อนไข สร้างสภาวะแวดล้อมใหม่ที่เกื้อกูลต่อธรรมะ เราอาจทำไม่ได้ในระดับประเทศ แต่เราสามารถทำได้ในระดับชุมชน ในหมู่บ้านของเรา ด้วยเหตุนี้พระจึงมีบทบาทสำคัญ เพราะท่านทำงานอยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่ยังมีวัดเป็นศูนย์กลางอยู่ พระท่านสามารถทำให้คนในชุมชนหันมาเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกันได้ ไม่ใช่ด้วยการเทศนาสั่งสอนอย่างเดียวเท่านั้น แต่ด้วยการสร้างกลุ่มสร้างองค์กรขึ้นมา ทำให้หมู่บ้านมีความเป็นชุมชนขึ้นมาใหม่อีกครั้งหนึ่ง

อาตมาอยากจะย้ำว่าเวลานี้สภาพความเป็นชุมชนในหมู่บ้านกำลังจะหายไป ชาวบ้านต่างคนต่างอยู่มากขึ้น ทำให้มีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น แต่ถ้าเราพยายามฟื้นฟูความเป็นชุมชนขึ้นมาใหม่ใน

หมู่บ้าน จะเป็นทางออกที่สำคัญในการสร้างสังคมให้กลับมามีธรรมะขึ้นมาใหม่ เป็นการทำให้ธรรมะกลับคืนสู่สังคมอีกครั้งหนึ่ง เพราะถ้าทุกคนอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนแล้ว ก็จะคำนึงถึงผู้อื่นมากขึ้น ชุมชนในที่นี้หมายถึง การที่ทุกคนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ในความเห็นของอาตมา หมู่บ้านจัดสรรไม่ใช่ชุมชน เพราะว่าคนในหมู่บ้านจัดสรรไม่รู้จักกันเป็นส่วนใหญ่ หรือว่ามีชีวิตที่ไม่เกี่ยวข้องกันเลยอย่างว่าแต่หมู่บ้านจัดสรรเลยแม้กระทั่งครอบครัว เวลานี้ก็ไม่ค่อยเป็นครอบครัวแล้ว เพราะว่าไม่ค่อยมีเวลาพูดจากรับรองกัน กลับมาถึงบ้านก็เหนื่อย โดยเฉพาะคนกรุงเทพฯ ออกจากบ้านตี ๔ ตี ๕ กลับถึงบ้านก็ ๒ ทุ่ม ๓ ทุ่ม ไม่ค่อยได้มีการพบปะพูดคุยกัน ความเป็นครอบครัวแทบจะไม่มีเหลืออยู่แล้ว ไม่ต้องพูดถึงความเป็นชุมชน แต่ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องสร้างความเป็นชุมชนขึ้นมาใหม่ เพราะถ้าคนมีความผูกพันกัน จะคิดถึงกันมากขึ้น จะเอื้อเฟื้อต่อกันมากขึ้น ทำอะไรก็เกรงใจกัน จะเห็นแก่ตัวก็ทำได้น้อย เพราะถ้าเห็นแก่ตัวมากแล้วชุมชนก็ไม่ต้องการ จะรังเกียจ หนักเข้าก็อยู่ไม่ได้เพราะขายหน้า

อาตมาเห็นว่าเราจำเป็นต้องสร้างความเป็นชุมชนขึ้นมาใหม่ เพราะชุมชนที่เหนียวแน่นจะเป็นสิ่งเดียวที่สามารถต้านอำนาจทุน อำนาจเงินได้ ปัจจุบันเงินหรือทุนมีอำนาจมากขึ้นเป็นเพราะว่าชุมชนอ่อนแอ ต่างคนต่างอยู่ ก็เลยไม่สามารถที่จะต้านทานแรงกดดันของอำนาจเงินหรือความเห็นแก่ตัวได้ แต่ถ้าคนๆ หนึ่งรู้สึกถึงความเป็นชุมชนขึ้นมาแล้ว โอกาสจะช่วยเหลือ เกื้อกูลผู้อื่นก็มีมากขึ้น

เมื่อเดือนที่แล้วขณะที่อาตมานั่งรถแท็กซี่ ได้ฟังวิทยุ จ.ส.๑๐๐ เวลานี้ จ.ส.๑๐๐ กลายเป็นชุมชนแบบใหม่ขึ้นมาแล้ว เพราะคนฟังรู้สึกผูกพันกันหลายคนเป็นสมาชิกประจำ มีความเป็นห่วงเป็นใยผู้อื่น เวลาเจอรถติดก็คิดถึงคนอื่น โทรศัพท์มาราย

งานข่าว ทั้งๆ ที่ต้องเสียค่าโทรศัพท์เอง วันนั้นเกิดเหตุ มีผู้หญิงคนหนึ่งถูกมิถุนาซีฟซ์ขับมอเตอร์ไซค์ปาดหน้า แล้วคว้าเอากระเป๋าสตางค์ไป เผอิญตอนนั้นมีแท็กซี่คันหนึ่งอยู่ใกล้ที่เกิดเหตุ พอรู้เรื่อง ก็ขับรถจี้ท้ายมอเตอร์ไซค์ และเรียกให้หยุด แต่มอเตอร์ไซค์ก็ไม่ยอมหยุด แท็กซี่ก็จะเข้าไปเบียด มอเตอร์ไซค์ก็เลยหยุด และทิ้งกระเป๋าสตางค์ แต่ก่อนที่จะไป ก็เอาของแข็งฟาดที่กระจกรถแท็กซี่จนแตกร้าว พอผู้หญิงคนนั้นได้เงินก็หายไป ปัญหาก็คือแท็กซี่กระจกหน้ารถแตก รถคันนั้นเป็นรถเช่าแต่มีประกันก็เลยไปแจ้งความกับตำรวจ แต่ไม่มีพยาน แท็กซี่ก็เลยโทรศัพท์ขอให้จ.ส.๑๐๐ ช่วยประกาศให้ผู้หญิงคนนั้นมาเป็นพยานยืนยันกับตำรวจ ว่าความจริงเป็นอย่างไรรู้ว่าผู้หญิงคนนั้นฟังจ.ส.๑๐๐ อยู่ หรือมีเพื่อนฟังแล้วไปบอกผู้หญิงคนนั้นอีกที ในที่สุดผู้หญิงคนนั้นก็ไปที่สถานีตำรวจ ตอนหลังจ.ส.๑๐๐ ก็จัดการให้ทั้งสองคนได้พูดคุยกันมีการถ่ายทอสดๆ ผู้หญิงก็ขอบคุณและขอโทษขอโพยแท็กซี่ที่หลบหน้าหายไปโดยที่ไม่ได้ขอบคุณแท็กซี่ แท็กซี่เองก็มีน้ำใจ ยอมเสี่ยงชีวิตไปจับผู้ร้าย ทั้งๆ ที่ไม่แน่ใจว่าผู้ร้ายมีอาวุธหรือไม่ แล้วยังเตือนร้อนอีกเพราะออกรถไม่ได้ ต้องหยุดงานไปวันสองวัน แต่เขาก็ไม่ว่าอะไร รู้สึกภูมิใจที่ได้ทำหน้าที่ การที่เขาเมื่อน้ำใจยอมเสียสละเช่นนี้ ส่วนหนึ่งก็คงเพราะการเป็นสมาชิกจ.ส.๑๐๐ จึงรู้สึกเป็นห่วงเป็นใยเพื่อนร่วมสังคม มีเหตุอะไรก็อยากช่วยเหลือ

เมื่อเร็วๆ นี้ก็มีอีกกรณีหนึ่ง เกี่ยวกับจ.ส.๑๐๐ เหมือนกัน คือมีคนท้องจะออกลูกบนรถแท็กซี่แท็กซี่จึงวานคนให้ติดต่อง.ส.๑๐๐ขอให้ช่วยประกาศแจ้งคนขับรถทั้งหลายบนเส้นทางจะไปโรงพยาบาลขอให้หลีกเลี่ยงให้ด้วย คนขับที่ฟังจ.ส.๑๐๐ อยู่ พอได้ยินประกาศ ก็รีบหลีกเลี่ยงให้ อันนี้คือความเป็นชุมชนที่ทำให้คนเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกันมากขึ้น แท็กซี่ยอมเสี่ยงที่จะจับตัวคนร้ายโดยที่ไม่กลัวว่าจะเกิดอะไร

ขึ้นกับตัวเอง เพราะผู้ร้ายคนนั้นอาจจะยิงหรือทำลายรถของเขาก็ได้ แต่เขาก็ยอมเสี่ยงเพราะอะไร เพราะเขารู้สึกถึงความเป็นชุมชนขึ้นมาแล้ว พอมีประกาศทางจ.ส.๑๐๐ ว่ามีเหตุอะไรเกิดขึ้นมา ทุกคนก็พร้อมจะช่วยเหลือ อันนี้คือสำนึกถึงความเป็นชุมชน ทำให้คนอยากช่วยเหลือเกื้อกูลกันมากขึ้น

เพราะฉะนั้น อาตมาจึงคิดว่า ถ้าเราพยายามสร้างให้ชุมชนเกิดขึ้นในหมู่บ้านที่ดี ในเมืองที่ดี ในละแวกบ้าน รอบๆ วัดก็ดี หรือในสำนักปฏิบัติธรรมก็ได้ เพราะถ้าคนมาปฏิบัติธรรมที่วัดบ่อยๆ ก็เกิดเป็นชุมชนขึ้นได้ ถึงแม้บ้านจะอยู่คนละแห่ง แต่เมื่อมาแล้ว รู้จักกัน ก็มีความผูกพันกัน เวลาใครเดือดร้อน เช่น เป็นหนี้เป็นสิน ก็อาจขอยืมเงินกันได้ โดยไม่คิดดอกเบี้ย หรือหากมีปัญหาครอบครัว ก็หาทางช่วยกัน นี่ก็คือความเป็นชุมชนซึ่งเกิดขึ้นได้ ดังนั้น นอกจากการพยายามสร้างสภาพแวดล้อมหรือเงื่อนไขในสังคมให้ดีขึ้นแล้ว เราจำเป็นที่จะต้องสร้างชุมชนขึ้นมาด้วย นี่เป็นวิถีทางที่จะทำให้ธรรมะกลับคืนสู่สังคมได้อย่างที่ได้เคยเป็นมาแล้วในอดีต

อาตมาก็ใช้เวลาพอสมควรเพื่อที่จะชี้ว่า ถ้าเราเห็นความสำคัญในการที่จะนำธรรมะกลับคืนสู่สังคม เราคงต้องคิดกันให้มากขึ้น นอกจากการขัดเกลาจิตใจของตัวเองแล้ว นอกจากการปฏิบัติธรรมแล้ว ควรหาทางที่จะสร้างหรือมองไปข้างนอก มองไปที่สังคม มองไปที่ชุมชน และช่วยกันสร้างเงื่อนไขหรือทางเลือกใหม่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้คนได้อำนวยให้ผู้คนสามารถทำมาหากินได้โดยไม่เห็นแก่ตัวมากขึ้น สามารถแลกเปลี่ยนสิ่งของกันโดยไม่คำนึง แต่เพียงประโยชน์ส่วนตนเท่านั้น นี่คือนสิ่งที่พระองค์ควรจะมอบหมาย อย่างน้อยก็ในชุมชนของท่าน

ไป“โส”รายเดือนที่กุดชุม

ปรีดา เรื่องวิชาการ

ปรีดา เรื่องวิชาการ ซึ่งได้กลายเป็นผู้สื่อข่าวภาคกุดชุมของเราไปโดยปริยาย ได้เล่าถึงประสบการณ์การเข้าร่วมกับกิจกรรมของกลุ่มพระสงฆ์หนุ่มที่บ้านท่าลาด พระคุณเจ้าได้ประยุกต์เอาวัฒนธรรมดั้งเดิมคือ การ“โส”กันมาใช้ เพื่อเป็นกระบวนการหลักในการจัดกิจกรรม เพื่อกระตุ้นความคิดของชาวบ้านในเรื่องการพึ่งตนเองของชุมชน นับว่าได้ผลสำเร็จอย่างน่าสนใจไม่น้อย ในตอนท้ายเขายังได้เล่าเกี่ยวกับความคืบหน้าของความร่วมมือกัน ระหว่างกลุ่มพระสงฆ์ไตรภาคีภาคอีสานได้อีก

ไฉ้มพรายไว้บ้างแล้วในท้ายบทความฉบับที่แล้ว สำหรับรายละเอียดกิจกรรมที่เก็บมาจากกุดชุม จ. ยโสธร ในที่แห่งอื่น ชาวบ้านอาจจะทำอย่างต่อเนื่อง แต่ที่นี้ถือเป็นกิจกรรมใหม่หรือเรียกว่าเป็น“เหล้าเก่าในขวดใหม่” จะถูกต้องกว่า กิจกรรมที่จะเล่าถึงนี้ มีง่ายๆตามภาษาอีสานว่า“โสรายเดือน”(สนทนารายเดือน)

ผมจะขอเล่าถึงว่า เราทำอะไรอย่างไรและกับใครก่อน แล้วค่อยย้อนกลับมาพูดถึงว่า“มุ่งหวังสิ่งใด” ในตอนท้าย

ในช่วงการอบรมเพื่อสร้างความเป็นกัลยาณมิตรที่จัดโดยพระสันติกโรและพระไพศาล วิสาโล เมื่อปลายเดือนมกราคมนี้ พระทองสา ดิสโร ซึ่งเป็นหนึ่งในพระลูกวัดของพระครูสุภาจาโรวัฒน์ และได้เข้าอบรมในครั้งนั้นด้วย ท่านปรารภกับผมว่า กลับจากอบรมคราวนี้ อยากจะทำกิจกรรมในหมู่บ้านให้เป็นขึ้นเป็นอัน (ผมเข้าใจว่าท่านคงได้แรงจูงใจและแนวคิดใหม่ๆ จากการอบรมครั้งนี้) แต่ยังไม่รู้ว่าจะเริ่มทำอะไรดี หลังคุยกันแล้วจึงสรุปได้ว่าท่านจะกลับไปศึกษาชุมชนของท่านก่อนว่า มีอะไรพอจะทำได้บ้างและอยู่ในความสนใจของตนด้วย

หลังจากนั้นเดือนเศษเมื่อผมไปกุดชุมอีกจึงทราบถึง

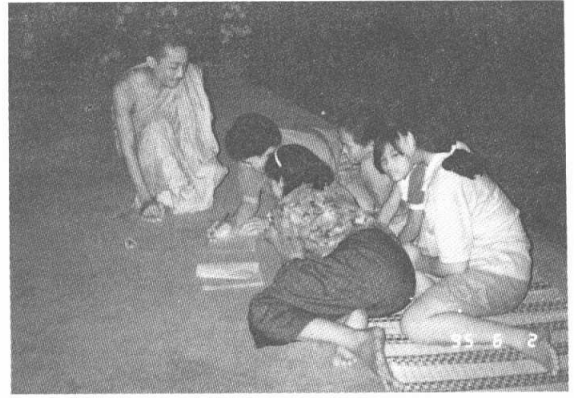
ฉันทะของท่านทองสาและท่านสง่า เดชขบวนโญ (เป็นพระลูกวัดอีกรูปหนึ่ง)ว่า อยากจะจัดให้ชาวบ้านและเยาวชนที่เป็นกลุ่มแกนของหมู่บ้านประมาณ ๑๕ คนมานั่งคุยกันที่วัดอย่างต่อเนื่อง เมื่อหารือกับกลุ่มผู้นำทั้งชาวบ้านและเยาวชนแล้ว ก็ได้ฤกษ์ของการ“โส”กันเป็นครั้งแรกคือ วันที่ ๒๑ มีนาคมที่ผ่านมา วันนั้นเราเริ่ม“โส”กันในช่วงบ่าย โดยกล่าวถึงที่มาและเหตุผลของการจัดกิจกรรมในลักษณะนี้ ซึ่งผมจะได้แจกแจงให้ชัดเจนในตอนท้าย

หัวข้อที่เลือก“โส”กันในครั้งนี้คือ **“ชาวบ้านท่าลาดไปทำงานกรุงเทพฯ (หรือนอกถิ่น) ได้อย่างไร”** เราเริ่มต้นด้วยการกระตุ้นให้ชาวบ้านและเยาวชนระดมความคิดเห็นทั้งด้านดีและไม่ดีของการไปทำงานนอกหมู่บ้าน ได้ข้อสรุปมาหลายข้อทีเดียว จากนั้นช่วยกันค้นหาว่าทำไมจึงต้องไป ซึ่งส่วนใหญ่จะตอบตรงกันว่า รายได้ไม่พอกับรายจ่าย ทำให้เป็นหนี้กันเกือบทุกบ้าน ยิ่งช่วยกันค้นหาช่วยกันสาว ก็ยิ่งเห็นเหตุปัจจัยอันสลับซับซ้อนที่ผูกโยงให้ชาวบ้านต้องออกจากหมู่บ้านไป และเมื่อพวกเขากลับมา ก็ยังทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนรากลึกความคิดตลอดจนวิถีชีวิต จนดูจะมีกลิ่นอายของคนเมืองมากขึ้นทุกที ภาพลักษณ์ที่แสดงถึงจุดนี้เห็นจะได้แก่ความนิยมในการมุ่งแสพหรือบริโภคนิยมอย่างคนเมืองนั่นเอง เราหยุดพักการ“โส”ในช่วงบ่ายไว้ที่“เหตุปัจจัยของปัญหา” ผมสังเกตเห็นว่า ชาวบ้านทั้งหญิงชายและเยาวชน ต่างมีอารมณ์ร่วมคุยกันอย่างออกรสออกชาติมาก หลายครั้งมีการแย้งกันพูดโต้แย้งกันแต่ไม่ถึงกับเครียด จนทีมผู้ดำเนินรายการวิตกกังว่าจะคุมประเด็นไม่อยู่

เราต่อภาคกลางคืนอีกครั้งในเวลา ๒ ทุ่ม เริ่มด้วยการทำวัตรเย็นและนั่งสมาธิกันประมาณครึ่งชั่วโมง

พระสงฆ์ เคารพบุญ โฉม ขณะแบ่งกลุ่มย่อย

พระทองสา ดิสโร ขณะคุยกลุ่มย่อยกับชาวบ้าน

หลังจากนั้นพระสงฆ์กล่าวถึงประโยชน์ของการทำจิตใจให้สงบเย็น และกล่าวว่าสมาธิเชื่อมโยงกับชีวิตที่ทุกข์ยากของชาวบ้านอย่างไร จากนั้นเราขออาสาสมัคร ๓ คนจากพ่อแม่บ้านและเยาวชนมาช่วยกันสรุปสิ่งที่เราได้พูดกันในช่วงบ่าย จากนั้นท่านทองสาได้นำเอาข้อสรุปนั้นมาอธิบายเชื่อมโยงให้เห็นถึงการเกิดขึ้นของปัญหาอย่างเป็นระบบมากขึ้น ท่านได้เสริมเหตุปัจจัยตัวอื่นอีกเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ระหว่างนั้นมีการซักถามและการตอบอธิบายไปในตัวด้วย

เราจบภาคการพูดคุยไว้ที่ทุกขสัจจ์และสมุทัยสัจจ์ของหัวข้อที่เรากำหนด เราคิดไว้ในตอนแรกว่าจะพยายามดึงเอาปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องกันสัก ๒-๓ ปัญหาามาแยกแยะอีกเมื่อการ“โต”ผ่านไปสัก ๒-๓ ครั้ง ชาวบ้านอาจจะพอกำหนดและเห็นเหตุของปัญหาได้ชัดเจนขึ้น และเมื่อเวลาผ่านไปชาวบ้านอาจจะสามารถค้นหารูปธรรมที่เป็นทางออกของปัญหาได้ด้วยตัวของพวกเขาเอง ซึ่งอาจจะเกิดจากการเก็บเล็กผสมน้อย จนเมื่อถึงคราว“โต”กันในประเด็นเรื่องทางออก เราอาจจะได้รูปธรรมที่ชัดเจนและเป็นไปได้จริงตามศักยภาพของเราเอง กิจกรรมในวันนั้นจบลงด้วยการชมวิดีโอเกี่ยวกับปัญหาเด็กสลัมเด็กเร่ร่อนเด็กชนบทและโสเภณีเด็ก แต่ไม่ได้ให้ชาวบ้านถกเถียงหรือให้คำอธิบายใดๆ เพราะในเนื้อเรื่องบ่งบอกถึงปัญหาชัดเจนอยู่แล้ว

ถัดจากนั้นมาเราได้จัดการ“โต”ครั้งที่ ๒ ขึ้นเมื่อวันที่

๘ พฤษภาคม ๒๕๓๘ ด้วยหัวข้อ “**รากความคิดที่นำไปสู่ความล้มเหลวของชุมชน**” ครั้งนี้ชาวบ้านเจียดเวลาให้ได้เฉพาะช่วงกลางคืน ตั้งแต่สองทุ่มเป็นต้นไป เนื่องจากเริ่มฤดูทำนาแล้ว แต่ก็พิเศษกว่าครั้งแรก เพราะมีแขกรับเชิญ คือ **พระยงยุทธ ทิปโก** เพื่อนสหธรรมมิกจากกลุ่มเสขียธรรมด้วยกัน มาร่วมวงสนทนาด้วย หัวข้อนี้เราต้องการอธิบายให้ชัดเจนและเชื่อมโยงกับการ“โต”กันในครั้งแรก ดังนั้น เราจึงปรับเปลี่ยนรูปแบบการ“โต”ให้มาเน้นที่การนำเสนอรายละเอียดของประเด็นต่างๆ จากทีมพระสงฆ์ ซึ่งทั้ง ๓ ท่านล้วนแต่ผ่านสนามการอบรมมาอย่างโชกโชนพอสมควร

สาระสำคัญในวันนั้นสรุปได้ว่า “เหตุปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านตกอยู่ในภาวะเป็นหนี้สินจนต้องออกไปขายแรงงานนอกหมู่บ้าน แม้กระนั้นก็ยังดูจะอับจนในทางเศรษฐกิจอยู่นั่นเอง แม้ว่าชาวบ้านทำลาดจะเริ่มพึ่งพิงตนเองได้ในหลายด้าน เช่น การเจ็บป่วย ก็มีการแพทย์พื้นบ้านเป็นทางเลือก ด้านปัญหาปากท้อง ก็มีเกษตรผสมผสาน และเกษตรธรรมชาติเป็นทางออก เป็นต้น และชาวบ้านเองมีรายได้ไม่น้อยไปกว่าในอดีตเลย หากปัญหาคือรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด ชาวบ้านมีภาระในการซื้อหาเครื่องกินเครื่องใช้ไม้สอยเกือบทุกอย่าง ชุมชนเริ่มกำหนดให้เงินหรือวัตถุสำคัญเป็นลำดับต้นๆ และเห็นว่ามันน่าจะเสนาหา ยิ่งกว่าคุณธรรมหรือคุณภาพชีวิต และชุมชนที่ดี รูปธรรมที่

“ทั้ง ๓ กลุ่มได้ข้อสรุปที่คล้ายคลึงกันมากกว่า ในอดีตนั้นชุมชนเราพึ่งตนเองได้แทบทุกเรื่อง มีบางอย่างเท่านั้นที่ต้องเอาไปแลกเปลี่ยนกับบ้านอื่น แต่ในปัจจุบันเราสูญเสียศักยภาพในการพึ่งตนเองไปเกือบทุกด้านทั้งที่เราสามารถทำเองได้”

เป็นทางเลือกให้กับชุมชนไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกษตร เรื่องสมุนไพรนั้น จะช่วยเพียงบรรเทาปัญหาชุมชนไม่ให้แย่งลงกว่าเดิมเท่านั้น トラบเท่าที่รากความคิดที่เป็นมิฉลาทฤษฎีขึงกรอบงำชาวบ้านอยู่ พวกเขาข้อมต้องเผชิญกับปัญหาทั้งเก่าและใหม่อันเป็นผลพวงจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป

สัญญาณที่บอกให้เห็นถึงปัญหาตรงนี้เห็นจะ ได้แก่ชีวิตที่เกือถูกลั่นลดน้อยลงไปสภาพตัวใครตัวมันมีสูงชันเนื่องเพราะเกือบทั้งชีวิตหมกมุ่นอยู่กับการทำงานหาเงิน หาวัตถุมาเพื่อเสพสุข ทั้งหลายทั้งปวงที่กล่าวมานี้พระคุณเจ้าได้ตั้งประเด็นทำท่ายให้ชาวบ้านเห็นว่า เราจะต้องจุดหมายของชีวิตเพียงเพื่อความพรังพร้อมในวัตถุหรือค่านึงเฉพาะประโยชน์ปัจจุบันโดยละเลยประโยชน์ในเบื้องหน้าและประโยชน์สูงสุดไปนั้น คงไม่เพียงพอแน่ ดังนั้น การพัฒนาชีวิตจำต้องพัฒนาไปให้ครบถ้วนทั้งระดับกาย สีล สมาธิและปัญญา”

ในครั้งที่ ๓ ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๓๘ เราเริ่มด้วยการให้ชาวบ้านประเมินผลว่า ตัวเองได้อะไรจากกิจกรรมที่เราจัดขึ้นมาบ้าง ซึ่งส่วนใหญ่บอกว่าได้ประโยชน์ตรงที่ได้ความรู้และมีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนกับชาวบ้านคนอื่นๆ (คงจะตอบอย่างเกรงใจผู้จัดกระมัง) เมื่อวงสนทนาสรุปตรงกันว่าได้รับประโยชน์ เราจึงเดินเครื่องต่อไป

ครั้งนี้เราได้แบ่งชาวบ้านและเยาวชนออกเป็น ๓ กลุ่มให้ระดมความคิดใน ๓ ประเด็นคือ ๑.วิถีชีวิตเดิมในอดีต มีอะไรบ้างที่ชาวบ้านพึ่งตนเองได้ หรือทำได้ด้วยชุมชนของตน ๒. ในปัจจุบันมีอะไรบ้างที่เราไม่สามารถพึ่งตนเองได้แล้ว หรือยังต้องจัดหาจากภายนอก ๓. ในอนาคตมีอะไรบ้างที่ชาวบ้านมีฉันทะอยากจะทำด้วยคน

เอง และทำได้เท่าที่ศักยภาพของตนเองจะเอื้ออำนวย

ทั้ง ๓ กลุ่มได้ข้อสรุปที่คล้ายคลึงกันมากกว่า ในอดีตนั้นชุมชนเราพึ่งตนเองได้แทบทุกเรื่อง มีบางอย่างเท่านั้นที่ต้องเอาไปแลกเปลี่ยนกับบ้านอื่น แต่ในปัจจุบันเราสูญเสียศักยภาพในการพึ่งตนเองไปเกือบทุกด้านทั้งที่เราสามารถทำเองได้ แม้เรื่องเล็กน้อย เช่น เรื่องกับข้าว เดียวนี้ชาวบ้านซื้ออาหารปรุงที่ทำจากตลาดมากขึ้น รวมทั้งเนื้อสัตว์และพืชผักเป็นต้น ส่วนในประเด็นสุดท้ายคือ ในอนาคตมีอะไรบ้างที่ชาวบ้านสนใจจะทำด้วยตัวเอง ที่ประชุมได้นำข้อสรุปจากทั้ง ๓ กลุ่มมาถกเถียงถึงความเป็นไปได้ เพราะทุกคนต่างเชื่อว่าจะเป็นรูปธรรมอันสำคัญ ที่ถือเป็นนิมิตหมายใหม่ในการเลือกดำเนินชีวิตด้วยฉันทะและด้วยสติปัญญาของพวกเขาเอง ข้อเสนอต่างๆ ในขั้นแรกคือ ชาวบ้านจะช่วยกันลงแขกเพาะกล้าไม้สมุนไพรภายในบริเวณบ้านของเพื่อนบ้านให้ขยายครอบคลุมไปแทบทุกบ้านที่เขาต้องการจะช่วยกันทำแปลงสวนครัวปลูกพืชผักปลอดสารพิษไว้กินตลอดปี เป็นต้น

จากนี้ไปชาวบ้านจะเริ่มทำอะไร อย่างไร ผมจะเก็บความคืบหน้ามาเล่าให้ฟังในโอกาสต่อไป

ทีนี้เรากลับมาดูกันว่า “โสรายเดือน” ในข้างต้นนั้นวางความมุ่งหมายไว้อย่างไรบ้างกิจกรรมชิ้นนี้มาจากการคิดร่วมกันของพระสงฆ์ในวัดท่าลาด รวมทั้งหลวงพ่อ (พระครูสุภาจารวัฒน์) ด้วย ข้อใหญ่ใจความก็คือปัจจุบันวิถีชีวิตชาวบ้านมีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น ทำให้การปฏิสัมพันธ์ไม่แนบแน่นเหมือนอย่างในอดีต กล่าวคือแต่เดิมในการทำมาหาเลี้ยงครอบครัวของชาวบ้านส่วนใหญ่ ตกเย็นกลับจากนาจะมีการ “โต” กันตามคุ้มบ้านต่างๆ แต่มาบัดนี้ อิทธิพลจากโทรทัศน์ได้คุกคลิ้น

เวลาส่วนนี้ของชาวบ้านไปทุกเย็นพวกเขาจะนั่งหน้าจอทีวีจนละครจบลง จึงแยกย้ายกันหลับนอน เช้าตื่นขึ้นมาต่างก็ไปไร่นาของตนการสื่อสารสัมพันธ์คนน้อยลงไปมาก ดังนั้น หากมีปรากฏการณ์หรือปัญหาใดๆที่แทรกซึมเข้ามาในหมู่บ้าน การดำรงรับของชาวบ้านจะไม่เข้มแข็ง มีพิกัดต้องพูดถึงการสร้างสรรค์ทางเลือกใหม่ๆ ให้กับตนเอง ซึ่งเห็นจะเป็นเรื่องยากเต็มที

แม้ที่บ้านท่าลาดยังมีปัจจัยอื่นซึ่งทำให้ชุมชนทรงตัวอยู่ได้ ไม่ถึงกับทรุด กล่าวคือ ยังมีผู้นำทางสติปัญญา ทั้งพระสงฆ์และองค์กรภายนอกคอยกระตุ้นเตือนชาวบ้านอยู่เสมอ แต่โครงสร้างเพื่อการเรียนรู้ของชุมชนใน ส่วนนี้ ได้ขาดหายไปแล้วอย่างน่าเสียดาย จริงอยู่ แม้เมื่อก่อนชาวบ้านจะไม่ได้มานั่งสนทนากันอย่างเป็นระบบ แต่การสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการจะเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ อันช่วยให้พวกเขารวมตัวเป็นกลุ่มก้อนได้ง่าย มีความเข้มแข็งหากถึงคราวจะต้องทำงานร่วมกัน

ด้วยเหตุนี้เราจึงคิดกันว่า หากได้นำเอาการ“โส” ที่เคยมีอยู่เดิมมาจัดให้เป็นกิจกรรมมากขึ้น แต่ไม่ถึงกับเป็นทางการเสียทีเดียว ก็น่าจะช่วยให้ชาวบ้านสามารถรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งกว่าเดิมบ้าง

ในลำดับต่อมาคาดกันว่า การ“โส”อย่างสม่ำเสมอจะเป็นโครงสร้างการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสติปัญญา อันจะเอื้อให้ชาวบ้านถนอมรากความคิดที่นำไปสู่ความล้มสลายของชุมชน หากรากความคิดดังกล่าวยังครอบงำชาวบ้านอยู่ ทางเลือกใหม่ของชุมชนที่จะนำมาใช้แก้ปัญหา นั้นก็จะส่งผลดีได้ไม่เต็มที่และไม่เข้มแข็งยืนนานด้วย เพราะชาวบ้านจะเห็นมันเป็นเพียงเครื่องช่วยหากินธรรมดาอันหนึ่งเท่านั้น มองข้ามสาระที่อิงสัมพันธ์กับ

❖ **กลุ่มโสรายเดือน ที่มีทั้งชาวบ้าน เยาวชน และพระสงฆ์**

วิถีชีวิตอย่างลึกซึ้ง ดังเช่น การทำเกษตรธรรมชาติหรือเกษตรผสมผสานที่ต้องดำเนินไปพร้อมกับชีวิตที่เรียบง่าย เป็นต้น และเป็นไปได้ว่าทางเลือกใหม่ของชุมชนทั้งที่มีอยู่เดิม หรือที่กำลังจะเกิดตามมา ก็อาจจะได้อาศัยเวทีนี้ในการทำความเข้าใจสาระและวิถีปฏิบัติได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และจะนำไปสู่การลงมือทำบนพื้นฐานของการมีธรรมฉันทะเป็นที่ตั้ง

ความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับวัดเอง ก็น่าจะมีความหมายในทางสาระมากขึ้น ต่อไปหากงานสัมฤทธิ์ผล ขยายผลครอบคลุมและมีสีสันยิ่งขึ้น วัดในชุมชนก็จะกลับมาเป็นที่พึ่งทางสติปัญญาได้ดังอดีต

ความคาดหวังในลำดับสุดท้าย ก็คือการที่หลวงพ่อพระครูสุภาจารวัฒน์ต้องการเปิดโอกาสให้พระลูกวัดได้ฝึกทำงานพัฒนา ซึ่งท่านคิดว่าหากพระหนุ่มได้มีอะไรทำเป็นสาระบ้าง แม้จะเป็นงานชิ้นเล็กๆ ก็จะทำให้ชีวิตพรหมจรรย์ ไม่เจียบเหงา ช่วยให้เห็นศักยภาพ

“การ“โส”อย่างสม่ำเสมอ จะเป็นโครงสร้างการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสติปัญญา อันจะเอื้อให้ชาวบ้านถนอมรากความคิดที่นำไปสู่ความล้มสลายของชุมชน หากรากความคิดดังกล่าวยังครอบงำชาวบ้านอยู่ ทางเลือกใหม่ของชุมชนที่จะนำมาใช้แก้ปัญหา นั้น ก็จะส่งผลดีได้ไม่เต็มที่และไม่เข้มแข็งยืนนานด้วย”

บทสนทนากับอาจารย์เซน

ประวิตร โรจนพฤกษ์

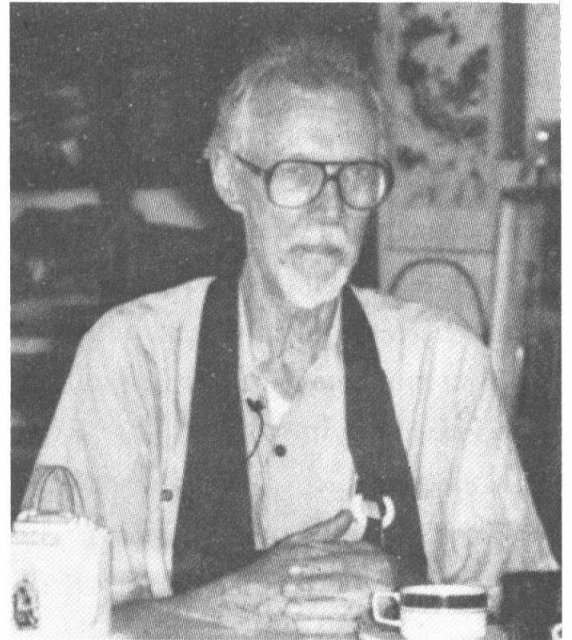
ต่างจากคนทั่วไป หนูน้อยโรเบิร์ต เอ็ดกิน ไม่ได้หันมาสนใจศาสนา เพราะต้องการแสวงหาความสงบด้านจิตใจหรือการหลุดพ้น หากเป็นเพราะติดใจในรสชาติกวีนิพนธ์มากกว่า

และเมื่อเป็นเรื่องของบทกวีแล้ว ก็เห็นจะหนีไม่พ้นเซน

“ผมหลงใหลซาบซึ้งกับแนวคิดของมัน” โรเบิร์ต เอ็ดกิน โรชิ (ตำแหน่งอาจารย์วัยปีสสนาอาวโส) วัย ๗๒ ปี ซึ่งนับเป็นอาจารย์เซนที่มีอาวุโสมากที่สุด ในอเมริกา กล่าว “พุทธศาสนาแบบเซนใช้บทกวีเป็นสื่อในการถ่ายทอดปัญญาญาณมากกว่าการพรรณนาอย่างยืดยาว และผมเองก็สนใจกวีนิพนธ์มากกว่าหลักปรัชญาต่างๆ”

นี่จึงเป็นโอกาสที่ทำให้ท่านเอ็ดกิน ซึ่งหลงใหลในบทกวีจีนและญี่ปุ่นมาจนตลอดชีวิต ได้รับรู้เรื่องราวเก่าๆ ที่น่าสนใจมากมายเกี่ยวกับเรื่องอาจารย์เซนและศิษย์ ซึ่งถ่ายทอดออกมา “ในลักษณะกวีนิพนธ์ ไม่อ้อมค้อมวากวน และปราศจากอรรถาธิบายใดๆ”

“แนวคิดตรงนี้ก็คือ เซนได้เสนอวิธีการอย่างหนึ่งในการถ่ายทอดประสบการณ์ทางธรรมะออกมา ซึ่งตรงนี้ผมหมายถึงประสบการณ์แบบ gnostic gnostic หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับความรู้ แต่ไม่

เอ็ดกิน โรชิ

ได้เป็นความรู้ที่เกิดจากดำรำทั่วไป หากเกิดจากการปฏิบัติทางจิตมากกว่า และผมเองก็หลงใหลในความคิดนี้ เพราะผมเองรู้สึกว่ามันน้อย ด้วยวิธีการเช่นนี้ ผมสามารถจะถ่ายทอดบางส่วนของปัญญาญาณนี้ออกมาโดยใช้บุคลิกฐานได้บ้าง”

ท่านเอ็ดกิน โรชิได้ยกตัวอย่าง *ไฮกุ* บทหนึ่ง (บทกวี ๑๗ พยางค์แบบญี่ปุ่น) ของท่านมัดซูโอะบาโซ (๒๑๘๗-๒๒๓๗) กวีไฮกุผู้ยิ่งใหญ่ บทกวี

“พวกเราที่ฝึกฝนเรื่องสมณะหรือสมาธิ มักจะหลงไปกับความนิ่งสงบที่เกิดจากการเพ่งจิตไปที่สิ่งใดสิ่งหนึ่ง นั่นก็เหมือนกับการหลงไปกับกลิ่นของดอกบัวและฉับพลันมันก็แตก“โพธิ์”ออกมา บทกวีซึ่งแม้จะมีเพียง ๑๗ พยางค์นี้เอง กลับสามารถบรรยายเรื่องของสมาธิ การรู้แจ้งและธรรมชาติของโลกได้หมด”

ชิ้นนี้แสดงหลักธรรมเกี่ยวกับธรรมชาติ โดยสื่อผ่านการหมุนเวียนเปลี่ยนไปของฤดูกาล และปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นในช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงนั้น สิ่งนี้เองที่ทำให้ท่านอาจารย์ของเราชื่นชมกับกวีบทนี้ยิ่งนัก

“ผมจะลองยกมาสักบทหนึ่งให้คุณฟัง” ท่านกล่าว พร้อมยกตัวอย่างกวีบทหนึ่งของท่านบาโซ

“ท่ามกลางกลิ่นหอมของดอกบัว

อาทิตย์พลันแผดจ้า

ทางเดินสู่ภูเขา”

“ท่านบาโซเป็นนักชกคังคังเป็นนักเดินทางในกวีบทนี้บรรยายว่า ท่านกำลังออกเดินในยามเช้าตรู่ ท่ามกลางอากาศเย็นของฤดูใบไม้ผลิ จิตใจต้องลอยไปกับกลิ่นหอมของดอกบัว และดูดซับรวมเข้ากับกลิ่นของดอกบัว ทันใดนั้นเอง พระอาทิตย์ก็โผล่ออกมา และท่านเริ่มมีสติรับรู้กับสิ่งรอบข้าง”

“พวกเราที่ฝึกฝนเรื่องสมณะหรือสมาธิ มักจะหลงไปกับความนิ่งสงบที่เกิดจากการเพ่งจิตไปที่สิ่งใดสิ่งหนึ่ง นั่นก็เหมือนกับการหลงไปกับกลิ่นของดอกบัวและฉับพลัน มันก็แตก“โพธิ์”ออกมา บทกวีซึ่งแม้จะมีเพียง ๑๗ พยางค์นี้เอง กลับสามารถบรรยายเรื่องของสมาธิ การรู้แจ้งและธรรมชาติของโลกได้หมด”

แม้ว่าโดยทั่วไป เช่นเป็นการพยายามนำเสนอธรรมะอย่างเรียบง่าย แต่คนจำนวนมากก็ไม่สามารถทำความเข้าใจกับเซนได้เพราะไปคิดตามหลักเหตุผลตรรกะและใช้แต่สมองของตัวเอง

แล้วแสงอาทิตย์ที่แผดจ้าอย่างฉับพลันยามเช้าตรู่เกี่ยวข้องกับความรู้แจ้งอย่างไร

“ยิ่งเราปฏิบัติสมาธิภาวนาได้ลึกซึ้งและเกิดความกระจ่างแจ้งมากขึ้นเท่าไร จากใสที่ทงกันระหว่างตัวเรา โลก และคนอื่นๆ จะเริ่มบางลงเรื่อยๆ จนกระทั่งในที่สุด เมื่อพระอาทิตย์โผล่ออกมา จากใสนั้นจะปลาสนาการไป และเราจึงถึงความรู้แจ้งว่าตัวเรานั้นไม่มี และคนอื่นๆ ก็ไม่มี”

“และท่านบาโซเองตระหนักรู้ว่าในระหว่างที่สูดกลิ่นของดอกบัวเข้าไป ตัวท่านเองได้หลอมรวมเข้ากับดอกบัวนั้นจนเป็นหนึ่งเดียวกัน ในทางมหายาน (นิกายของพุทธศาสนาที่รุ่งเรืองในทิเบต จีน ญี่ปุ่นและเกาหลี ซึ่งรวมทั้งนิกายเซนด้วย) มีการพูดว่าพระพุทธร่องค์ทรงตรัสรู้ธรรมในขณะที่พิศดูดาวศุกร์ สิ่งนี้เองที่ทำให้พระองค์เกิดความรู้แจ้งว่าสรรพสิ่งต่างๆ ล้วนกอปรด้วยพุทธภาวะ พระองค์เองเป็นส่วนหนึ่งของสรรพสิ่ง และสรรพสิ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของพระองค์ นี่เป็นแนวคิดแบบมหายานซึ่งมีอิทธิพลกำหนดแนวทางการปฏิบัติสมาธิภาวนา

ของเรา”

แต่ท่านอาจารย์ได้เตือนว่า ที่กล่าวเช่นนั้นไม่ได้หมายถึงว่ามีแค่ปรากฏการณ์หรือสรรพสำเนียงจากธรรมชาติเท่านั้นที่ช่วยให้เกิดการรู้แจ้งได้ หากเสียงของมนุษย์ การรับฟังข้อธรรมต่างๆ หรือการสอบอารมณ์กับอาจารย์วิปัสสนาก็ช่วยให้เกิดการรู้แจ้งได้เช่นกัน

“การคิดตามหลักเหตุผลและตรรกะไม่ใช่เรื่องเลวร้ายอะไร แต่ถ้าคุณลองพิจารณาทกวีที่ถือว่าเขียนโดยกวีที่ดีที่สุดของไทยแล้วละก็ ผมเชื่อแน่ว่าคุณจะไม่พบความเป็นเหตุผลหรือตรรกะอะไรในนั้นเลย ผมเชื่อว่าพวกท่านพากันมองข้ามสิ่งนั้นไป รวมทั้งยังขอให้ผู้อ่านมองข้ามมันไปด้วย นี่เป็นหลักสากลของกวีนิพนธ์ และเซนเป็นกวีนิพนธ์และกวีนิพนธ์ก็เป็นเซน”

ท่านเอ็ดกิน โรชียอมรับว่าใช้เวลาานเหมือนกันกว่าจะยอมรับอย่างจริงจังว่าเซนเป็นศาสนาฯ หนึ่ง

“ผมไม่เคยรู้สึกว่ามันเป็นศาสนาเลย” ท่านกล่าว “ตอนนั้น ผมคิดว่ามันเป็นแนวทางการปฏิบัติเป็นหนทางสู่การรู้แจ้งอย่างหนึ่ง แม้ตอนนี้ผมเองก็ยังอดคิดในทำนองนั้นไม่ได้ แต่ผมเริ่มเข้าใจมากขึ้นมากแล้วว่า เซนมีเนื้อหาเชื่อมโยงกับพุทธศาสนาอย่างไร เพราะทั้งสองอย่างไม่สามารถจะแยกขาดจากกันได้เลยนี่ อันที่จริง ในขั้นแรกที่ปฏิบัติ ผมก็ได้สมาทานตนเป็นพุทธศาสนิกแล้ว ตอนที่ผมก็เรียนรู้สึกสนใจอ่านหนังสือของท่านพุทธทาสภิกขุซึ่งมรณภาพไปแล้วเป็นอย่างมาก”

ในแง่ของความไม่เป็นตรรกะของเซน **ดีที ชูสุกิ** นักเขียนเรื่องเซนชั้นนำคนหนึ่งของโลกในช่วงต้นศตวรรษนี้ ได้เขียนไว้ในหนังสือของเขาชื่อ **เซนขั้นพื้นฐาน** (*An Introduction to Zen*) ว่า“อนุภาพ

ของเซนอยู่ที่การโจมตีโดยตรงกับหลักตรรกะ...เนื่องจากหลักตรรกะได้มีอิทธิพลครอบงำชีวิตของเราอย่างมากมาย จนทำให้พวกเราส่วนมากสรุปว่าหลักตรรกะนั้นเป็นชีวิต และชีวิตที่ปราศจากตรรกะเป็นชีวิตที่ปราศจากคุณค่าใดๆ”

ท่านเอ็ดกินเห็นว่า เมื่อเราอ่านหลักปรัชญาใดๆ จิตของเรามากจะก่อรูปร่างความคิดต่างๆ ตามไปด้วย อย่างน่าอัศจรรย์ “ที่จริงมันเป็นอุปาทานอย่างหนึ่ง แต่ในขณะที่บทกวีหรือการปฏิบัติของเซน หรือการปฏิบัติในรูปแบบใดก็ตามที่เกี่ยวข้องกับการกระตุ้นให้เรากระโดดออกจากโลกของ“ฉัน”และ“เธอ” ไปสู่โลกที่ปราศจาก“ฉัน”และ“เธอ” หรือที่ที่“ฉัน” เป็นส่วนหนึ่งของ“เธอ” และ“เธอ” เป็นส่วนหนึ่งของ“ฉัน” เป็นสิ่งที่สามารถอธิบายได้ตลอดกาล และไม่จำเป็นต้องอธิบายด้วยการสร้างภาพเป็นบุคคลเราเขาเลย”

ท่านชูสุกิได้อธิบายถึงการต่อต้านตรรกะของเซนต่อไปว่า “เซนไม่มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้คนอื่นมองว่าตัวมันเองเป็นเรื่องที่ปราศจากตรรกะ เซนเพียงแค่ทำให้คนคิดได้ว่า ความเที่ยงแท้ตามหลักเหตุผลนั้น ยังไม่ใช่หลักการสูงสุด หากยังมีหลักการอื่นๆ อีกที่ไปพ้นจากตรรกะและไม่สามารถเข้าถึงได้ด้วยการคิดด้วยสมองตามหลักเหตุผลล้วนๆ”

“เมื่อเราบอกว่า“ใช่” เท่ากับเรายืนยัน และการยืนยันนั้นเป็นการจำกัดขอบเขตตัวเราเอง เมื่อเราบอกว่า“ไม่” คือเราปฏิเสธ การปฏิเสธหมายถึงมีการแยกส่วนออกมา ทั้งการแยกส่วนและการจำกัดซึ่งโดยเนื้อแท้แล้วเป็นสิ่งเดียวกัน เป็นตัวที่ทำลายจิตวิญญาณ ก็แล้วไม่ใช่จิตวิญญาณดั้งเดิมของเรา หรอกหรือที่ดำรงอยู่ได้อย่างมีอิสรภาพและเป็นเอกภาพโดยสมบูรณ์? เราจะไม่สามารถค้นพบ

**“ประสบการณ์ตรงนั้นบอกกับผมว่า ไม่มีคนอื่นๆ ที่แยกจากตัวผม ผมจึงรู้สึกว
เสียงร้องของอาจารย์ผม อันที่จริง เป็นเสียงร้องของผมเอง ตัวอาจารย์ก็คือตัวผมเอง
ตามตำราโบราณ คำว่า “ความใกล้ชิด” กับ “การรู้แจ้ง” เป็นคำที่ใช้แทนกันได้
เพราะเมื่อคุณเกิดความใกล้ชิด คุณจะรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกับสิ่งนั้น...”**

อิสราฟหรือเอกภาพได้เลยในที่ที่มีการแยกส่วน
หรือการจำกัด นี่เป็นหลักการสำคัญของเซน เช่น
ตระหนักถึงความต้องการของธรรมชาติภายในของ
เราเอง และพาเราให้ข้ามพ้นไปยังดินแดนที่ปราศจาก
สิ่งที่เป็นคู่ตรงข้ามใดๆ” ท่านซุสูกิรจนาวไว้

สำหรับท่านเอ็ดกิน โรชิ การรู้แจ้งอย่าง
ฉับพลันหรือซาโตริ ซึ่งหมายถึง การประจักษ์กับ
ญาณทัศนะใหม่อย่างฉับพลันเป็นประสบการณ์ส่วน
ตัว แต่ท่านอาจารย์ปฏิเสธที่จะเรียกประสบการณ์
ของตัวเองว่าเป็นซาโตริ เพราะท่านรู้สึกว่าการพูด
ถึงเรื่องนี้มาจากงั้นเพื่อ และความหมายของคำๆ นี้
ได้เพี้ยนไปแล้ว จนกลายเป็นเรื่องของคุณวิเศษ
มหัศจรรย์หรือเป็นสิ่งเหนือจริงไป ท่านเอ็ดกิน โรชิ
ชอบจะเรียกมันว่า เป็นจุดผกผันในการปฏิบัติตาม
แนวทางเซนของท่านมากกว่า

ด้วยความช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ดี ท่านเอ็ดกิน
โรชิเห็นว่า พวกเขาต่างสามารถปฏิบัติจนถึงจุดที่
ร้องออกมาว่า “อ้อ นั่นไง ไซ้แล้ว” ได้ทั้งนั้น

“มันเป็นจุดที่เรารู้สึกมีอิสระอย่างเต็มที่และมี
ความมั่นใจอย่างเปี่ยมล้น แต่ครู่มีหน้าที่คอยดูแล
บอกกับศิษย์ว่าแค่นั้นนะยังไม่พอในฐานะที่เป็นมนุษย์
มันฉาบฉวยเกินไปที่จะรู้สึกพอใจกับการรู้แจ้ง
เพียงแค่นั้น ในแง่ของมหายาน แม้แต่พระพุทธองค์
เองก็ยังพยายามเรียนรู้มากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เกิด
ความลึกซึ้งและกระจ่างแจ้งยิ่งขึ้นเรื่อยๆ จนตลอด

พระชนมชีพของพระองค์ มันไม่ใช่แค่ความรู้สึกว่า
เราบรรลุธรรมแล้ว เพราะการบรรลุธรรมที่แท้จริง
หมายถึงว่า มีบางสิ่งที่สมบูรณ์ที่สุดแล้ว แต่นี่เป็น
เพียงประสบการณ์ที่เกิดจากความรู้สึกว่ามันสมบูรณ์
ถึงที่สุดแล้ว แต่พออีกเสี้ยววินาทีต่อมาคุณก็
ตระหนักทันทีเลยว่า “โอ ยัง ยังไม่ถึง” มันเป็น
ประสบการณ์ที่มหัศจรรย์แต่ยังมีบางสิ่งที่ไปพัน
กว่านั้นอีก”

แม้ท่านอาจารย์จะยืนยันว่าประสบการณ์นั้นเป็น
“เรื่องส่วนตัวจริงๆ” เหมือนกับ “ประสบการณ์
ของความรัก” อย่างนั้น แต่ด้วยความเมตตา ท่านได้
กรุณาเล่าให้ฟังถึงปรากฏการณ์ครั้งหนึ่งที่ท่านได้
ประสบมาในช่วงของซาเซน หรือการปฏิบัติสมาธิ
ภาวนาอย่างเข้มข้น ในช่วงราวทศวรรษ ๑๙๖๐ ใน
เกาะฮาวายที่ที่ท่านได้อาศัยอยู่จนก่อนชีวิต

“พวกเรากำลังนั่งสมาธิกันอยู่ทันใดนั้นเอง
อาจารย์ของเราก็ได้ตะโกนออกมาในท่ามกลางความ
เงียบนั้น ผมรู้สึกเหมือนกับว่าเสียงของตัวเองเข้าไป
ผสมโรงกับเสียงของท่านในความเงียบนั้นด้วย เสียง
ตะโกนของท่านดังก้องกังวานเป็นเวลานาน ถ้าคุณ
เคยอ่านเรื่องพรรค์นี้มาบ้าง คงจะพอจินตนาการได้
ว่าเหมือนกับร้องว่า “กาาาาาาาาาา” และ
ผมพบว่าเสียงของตัวเองเข้าไปผสมโรงด้วยเหมือนกับ
“อ้าาาาาาาาา” พวกเราไม่ได้แยกจากกันเลย
พวกเราในที่นั้นต่างเป็นหนึ่งเดียวกัน นั่นเป็นการ

ตระหนักอีกครั้งแรกสำหรับผม และหลังจากนั้นก็ยังมีอีกหลายครั้ง แล้วมันฟังดูมีเหตุผลไหมล่ะ”

“ประสบการณ์ตรงนั้นบอกกับผมว่า ไม่มีคนอื่น ๆ ที่แยกจากตัวผม ผมจึงรู้สึกว่าจะเสียงร้องของอาจารย์ผม อันที่จริง เป็นเสียงร้องของผมเอง ตัวอาจารย์ก็คือตัวผมเอง ตามตำราโบราณ คำว่า “ความใกล้ชิด” กับ “การรู้แจ้ง” เป็นคำที่ใช้แทนกันได้ เพราะเมื่อคุณเกิดความใกล้ชิด คุณจะรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกับสิ่งนั้น และเมื่อปราศจากความรู้สึกใกล้ชิด แสดงว่าจิตของคุณกำลังฟุ้งอยู่กับสิ่งอื่นและเกิดมีม่านแห่งความคิดมาขวางกั้นระหว่างตัวคุณกับวัตถุที่คุณจดจ่ออยู่”

ท่านอาจารย์บอกว่าประสบการณ์ครั้งนั้น ช่วยให้คุณเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ต่อคำพูดขององค์ทะไลลามะ (ประมุขของศาสนาจักรทิเบตที่อยู่ระหว่างการลี้ภัยและเคยเป็นผู้ได้รับรางวัลโนเบล) เมื่อพระองค์ถูกถามว่า “อะไรเป็นสาระสำคัญของพุทธศาสนา”

ท่านทะไลลามะตรัสตอบว่า “ความเมตตา”

“ก็เมื่อคุณตระหนักอย่างแท้จริงว่า พวกเราต่างไม่อาจแบ่งแยกจากกันได้ เราก็จำเป็นต้องมีเมตตาธรรมต่อกัน” ท่านเอ็ดกิน โรชียายความ

นอกเหนือจากซาเซน หรือการปฏิบัติสมาธิภาวนาแล้วมีวัตรที่เราควรปฏิบัติอีกสองประการเพื่อจะบรรลุถึงการรู้แจ้งหรือชาโตริ อย่างแรกคือ การเก็บอารมณ์กับอาจารย์และอีกประการหนึ่งคือ การทดสอบปัญญาด้วยการอ่านโกอาน ซึ่งโดยอรรถะหมายถึง “สิ่งตีพิมพ์” หรือ “คัมภีร์ขั้นต้น”

ตามทัศนะของท่านตีที ชูสุกิโกอานไม่เป็น “ทั้งปัญหาอะไรเอ่ยหรือเรื่องจำขัน โกอานเป็นเหมือนกำแพงเหล็กที่ตั้งขวางทางและทำทนายพวกเราให้อาศัยภูมิปัญญาทุกประการเพื่อฝ่าข้ามไปให้ได้ และมัน

จะช่วยขัดเกลาคใจของเรา ก็ต่อเมื่อจิตนั้นดำรงลงสู่ความสงบเย็น ที่ซึ่งการวิเคราะห์ตามหลักเหตุผลไม่สามารถจะไปถึงได้”

ท่านเอ็ดกิน โรชียายเพิ่มเติมว่าการฝึกโกอานคือการเพ่งสมาธิเพื่อตรวจสอบยังจุดที่คลุมเครือนั้น สิ่งที่เราต้องทำก็แค่การเพ่งไปที่จุดนั้นอย่างแน่วแน่โดยไม่ปล่อยให้อะไรเข้ามารบกวน

“เพียงแค่การเพ่งสมาธิไปที่จุดนั้น จุดนั้นก็จะเป็นตัวและเบ่งบานออกมาเอง นี่เป็นการปฏิบัติที่มีความแตกต่างอย่างมากจากหลักคำสอนที่ยอกรย้อนทั่วไป ซึ่งนั่นเป็นการเรียนรู้แบบเส้นตรง คือคุณเกิดความเข้าใจพอกพูนมากขึ้นทีละน้อยๆ จนกระทั่งมันกลายเป็นรูปแบบความคิดที่ตายตัวในหัวของคุณขึ้นมา แต่วิธีการของเซน หรือวิธีการแบบกวีนิพนธ์ก็คือ การเพ่งตรวจสอบไปยังจุดๆ นั้น โดยปราศจากอดีต ปัจจุบัน หรืออนาคต เพียงแต่เพ่งมองไปที่จุดๆ นั้น เท่านั้นแหละ”

เมื่อถามว่าท่านพอจะแนะนำโกอานอะไรที่เหมาะสมสำหรับผู้เพิ่งเริ่มต้นปฏิบัติ เพื่อจะสามารถก้าวข้ามพ้นข้อจำกัดของหลักตรรกะและเพื่อจะก้าวกระโดดออกจากโลกของ “ฉัน” และ “เธอ” ให้ได้ ท่านอาจารย์วัยอายุ โสณิงพิจารณาสักครู่หนึ่งจึงตอบว่า “ใครกำลังเป็นผู้ได้ยินเสียงล่ะ”

A Different Viewpoint, *THE NATION*,

๑๑ มีนาคม ๒๕๓๘

พิภพ อุดมอิทธิพงษ์ แปล

นับเป็นเวลาถึงทศวรรษที่กลุ่มเสขิยธรรมมีการดำเนินการจัดประชุม อบรม สัมมนา แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ในการทำงานให้กับพระสมาชิกกว่า ๕๐๐ รูป ที่อยู่ตามสังฆาวาสต่างๆ ทั่วประเทศ แม้ระยะเริ่มต้นจะเป็นการมเข้มในมหาสมุทรอยู่บ้างกับการทำงานอย่างไรก็ตาม ขาดประสบการณ์ที่จะทราบว่าควรจะทำอย่างไรที่จะหาข้อมูลข่าวสารประเภทใด ด้านไหนเพื่อให้ออกผลต้องต้องกันกับงานที่พระคุณเจ้าแต่ละรูปทำอยู่ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้เหมาะสม ทำให้ผู้ปฏิบัติงานถวายความรู้ไปอย่างคลาดเคลื่อน ไม่ตรงกับความต้องการหรือกิจกรรมของท่านบ้าง จนต้องหันมาทบทวนกิจกรรมและบทบาทของผู้ทำงานอยู่เนื่องๆ และได้ข้อสรุปร่วมกันออกมาว่า ควรที่จะให้พระภิกษุสงฆ์เข้ามาดำเนินงานเป็นผู้คิดเองทำเองบ้าง

นี่จึงเป็นเหตุให้มีการคัดเลือกคณะกรรมการ กลุ่มเสขิยธรรมขึ้นมาดำเนินงาน นับแต่เมื่อครั้งประชุมใหญ่ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ณ วัดอรุณราช จังหวัดน่าน อันเป็นผลทำให้กิจกรรมในนามของกลุ่มชัดเจน เป็นรูปธรรมมากขึ้น

ในการประชุมประจำปีของกลุ่มเสขิยธรรมปีนี้นั้น เดิมทีคณะกรรมการปรารภจะจัดให้มีขึ้นที่วัดป่าแดด อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ แต่เนื่องด้วยสาเหตุหลายประการ ต้องกลับมทบทวนถึงความเป็นไปได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องระยะทางหรือค่าใช้จ่าย และเมื่อครั้งมีการประชุม คณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการดำเนินงานที่อาศรมวงศ์สนธิ จังหวัดนครนายก พระมหาจันทร์ คุณวุฑฒิ เจ้าอาวาสวัดบึงพระก็ได้ปรารภปวารณาให้สามารถมีการจัดประชุมใหญ่ขึ้นที่วัดท่านได้ เป็นอัน คณะกรรมการพิจารณาเห็นชอบตกลงกัน กำหนดวันประชุมขึ้นในวันที่ ๒๐-๒๔ พฤษภาคม ๒๕๓๘ ณ วัดบึงพระ ต.ท่าลาดขาว อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา

รวมเวลาสี่วันด้วยกัน

ตลอดงาน พวกเราต่างได้รับการอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีด้วยความร่วมมือของคณะกรรมการวัด ชาวบ้านและข้าราชการที่มาเตรียมพิธีต้อนรับ**พระเทพ-สิมาภรณ์** เจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมาที่มาเป็นประธาน กล่าวเปิดงานในเย็นวันที่ ๑๘ พฤษภาคม วันรุ่งขึ้นจึงเป็นกิจกรรมของกลุ่ม ซึ่งจัดตามแผนงานที่วางไว้แต่ละวัน เริ่มจากการนิมนต์ **พระครูพิพิธประชานาถ** ประธานกลุ่มเสขิยธรรมกล่าวสัม โมทนาียกถา โดยทิ้งประเด็นให้เรามาสนิการอยู่หลายประเด็นด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการประพฤติพรหมจรรย์ที่จะละเลยเสียมิได้ในหมู่พระสงฆ์ ผู้ทำงานพัฒนา หรือว่ายุทธศาสตร์ในการพัฒนาอย่างไร ให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน ที่ขาดไม่ได้ นั่นคือทิศทางของกลุ่มเสขิยธรรม ว่าควรจะเป็นอย่างไร ดำเนินไปในแนวทางไหนจากนั้นทางเจ้าภาพจึงกล่าวต้อนรับพระสงฆ์ ผู้เข้าร่วมประชุม และตามด้วยการแนะนำตัวผลงานของพระสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมใหญ่ครั้งนี้ ๓๕ รูปด้วยกัน

วันต่อมาได้มีการทบทวนความเป็นมาของกลุ่มเสขิยธรรมโดย**พระไพศาล วิสาโล** เป็นผู้ดำเนินรายการ ติดตามด้วย**พระปลัดสำรวย ธรรมโม** รายงานความคืบหน้าของกลุ่มสหธรรมเพื่อการพัฒนาถึงความตอนหนึ่งว่า *“..กลุ่มสหธรรมเพื่อการพัฒนาดำเนินงานมาโดยยึดยุทธศาสตร์หลักคือ การพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ จิตใจ มุ่งไปสู่การพึ่งตนเองของพระสงฆ์และชาวบ้าน โดยใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานด้านต่างๆ ไม่ว่าจะป็นศูนย์กลางลำไ้ ศูนย์ขยายพันธุ์สัตว์ และอาศรมบ่มเพาะเยาวชน นอกจากนั้นยังหันมาเน้นการรวมกลุ่มของพระสงฆ์ที่จะสร้างศาสนทายาท และขยายเครือข่ายการทำงานเพื่อให้เกิดการระดมทุนพึ่งตนเองได้ในระยะยาว..”* นี่คืยุทธศาสตร์หลักของกลุ่มสหธรรมเพื่อการพัฒนา

ต่อจากนั้นท่านได้รายงานความคืบหน้าเครือข่ายพระนักพัฒนาสามจังหวัดอีสานใต้อันได้แก่กลุ่มสหธรรมเพื่อการพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ กลุ่มสังฆอาสาพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร และกลุ่มสังฆอาสาพัฒนาแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง จังหวัดอุบลราชธานี ว่า

“...งานส่วนมากที่ผ่านเป็นการสร้างเครือข่ายพระนักพัฒนาและศาสนทายาทเสียมากกว่าซึ่งได้ร่วมกันประชุมพูดคุยถึงความเป็นไปได้ที่จะ

ประสานความร่วมมือการทำงาน จนเกิดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์การทำงานไปแล้วครั้งหนึ่งที่วัดสุวรรณวิจิตร อ.ปราสาท จ.สุรินทร์ และอบรมศาสนทายาทที่วัดเทพมงคล อ.เมือง จ.อำนาจเจริญ ที่ผ่านมา พวกเราประสบปัญหาอยู่บ้างโดยเฉพาะการประสานงาน ซึ่งเป็นเหตุให้ต้องกลับมาทบทวนบทบาทการทำงานของแต่ละกลุ่มเพื่อปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในเร็วๆ นี้...”

จากนั้นย้อนขึ้นไปเมืองน่าน พระสมคิด जारณมโฆ เป็นตัวแทนของกลุ่มพุทธบุตร รายงานความคืบหน้าของกลุ่มว่า “...ทางกลุ่มชักเมืองน่านเน้นยุทธศาสตร์การณรงค์ส่งเสริมการจัดการ” ส่วนจะทำอย่างไรนั้น ท่านได้กล่าวต่อไปว่า “...งานด้านณรงค์ส่วนใหญ่เน้นการอนุรักษ์ธรรมชาติแวดล้อมให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกในการรักษาป่า...” ส่วนงานด้านการส่งเสริม หลังจากที่มีการณรงค์ให้ชาวบ้านรักษาป่าไม้แล้ว มักจะถูกถามจากชาวบ้านเสมอว่า “...เมื่อไม่ให้เข้าไปทำลายป่า แล้วจะให้ทำมาหากินอะไร...” เหตุคั้งนั้นทางกลุ่มจึงได้ส่งเสริมพัฒนางานอาชีพพื้นบ้าน ไม่ว่าจะเป็นเครื่องจักรสานงานทอผ้าหรือแม้แต่เกษตรกรรมทางเลือกให้กับชาวบ้าน นอกจากนี้ ท่านยังให้ข้อคิดวิธีทำงานของกลุ่มว่า “...ไม่ต่อต้าน แต่เจรจาและช่วยแก้ปัญหา...” นี่คงเป็นเหตุให้การทำงานของกลุ่มชักเมืองน่านจึงดำเนินมาได้อย่างราบรื่น อีกทั้งยังได้รับความร่วม

มือจากหน่วยงานต่างๆ เป็นอย่างดี

ต่อมาวันที่ ๒๑ พ.ค. มีการทบทวนบทบาทในห้าปีที่ผ่านมาของกลุ่มเสขิยธรรม โดยพระสมาชิกร่วมประชุม แบ่งออกเป็น ๕ กลุ่มย่อยด้วยกัน แต่ละกลุ่มประกอบด้วยพระสมาชิกรประมาณ ๕-๖ รูปได้ทบทวนการทำงานของกลุ่มเสขิยธรรม ความเป็นองค์กรของกลุ่มและเป้าหมายของกลุ่ม ว่าควรจะเป็นอย่างไร และได้ข้อสรุปออกมาพร้อมตั้งกันว่า กลุ่มเสขิยธรรมควรจะเป็นกลุ่มที่รวมกันหลวมๆ เน้นความเป็นกัลยาณมิตรและการประพฤติพรหมจรรย์ (ดู “พระไพศาล วิสาโล ก้าวต่อไปของกลุ่มเสขิยธรรม” เสขิยธรรม, ก.๒๖, ป.๕ เม.ย.-มิ.ย.๓๘) จากนั้นภาคบ้ายมีการกำหนดแผนงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๘-๒๕๓๙ ของ กลุ่มเสขิยธรรมให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ในวันรุ่งขึ้นเป็นการถวายความรู้โดยพระมหาสมชัย กุสลจิตโต รองอธิการบดี มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง “สถานการณ์ บทเรียนเสขิยธรรม” (ดู พระมหาสมชัย กุสลจิตโต “มองกรณีพระยันตระ อดโร อย่างไรจึงจะได้ประโยชน์” เสขิยธรรม ก.๒๖, ป.๕ เม.ย.-มิ.ย.๓๘) ส่วนภาคบ้ายได้รับความกรุณาจากคุณธรรมเกียรติ กันอริ เจ้าของนามปากกา “ผกาธรรม” มาถวายความรู้เรื่อง “แนวโน้มศาสนาใหม่ในเมืองไทย” ความกล่าวถึงจุดเสื่อมของสถาบันศาสนา ไม่ว่าจะเป็นตัวบุคคลประพฤติ นอก ลุ่มนอกทาง และสถาบันสงฆ์ที่ไร้สมรรถภาพ อีกทั้งยัง

- ๕) พระครูปลัดสุวัฒนพรหมคุณ
- ๑๐) พระมหาจิม สุวโจ
- ๑๑) พระมหาประจวบ ปญญาทีโป
- ๑๒) พระครูสังฆวิชัย (สมนึก นาโถ)

ส่วนคณะกรรมการดำเนินงานทางพระสมาชิกลงเสนอ ให้มีการเลือกใหม่ โดยเสนอชื่อให้ที่ประชุมสงฆ์พิจารณาด้วยคะแนนสูงสุด และไม่ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของพระที่เข้าร่วมประชุม มีจำนวน ๖ รูปด้วยกัน ได้แก่

- ๑) พระไพศาล วิสาโล ๒) พระสันติกโร
- ๓) พระกิตติศักดิ์ กิตติโสภโณ ๔) พระ

สมคิด จารณธมโม ๕) พระครูสุวิมลพัฒนกิจ ๖) พระคำเพชร จุกวโร

นอกจากนี้ที่ประชุมยังเสนอให้มีตัวแทนในแต่ละภูมิภาค ที่จะช่วยประสานงานในภาคนั้นๆ และให้ตัวแทนภาค เป็นกรรมการดำเนินงานโดยตำแหน่ง ได้แก่

- ๑) พระสุทัศน์ วชิรญาโณ   ตัวแทนภาคเหนือ
- ๒) พระปลัดสำรวย ครุฑโม   ตัวแทนภาคอีสาน
- ๓) พระครูธรรมธรมโมตรี   ตัวแทนภาคกลาง
- ๔) พระสุนทร ญาณิสสุโร   ตัวแทนภาคตะวันออก
- ๕) พระโกศล ปริบูรณ์โณ   ตัวแทนภาคใต้

พอเสร็จสิ้นการเลือกคณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการดำเนินงาน ทางพระสมาชิกลงเสนอให้มีการทบทวนข้อวัตรปฏิบัติ และกฎระเบียบของกลุ่มให้มีการเข้มงวดมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเลือกพระเข้าร่วมการประชุม การเบิกค่าใช้จ่าย หรือแม้แต่การใช้สอยบริโภคสิ่งฟุ่มเฟือยต่างๆ อย่างเช่น บุหรี่ ชา กาแฟ ตลอดจนการใช้กระดาษทิชชู

เป็นอันสามารถบรรลุผลสรุปของการประชุมได้เพียงในภาคบ่ายของวันที่ ๒๓ พ.ค. และมีการนัดหมายการประชุมใหญ่ปีต่อไป ณ วัดเขาสาป ต.เพ อ.เมือง จ.ระยอง

แบ่งแยกเป็นฝักเป็นฝ่าย หรือแม้แต่พระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์ที่ตกสมัย ล้วนแต่เป็นเหตุปัจจัยที่ทำให้ลัทธิต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย หรือแม้แต่สำนักสงฆ์ในปัจจุบันก็เข้าข่ายกรณีเดียวกัน ทั้งนี้ยังไม่พูดถึงลัทธิเสด็จพ่อ ร.๕ หรือเจ้าแม่กวนอิม

คุณธรรมเกียรติได้ยกตัวอย่างการทำวัตรเช้าวัตรเย็น และการปฏิบัติกรรมฐานของพระภิกษุสงฆ์แต่ละสำนัก ล้วนถือปฏิบัติมาแตกต่างกัน การที่เข้ามาทำวัตรร่วมกันหลายสำนักย่อมมีปัญหาด้านปฏิบัติ เพราะต่างสำคัญในสำนักแห่งตน ดังนั้น เมื่อมีการทำสังฆกรรมร่วมกัน ต้องละทิ้งสำนักแห่งตน ถือคณะสงฆ์เป็นใหญ่

พวันที ๒๓ พฤษภาคม มีการเลือกตั้งคณะกรรมการเสขิยธรรม โดยพระสมาชิกลงเสนอให้คงคณะกรรมการชุดเดิมไว้และให้เลือกเพิ่มเติม ที่ประชุมเห็นชอบตกลงกันเลือกคณะกรรมการอำนวยการดังมีรายชื่อต่อไปนี้คือ

คณะกรรมการอำนวยการชุดเดิม ๘ รูปได้แก่

- ๑) พระครูพิพิธประชานาถ   ๒) พระครูบรรพตสุวรรณกิจ
- ๓) พระครูเกษมธรรมรังษี   ๔) พระครูมงคลรวัฒน์
- ๕) พระครูสุภาจารวัฒน์   ๖) พระครูพิทักษ์นันทคุณ
- ๗) พระมหาสมชัย กุศลจิตโต
- ๘) พระมหาจันทร์ คุณวุฑฺโฒ

เลือกเพิ่มเข้ามาใหม่อีก ๔ รูปได้แก่

ทีปโกภิกขุ

ทีปโกภิกขุ เป็นพระรุ่นหนุ่มที่มีแนวความคิดและกิจกรรมที่น่าสนใจ หลายท่านอาจจะเคยได้อ่านลิขิตอันน่าประทับใจของท่าน ที่มีมาถึงเรา และได้ลงตีพิมพ์ตั้งแต่หลายฉบับก่อนแล้ว ตัวท่านเองรับอุปถัมภ์เด็กไว้หลายคน ที่น่าสนใจคือเด็กเหล่านี้ล้วนเป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ถูกสังครรอบข้างทอดทิ้งจนต้องซัดเซเร่ร่อนไปยังที่ต่าง ๆ อย่างปราศจากหลักแหล่งมั่นคง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ อาศัยสภาพธรรมชาติดั้งเดิมและพุทธวิธีเข้าช่วย ท่านสามารถล่อมเกลาลจิตใจของเด็กเหล่านี้ให้พัฒนาขึ้นได้มาก

นอกจากกิจกรรมที่น่าสนใจของท่าน ซึ่งหากมีโอกาส ท่านคงจะได้กรุณาเขียนมาเล่าสู่กันฟังมากกว่านี้อีก ท่านเองมีความคิดต่อสังคมอย่างแยกขาด ฟังสำเนียงกรับฟังเป็นอย่างยิ่ง ดังที่ท่านผู้อ่านจะได้สัมผัสในบทความต่อไปนี้

เมื่อวันที่ ๑๕-๒๔ พฤษภาคม ที่ผ่านมา ข้าพเจ้ามีโอกาสดำเนินการประชุมใหญ่ของกลุ่มเสขีธรรม ครั้งที่ ๖ ที่วัดบึงพระ อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา ซึ่งมีหลวงพ่อบุญมาจันทร์ คุณวุฒ โข เป็นเจ้าภาพ ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจมากที่ได้มาพบกับครูบาอาจารย์ หลวงปู่ หลวงพ่อ และเพื่อนสหธรรมิก ที่ทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม ซึ่งกระจัดกระจายอยู่หลายจังหวัดของประเทศ ปีหนึ่งได้มีโอกาสมาพบปะ พูดคุยแลกเปลี่ยนกันครั้งหนึ่ง

สำหรับปีนี้ถึงแม้จะมีสมาชิกของกลุ่มมาบางตำบล แต่ก็ได้รับรู้เรื่องหลายรศหลายแบบสำหรับข้าพเจ้านั้น ก่อนเข้าประชุมใหญ่ที่บึงพระ ข้าพเจ้าได้มีโอกาสไปที่บ้านท่ามะไฟหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ กับเพื่อน

สมาชิกอีกหลายรูป เช่น พระครูธรรมธรมไตร ท่านสมคิด (จารณวณฺโณ) จาก จ.น่าน ท่านเสรี(จันทวิโส) จาก จ.สุรินทร์ เป็นต้น ซึ่งได้มีโอกาสไปดูงานด้านการศึกษาของเด็กและเยาวชนที่พระและโยมจัดขึ้น จุดแรกที่ได้ไปดูคือบ้านสายรุ้งของคุณอิสรา (อดีตพระอิสรา) ซึ่งอยู่ใกล้ๆ กับวัดท่ามะไฟหวานของหลวงพ่อบุญมาเขียนสุวรรณ โข สถานที่แห่งนี้ได้จัดการศึกษาให้กับเด็กๆ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตที่เป็นธรรมชาติ อยู่แบบพึ่งตนเอง โดยมีเด็กๆ จากแคว้นบ้านท่ามะไฟหวานบ้าง จากต่างจังหวัดบ้าง และมีเด็กจากต่างประเทศมาอยู่ร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยเฉพาะการทำเกษตร เด็กๆ มีความสุขกันมาก (สังเกตจากแววตา)

ข้าพเจ้าเองก็สงสัยเหมือนกันว่าไม่เด็กๆ จึงอยู่ด้วยกันได้ ทั้งที่มาจากหลายๆ ที่ ได้รับความกระแຈจากคุณอิสราว่า ก่อนที่เด็กแต่ละคนจะมาเป็นสมาชิกของบ้านสายรุ้งได้นั้น จะต้องมาทดลองอยู่ จนเพื่อนที่มาอยู่ก่อนแล้ว ให้การยอมรับเสียก่อน เหมือนกับการบวชพระ คือต้องทดสอบกันก่อน จนกว่าคณะสงฆ์จะยอมรับเข้าหมู่เด็กที่จะมาอยู่ หากมีความประพฤติมีนิสัยไม่เหมาะสมก็จะเข้าหมู่ไม่ได้ หากเป็นที่ยอมรับ ไม่เป็นที่รังเกียจของเพื่อนๆ ก็เข้ากับกลุ่มได้ เพราะฉะนั้นเด็กๆ ทุกคนต้องปรับตัวเองให้เข้ากับเพื่อนๆ ให้ได้

เหลือวมาคุยกับการบวชพระสมัยนี้ ข้าพเจ้ารู้สึกหดหู่มากเพราะรู้สึกว่าการรับเข้าหมู่มันมันง่ายเกินไปทุกอย่างขึ้นอยู่กับเจ้าอาวาสหรืออุปัชฌาย์เท่านั้น พระอันดับก็ไม่ต่างอะไรกับตุ๊กตา นั่งพอประดับพิธีเท่านั้น เขาสาธุก็สาธุกันโดยไม่รู้อะไรเลย การสอบถามของพระกรรมวาจาจารย์ หรือพระคู่สวดต่อผู้บวช ก็ไม่รู้เหมือนกันว่า คำตอบเหล่านั้น ใครเป็นคนตอบกันแน่

“เหลือใจมากกับการบวชพระสมัยนี้ ข้าพเจ้ารู้สึกหดหู่ใจมาก...การสอบถามของพระกรรมวาจาจารย์ หรือพระคู่สวดต่อผู้บวช ก็ไม่รู้เหมือนกันว่า คำตอบเหล่านั้นใครเป็นคนตอบกันแน่ เพราะพระคู่สวดบอกให้หมด เช่นถามว่า “ปฐิสาลี” ก็บอกให้ผู้บวชรับทันทีว่า อามะกันเต ทั้งๆที่ คนๆ นั้นเป็นกระเทย จึงไม่น่าแปลกใจเลยที่พระเป็นกระเทยเต็มบ้านเต็มเมือง บางวัดน่าจะเปลี่ยนเป็นสำนักนางโลมได้แล้ว ทั้งนี้เกิดจากความมั่งง่ายของการพิจารณารับเข้าหมู่ของคณะสงฆ์เอง ซึ่งน่าจะปรับปรุงกันได้แล้ว”

เพราะพระคู่สวดบอกให้หมด เช่น ถามว่า “ปฐิสาลี” ก็บอกให้ผู้บวชรับทันทีว่า อามะกันเต ทั้งๆที่ คนๆ นั้นเป็นกระเทย จึงไม่น่าแปลกใจเลยที่พระเป็นกระเทยเต็มบ้านเต็มเมือง บางวัดน่าจะเปลี่ยนเป็นสำนักนางโลมได้แล้ว ทั้งนี้เกิดจากความมั่งง่ายของการพิจารณารับเข้าหมู่ของคณะสงฆ์เอง ซึ่งน่าจะปรับปรุงกันได้แล้ว การนำธรรมะมาประยุกต์ใช้ของคุณอิศรา เป็นที่ประทับใจของข้าพเจ้ามาก และทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกอายมากกับการรับเข้าหมู่ของพระสงฆ์เรา

หลังจากพูดคุยแลกเปลี่ยนดูงานบ้านสายรุ้งแล้ว ข้าพเจ้าและคณะได้มีโอกาสไปวัดป่าสุคะโต ซึ่งอยู่ห่างจากท่ามะไฟหวานประมาณ ๒-๓ กิโลเมตร วัดนี้เป็น

วัดป่าสายหลวงพ่อกวีน มีความร่มรื่นดีมาก เสนาสนะก็จัดเป็นสัดส่วนดี สงบและเงียบดีมาก เหมาะสำหรับการปลีกวิเวก สำหรับที่วัดป่าสุคะโตนั้น ข้าพเจ้าและคณะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านการจัดการศึกษา และได้พูดคุยถึงการไปดูงานในสถานที่ต่างๆ เพื่อประโยชน์และเพิ่มพูนความรู้ให้กับกลุ่มพระที่สนใจทางด้านการศึกษาต่อไป

จากนั้นข้าพเจ้ากับคณะได้เดินทางไปวัดท่าทางเกวียน ซึ่งอยู่ห่างจากวัดป่าสุคะโตไปอีก ๔-๕ ก.ม. เพื่อไปดูงานของพระอีกรูปหนึ่ง ซึ่งจัดการศึกษาให้กับเด็กๆ ในหมู่บ้านนั้น ซึ่งระบบการจัดการศึกษาล้ายกับบ้านสายรุ้ง ผิดกันตรงสถานที่เท่านั้น โดยที่นี่ได้ใช้วัด

เป็นที่ศึกษาของเด็กๆ และให้เด็กได้เรียนรู้และเข้าใจการใช้ชีวิตที่ถูกต้อง มีคุณธรรม การอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างมีความสุข ซึ่งการดูงานครั้งนี้ทำให้ข้าพเจ้านึกถึงบทบาทของวัดและพระสงฆ์เราว่า น่าจะใช้สถานที่ของตัวเองให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนมากกว่านี้ อย่าใช้วัดเป็นเพียงแค่สถานที่ประกอบพิธีกรรม หรือใช้วัดเป็นที่แสวงหาผลประโยชน์กันอย่างเดียว ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจและพอใจมากที่พระสมหมายแห่งวัดท่าทางเกวียนได้ใช้วัด

“มีหลายๆ คนมาถามข้าพเจ้าว่า เด็กจบชั้นไหน อยู่ป.อะไร? หรือทำไมไม่ให้เด็กไปโรงเรียนล่ะ สอนอย่างนี้แล้วเด็กจะได้ใบประกาศไหม ยังมีอีกหลายคำถามที่ผู้มาเห็นมักจะถาม แล้วจะให้ข้าพเจ้าตอบอย่างไร ในเมื่อเด็กเหล่านี้ ข้าพเจ้าเองก็ไม่รู้เหมือนกันว่าเขาเกิดอยู่ที่ไหนพ่อแม่เป็น ใครมีใบเกิด ใบทะเบียนหรือไม่ ทำไมต้องมานอนข้างถนนทำไมต้องขอทาน ทำไมต้องอดิยา ทำไม...”

ของท่านเป็นแหล่งศึกษา แหล่งความรู้ให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี สมควรที่พระสงฆ์อีกหลายๆ วัดควรนำเอาเป็นแบบอย่างต่อไป ข้าพเจ้าเองขอให้กำลังใจต่อพระทุกรูป ที่ได้ทำงานแล้วและพระทุกรูปที่คิดจะทำกัน และขอแสดงความยินดีด้วย

หลังจากที่พูดคุยแลกเปลี่ยนกันพอประมาณแล้ว ข้าพเจ้าและคณะก็ได้เดินทางต่อไปยังวัดบึงพระ จ.โคราช เพื่อเข้าร่วมประชุมใหญ่ของกลุ่มเสขิยธรรมดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น ปีนี้มีพระกลุ่มเสขิยธรรมเข้าร่วมประมาณสามสิบกว่ารูป ส่วนมากจะเป็นพระหนุ่มๆ ส่วนพระเถระผู้ใหญ่มีน้อย ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะพระเถระผู้ใหญ่อายุมากสุขภาพร่างกายไม่ดี บ้างก็ติดภารกิจการทำงาน ซึ่งก็น่าเห็นใจพระเถระท่าน พระเถระที่อยู่ร่วมตลอดงานก็ คงมีพระครูเกษมธรรมรังษี หลวงพ่อนาน หลวงพ่อมหาจันทร์ หลวงพ่อพระครูประโชติ

สารคุณ หลวงพ่อคำเขียน สุวณฺโณ เป็นต้นซึ่งนับว่าเป็นกำลังใจให้แก่พระผู้น้อยอย่างข้าพเจ้าเป็นอย่างมาก การประชุมใหญ่ครั้งนี้ทำให้ข้าพเจ้าได้รู้จักกับพระกลุ่มเสขิยธรรมมากขึ้นอีกเยอะเลยทั้งหน้าเก่าหน้าใหม่ทุกรูปต่างมีความเป็นกันเองมาก โดยเฉพาะพระผู้ใหญ่ไม่ถือเนื้อถือตัวอะไรให้ความเป็นกันเองกับพระผู้น้อยเป็นอย่างมาก ทำให้พระผู้น้อยมีความอบอุ่นมาก

หลังจากฉันเพลมือสุดท้ายที่วัดบึงพระแล้ว (วันที่ ๒๓ พ.ค.) คณะกลุ่มเสขิยธรรมได้ออกเดินทางไปเยี่ยมเพื่อนสหธรรมิก ที่วัดกลางสายตรีสามหรือลานหินตัด ซึ่งกล่าวกันว่าเป็นแหล่งที่น่าหินไปสร้างเขพนมรุ่ง แต่ขณะนี้ พื้นที่แห่งนี้กำลังถูกคุกคามจากการทำให้พระที่อาศัยอยู่ต้องเดือดร้อน แต่เจ้าใหญ่นายโต ซึ่งมีที่ทางติดกับบริเวณนี้กลับไม่เป็นไร ข้าพเจ้าและหลายๆ ท่านคงจะคิดแบบเดียวกัน คิดๆ แล้วก็ปลงได้ว่า “นี่มันประเทศไทย” คนยากคนจนต้องช่วยกันต่อไป จนกว่าวงจรอุบาทว์ที่ครอบงำสังคมไทยจะหมดหายไปจากลานหินตัด

พวกเราก็ได้มีโอกาสไปชมเขพนมรุ่ง ดินแดนประวัติศาสตร์ ฝีมือของพวกขอมทำไว้ แต่คนไทยได้ผลประโยชน์กับซากหินเก่าแก่ ชมกันจนเกือบมืด จึง

ได้แยกย้ายกันกลับ ข้าพเจ้าได้ต่อรถไปสุรินทร์กับคณะของหลวงพ่อนาน ท่านมหาสารวย ท่านเสรีและอีกหลายรูป มาถึงสุรินทร์เกือบสามทุ่ม ข้าพเจ้าได้ไปพักที่วัดใหม่ศรีมากทองของพระอาจารย์ทับทิม อนาวีโร ซึ่งได้รับการต้อนรับอย่างดีมาก

พรุ่งขึ้นอีกวัน (๒๔ พ.ค.) หลังฉันเช้าเสร็จ ท่านเสรีได้พาข้าพเจ้ากับท่านทองสา ติสโร ไปดูงานของกลุ่มเด็กรักป่า ซึ่งอยู่ห่างจากวัดใหม่ศรีมากทองไปประมาณ ๘-๙ กม. จำไม่ได้ว่าบ้านอะไร สถานที่แห่งนี้มีเด็กอยู่ร่วมกันสิบกว่าคน ทั้งชายและหญิงอยู่กลางทุ่งนา พวกเขาเหล่านี้มาจากหลายพื้นที่ หลายจังหวัด มาอยู่ร่วมกันเพื่อศึกษาชีวิต โดยเรียนจากของจริงตามธรรมชาติ แต่ก็ยังคงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ (ก.ศ.น.) บ้าง แต่ก็เน้นการเรียนรู้อันเป็นจริง มีคุณธรรมการเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ต้องช่วยตัวเอง มีความเอื้อเฟื้อต่อกัน เมื่อมาเทียบกับการศึกษาในระบบที่รัฐจัดการแล้ว คิดว่าคุณภาพที่ได้ออกมาคงสู้กับการจัดการศึกษาแบบนี้ไม่ได้ เพราะการศึกษาในระบบมุ่งเน้นการสอนให้คนเกิดความโลภเกิดความเห็นแก่ตัว สอนให้คนคิดแย่งชิงทรัพยากรกันเป็นส่วนใหญ่ ใครเรียนมากรู้มาก มีใบประกาศมาก ย่อมสามารถตักตวงทรัพยากรได้มาก เพราะสามารถรู้วิธีโกงได้มากกว่าดั่งกรณี ส.ป.ก ที่ภูเกิด เป็นต้น

ข้าพเจ้าได้พูดคุยกับกลุ่มเด็กรักป่าพอสมควร จึงเดินทางกลับอำนาจอเจริญ ซึ่งการเดินทางครั้งนี้ของข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณค่าจริงๆ เพราะข้าพเจ้าได้รับความรู้และประสบการณ์มากมายที่จะนำมาประยุกต์ใช้กับงานของตัวเอง สำหรับงานของข้าพเจ้าที่ทำอยู่นั้น เป็นงานเกี่ยวกับเด็กๆ เหมือนกัน อาจจะแตกต่างจากที่อื่นบ้างที่เด็กของข้าพเจ้าเป็นเด็กเร่ร่อนจรจัด ซึ่งข้าพเจ้ารับมาจากเมืองหลวงและเมืองที่มีความเจริญมากๆ ข้าพเจ้าเองก็จัดระบบการศึกษาให้กับเด็กๆ เหล่านี้ มีหลายๆคนมาถามข้าพเจ้าว่า เด็กจบชั้นไหน อยู่ป.อะไร หรือทำไมไม่ให้เด็กไปโรงเรียนล่ะ สอนอย่างนี้แล้วเด็กจะ

ได้ไปประกาศไหม ยังมีอีกหลายคำถามที่ผู้มาเห็นมักจะถาม แล้วจะให้ข้าพเจ้าตอบอย่างไร ในเมื่อเด็กเหล่านี้ข้าพเจ้าเองก็ไม่รู้เหมือนกันว่าเขาเกิดอยู่ที่ไหน พ่อแม่เป็นใคร มีใบเกิด ใบทะเบียนหรือไม่ ทำไมต้องมานอนข้างถนนทำไมต้องขอทาน ทำไมต้องอดอยาก ทำไม..... แต่ข้าพเจ้ารู้แต่เพียงว่า ทำอย่างไรจะให้เด็กเหล่านี้มีคุณภาพชีวิต มีจิตใจดีขึ้น มีคุณธรรมมากขึ้น มีการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดีกว่าจะปล่อยให้เขาอยู่ตามยถากรรม ในเมื่อเขาเป็น “คน” เหมือนกัน ก็ควรที่จะให้เขามีค่าของ “คน” เต็มตัวหน่อย อย่าปล่อยให้ตัวเองอ้างตัวว่าเป็นคนโดยที่ยังมีแต่ความเห็นแก่ตัว มีจิตใจต่ำทราม ทั้งที่มีการศึกษาสูงดังที่เป็นอยู่ในสังคมเราทุกวันนี้เลย

การจัดการศึกษาของข้าพเจ้าจึงมุ่งเน้นการสอนให้เด็กมีจิตใจดีขึ้น ประกอบด้วยคุณธรรม คือมีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ไม่เห็นแก่ตัว ไม่โลภมาก ฟังตนเองได้ เป็นต้น การเป็นอยู่ประจำวันข้าพเจ้าพยายามให้เด็กๆ ช่วยกันหาอาหารตามธรรมชาติมาทำกันเอง บางอย่างต้องซื้อบ้าง แต่ก็เท่าที่จำเป็น เพราะเราที่ไม่มีรายได้อะไร จึงทำให้เราซื้อน้อย แต่เด็กๆ ต่างก็มีความสุขกับการใช้ชีวิตแบบนี้ ตอนนี้ข้าพเจ้ามีเด็กอยู่ ๕ คน มีตั้งแต่เด็กเล็กจนถึงสิบกว่าขวบ และที่ไม่ได้อยู่กับข้าพเจ้าอีกหลายคน เพราะข้าพเจ้าส่งไปฝึกงานบ้าง บวชเณรบ้าง ปัญหาและอุปสรรคของงานที่ทำอยู่ ก็คงจะเป็นเรื่องปัจจัยสี่เท่านั้น เพราะเราต่างอยู่กันแบบอดค้มมาก เสื้อผ้าเด็กๆ ก็ลำบาก เพราะเราไม่สามารถจัดหาซื้อให้ได้ คงจะมีตามยถากรรมคนละชุด สองชุด แต่ก็ไม่มีปัญหากับการดำเนินชีวิตเท่าไรนัก เรื่องอาหารการกินบางครั้งก็ขาดแคลน ไม่สม่ำเสมอเท่าไรนัก หากมีผู้เมตตาบริจาคเราก็ยินดีรับเสมอ แต่จะให้เราไปหาของก็คงยาก เพราะไม่ค่อยถนัดในเรื่องนี้ สำหรับเรื่องราวเล็กๆ น้อยๆ ที่ข้าพเจ้าเล่ามานี้ ก็สมควรแก่เวลา หากสนใจ ข้าพเจ้าจะเขียนมาอีก...

ท่านผู้่านที่สนใจบริจาคปัจจัยเพื่อช่วยเหลือ สามารถติดต่อโดยตรงได้ที่ พระยงยุทธ ทับโก วัดป่าหนองน้ำขุ่น ต.นาหอม กิ่งอ.ทุ่งศรีอุดม อ.อุบลราชธานี ๓๗๒๕๐ หรือจะบริจาคผ่านที่ ศพพ. ก็สะดวกครับ

เสขิยธรรมกับบทบาทในอนาคต

เซอร์รี ยาน

ต่อสังคมไทย

หลายท่านอาจจะรู้จักกับเซอร์รี ยาน สาวชาวแคนาดา เชื้อสายญี่ปุ่น ที่เดินทางมาอยู่ในเมืองไทยเมื่อปี ๒๕๓๗ หลายเดือน ตอนนั้นเซอร์รีมาทำงานวิจัยของเธอ ซึ่งเป็นการศึกษาถึงบทบาทของพุทธศาสนาในสังคมร่วมสมัย เธอได้พบปะ คุณานและสนทนากับพระคุณเจ้าของเราหลายรูป โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานของท่านพระครูสุภาจารวัฒน์ที่ อ.กุศุม จ.ยโสธร ที่เธอเลือกทำเป็นกรณีศึกษา และงานของท่านพระครูพิทักษ์นันท์คุณ ที่จ.น่าน สองสามเดือนก่อน เราได้ขอให้เซอร์รีแสดงความเห็นต่อกลุ่มเสขิยธรรม รวมทั้งคณะสงฆ์ไทยโดยรวมมาเพื่อจะตีพิมพ์ในโอกาสที่กลุ่มได้เติบโตก้าวหน้ามาเป็นปีที่ห้าแล้ว เธอมีใจเขียนมาให้อย่างยาว ซึ่งเราได้ถอดความออกมามีดังข้างล่างนี้ หวังว่าท่านผู้อ่านได้รับฟังทัศนะที่กว้างขวางออกไป โดยเฉพาะเมื่อเป็นความเห็นจากผู้ที่มาจากต่างวัฒนธรรมกันบ้างกระมัง

๑. บทบาทของพระสงฆ์และแม่ชีไทยในสังคมปัจจุบัน

นี่น่าจะเป็นคำถามที่น่าสนใจที่ทำให้เราจับตามองกับบทบาทของคณะสงฆ์ไทยในอนาคตอันใกล้ ในช่วงไม่กี่ร้อยปีที่ผ่านมา บทบาทของพระสงฆ์ได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก และพระสงฆ์เองต้องออกไปอยู่ตรงชายขอบของสังคม ในขณะที่มีการแบ่งแยกโลกสมัยใหม่ออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนของฆราวาส และศาสนา การแบ่งแยกเช่นนี้น่าจะเป็นเหตุที่ทำให้พระภิกษุและแม่ชียึดถือหลักเลี่ยงการข้องแวะกับกิจกรรมต่างๆ ที่ถือว่า

เป็นเรื่องของ“ทางโลก” ทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ การบริหารงานสาธารณะ การศึกษา สาธารณสุข ฯลฯ ซึ่งการแบ่งแยกเช่นนี้ได้ทำให้บทบาทของศาสนธรรมลดน้อยถอยลงไป ในสังคม รวมทั้งบทบาทค่านิยมตามจารีตประเพณีต่างๆ ที่ลดลงไปด้วย แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เป็นเรื่องที่สุดจะหลีกเลี่ยงได้ แต่การตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องการศึกษา การบริหารงานและเศรษฐกิจ อาจเกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น หากเราให้ความใส่ใจต่อค่านิยมดั้งเดิมควบคู่ไปกับค่านิยมในสมัยใหม่ด้วย และโดยทั่วไปภูมิปัญญาและค่านิยมดั้งเดิมมักจะถูกลบให้ลบลบหายไปภายใต้การพัฒนาให้ทันสมัยและยังผลให้เกิดการพัฒนาที่ไม่ถูกแนวทางและชุมชนที่อ่อนแอลง

ดังนั้น เราจึงควรมีการส่งเสริมสมาชิกในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งรวมทั้งพระภิกษุสงฆ์และชาวบ้าน ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าการพัฒนาแบบใดที่เห็นว่าเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับ การนำความเห็นของชาวบ้านท้องถิ่นมาร่วมการพิจารณา ย่อมจะทำให้การคิดค้นรูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสมในปัจจุบันในประเทศไทยดำเนินไปอย่างมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น และโดยเฉพาะพระคุณเจ้าเหล่านี้จะสามารถเสนอความเห็นที่เป็นอิสระ เป็นกลางและสอดคล้องกับค่านิยมและวัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้การพัฒนาในปัจจุบันมีการผสมผสานความใส่ใจต่อมนุษย์เข้าไปมากยิ่งขึ้น

“ดิฉันคิดว่าตรงนี้เองที่การรวมกันเป็นเครือข่าย จะมีส่วนช่วยให้พวกท่านทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ เครือข่ายจะเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับพระภิกษุและแม่ชีที่สนใจทำงานช่วยเหลือชุมชนของตนเอง สามารถได้รับข้อมูลข่าวสารมีการสนทนาแลกเปลี่ยนกัน และเพิ่มพูนประสบการณ์มากขึ้น”

ในระหว่างพำนักอยู่ในประเทศไทยเมื่อปีที่แล้ว ดิฉันโชคดีที่มีโอกาสได้สัมผัสภาพพระหนุ่มๆ หลายรูปในภาคอีสาน ในขณะที่พวกท่านหลายรูปต่างกังวลกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วที่กำลังเกิดขึ้นในที่ต่างๆ ตามชนบท แต่พวกท่านก็รู้สึกท้อแท้ใจ ไม่ทราบว่าจะมีช่องทางที่จะทำการเปลี่ยนแปลงอย่างไรได้ ดิฉันคิดว่า ตรงนี้เองที่การรวมกันเป็นเครือข่ายจะมีส่วนช่วยให้พวกท่านทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ เครือข่ายจะเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับพระภิกษุและแม่ชีที่สนใจทำงานช่วยเหลือชุมชนของตนเอง สามารถได้รับข้อมูลข่าวสารมีการสนทนาแลกเปลี่ยนกัน และเพิ่มพูนประสบการณ์มากขึ้น นอกจากนี้ พระหนุ่มๆ หลายรูปที่ดิฉันได้สัมผัส ยังชี้ให้เห็นประโยชน์อย่างยิ่งของความเห็นจากพระเถระอาวุโสด้วย

เหตุที่เป็นผู้หญิงและเติบโตขึ้นมาในสังคมตะวันตก ดิฉันจึงรู้สึกยากที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทที่ทางคณะสงฆ์ (ทั้งฝ่ายของพระและแม่ชี) ได้กำหนดให้กับแม่ชีไทย แต่หากว่าสมาชิกของคณะสงฆ์มุ่งที่จะทำงานเพื่อช่วยเหลือชุมชนของตนเอง เพื่อช่วยให้ชาวบ้านสามารถจัดการกับปัญหา“ทางโลก” รวมทั้งปัญหาทางจิตใจของพวกเขาได้แล้ว ดิฉันรู้สึกว่าการที่เราจะกีดกันผู้หญิงออกจากกระบวนการเหล่านี้ จะทำให้ความพยายามของเราออกจะขาดประสิทธิภาพไป ดิฉันจำได้ว่า ครั้งหนึ่งท่านสันติกโร (สวนโมกข์) ได้เคยกล่าวว่าการพัฒนาชุมชนที่ได้สมดุลจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมี

ความร่วมมืออย่างพร้อมเพรียงและเข้มแข็งจากคนกลุ่มต่างๆ ทั้งพระ แม่ชี อุบาสิก และอุบาสิกา ถ้าเกิดเราสามารถสร้างให้เกิดชุมชนในลักษณะนั้นขึ้นมาได้ มันจะไม่เพียงเป็นแรงบันดาลใจอย่างสำคัญต่อชุมชนในเอเชียเท่านั้น หากยังรวมทั้งชุมชนในตะวันตกด้วย

๒. ความเห็นต่อกลุ่มเสขิยธรรม

แม้ว่าดิฉันจะอยู่ในประเทศไทยเพียงช่วงเวลาอันสั้น แต่ดิฉันก็เกิดความประทับใจอย่างมากต่อสมาชิกบางรูปในเครือข่ายของเสขิยธรรมและตัวองค์กรของกลุ่มเองด้วย

สภาพการณ์ของสังคมในประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และดังที่กล่าวแล้วข้างต้นว่า กำลังดำเนินไปในทิศทางที่จะลดทอนบทบาทของศาสนธรรมลงไป หรือไม่ก็แยกให้ออกจากการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ดิฉันคิดว่าสมาชิกของกลุ่มเสขิยธรรมล้วนเป็นปัจเจกบุคคลที่มีความกล้าหาญและความเมตตาอย่างมาก ที่ได้พยายามจะกลับทิศทางนี้ และพยายามที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในชีวิตของชุมชนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งพยายามทำงานร่วมกับชาวบ้านเพื่อพัฒนาชีวิตให้ดียิ่งขึ้น งานของพระคุณเจ้าที่ดิฉันได้ศึกษา ล้วนเป็นไปเพื่อการสร้างเสริมศักยภาพให้กับกลุ่มคนที่ถูกกีดกันไม่ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสมัยใหม่ และพระคุณเจ้าเหล่านี้ไม่ได้มองว่าโลกแห่งศาสนธรรมจะแยกขาดจากโลกแห่งฆราวาสได้ สำหรับพวกท่าน เศรษฐกิจ การ

“การพัฒนาสมัยใหม่ได้ทำให้ชุมชนต่างๆ เกิดความรู้สึกว่าตัวเองอ่อนแอ ซึ่งสิ่งนี้นับเป็นความสูญเสียอย่างยิ่งใหญ่ต่อชุมชนเหล่านี้ รวมทั้งต่อโลกทั้งมวลด้วยความหลากหลายในการพัฒนาเท่านั้น ที่จะช่วยสร้างให้เกิดกระบวนการพัฒนาที่เข้มแข็งขึ้นมาได้”

ศึกษา ปัญหาทางสังคม สิ่งแวดล้อม และค่านิยมทางจิตวิญญาณและวัฒนธรรม ล้วนเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกัน

บุคคลที่ดิฉันได้สัมภาษณ์ ได้สอนดิฉันหลายเรื่อง และดิฉันหวังว่ากลุ่มเสขิยธรรมจะเจริญเติบโตยิ่งขึ้น และพยายามนำคุณค่าจากค่านิยมพื้นเมืองตามจารีตประเพณีดั้งเดิม มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างสมสมัย วิสัยทัศน์และภูมิปัญญาของเหล่าสมาชิกกลุ่มเสขิยธรรม อาจจะช่วยให้เรา (ทั้งที่อยู่ที่นี่และในประเทศไทย) สามารถค้นพบแนวทางพัฒนาอย่างใหม่ที่คู่ควรแก่การพิจารณาที่ไว้

พระเถระที่ทำงานพัฒนาหลายรูปที่ดิฉันได้มีโอกาสสัมภาษณ์มักพูดถึงอุปสรรคในการทำงานที่เกิดภาระงานที่มากเกินไป ซึ่งดูเหมือนว่าความเหนื่อยล้าจากการทำงานจะเป็นปัญหาทั่วไป บางทีกลุ่มเสขิยธรรมอาจจะทำหน้าที่เป็นเวทีที่ทำให้มีการสนทนาและการแลกเปลี่ยนความคิดที่จะช่วยให้ชีวิตการปฏิบัติธรรมและชีวิตการทำงานผสมผสานกัน และเอื้อประโยชน์ต่อกันและกัน อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นก็ได้

๓. เราควรจะไปตามทิศทางใด

ดิฉันเองก็ไม่รู้แน่ชัด แต่ดิฉันคิดว่าไม่ว่ามันจะเป็นทิศทางใด (และเรายังจะสงสัยว่ามันมีแค่ทิศทางเดียวหรือ หรือว่าแต่ละทิศทางย่อมเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่เหมาะสมกับบุคคลแต่ละบุคคล และชุมชนแต่ละชุมชนเท่านั้น) ทิศทางเหล่านั้นจะต้องเกิดขึ้นจากความดำริของชาวบ้าน

ซึ่งจะเป็นผู้เดินเอง หลวงพ่อนานบอกว่า การพัฒนาที่แท้จริงต้องเกิดขึ้นจากภายใน

และเป็นจริงที่ว่าทิศทางใหม่ๆ ย่อมเกิดขึ้นจากวิธีการใหม่ๆ แต่ถ้ามหากพวกท่านยังพยายามที่จะจัดกระบวนการเรียนรู้ การคิด การวางแผนให้เหมือนอย่างที่ทำกันอยู่ในตะวันตกละก็ สุดท้ายทิศทาง“ใหม่”ของพวกท่านก็จะกลายเป็นแบบเดียวกับตะวันตก เพียงแต่แฝงมาได้รูปโฉมภายนอกที่เป็นตะวันออกเท่านั้นเอง ซึ่งนี่อาจจะ เป็นเหตุที่ทำให้วิสัยทัศน์และภูมิปัญญาจากท้องถิ่นไม่เจริญเติบโตมากนักในสถาบันการศึกษาสมัยใหม่ เหมือนอย่างที่มีแพร่หลายตามหมู่บ้านต่างๆ

ในฐานะเป็นคนนอก ดิฉันเองไม่สามารถมองเห็น และทำความเข้าใจกับวิธีการเข้าถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นของพวกท่านได้ทั้งหมด แต่ดิฉันรู้ว่ามันมีอยู่ และดิฉันมีความประทับใจอย่างยิ่งต่อสิ่งที่ได้พบเห็น การวางแผนตามยุทธศาสตร์และการวางแผนการพัฒนาในสมัยใหม่มักจะละเลยต่อวิธีการเข้าถึงและวิธีจัดการปัญหาแบบท้องถิ่น อนาคตของพวกท่านจะต้องมีรากฐานอยู่บนวิสัยทัศน์ของพวกท่านเอง และวิสัยทัศน์นั้นจะต้องตั้งอยู่บนภูมิปัญญาของท่านเองเช่นกัน พวกเราในตะวันตกก็มีประวัติศาสตร์ของเราเอง ประสบการณ์ของเราจะเป็นตัวบอกให้เราเลือกจะไปตามทางและจะเลือกวิธีการหรือกิจกรรมแบบใด ซึ่งก็ล้วนยังห่างไกลจากความสมบูรณ์มากนัก แต่มันไม่ได้หมายความว่า ภูมิปัญญาจากทั้งตะวันตกและตะวันออก จะไม่มีคุณค่า

ที่เอื้อเพื่อต่อกัน และกันได้ กลับกันยิ่งการ“พัฒนาจากภายใน”ของพวกท่านเข้มแข็งยิ่งขึ้นเท่าไร พวกเรา (ในตะวันตก) ก็ยังมีโอกาสที่จะแสวงหาทางออกของปัญหาอย่างใส่ใจต่อมนุษย์มากยิ่งขึ้น พวก

ผู้เขียนกับชาวบ้านท่าลาด

เราจะไม่เพียงมีโอกาสจะแสวงหาแนวทางพัฒนาอย่างใหม่ อันเป็นผลสืบเนื่องจากแรงบันดาลใจที่ได้เห็นกิจกรรมของพวกคุณเท่านั้น หากยังจะสามารถเห็นตัวของเราเองผ่านสายตาของพวกคุณ (โดยไม่เพียงอาศัยสายตาของพวกเราเอง)ด้วย สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นของขวัญที่มีคุณค่ายิ่ง

๔.เราจะเพิ่มพูนศักยภาพของตัวเองได้อย่างไร

การพัฒนาสมัยใหม่ได้ทำให้ชุมชนต่างๆ เกิดความรู้สึกว่าตัวเองอ่อนแอ ซึ่งสิ่งนี้นับเป็นความสูญเสียอย่างยิ่งใหญ่ต่อชุมชนเหล่านี้ รวมทั้งต่อโลกทั้งมวลด้วยความหลากหลายในการพัฒนาเท่านั้น ที่จะช่วยสร้างให้เกิดกระบวนการพัฒนาที่เข้มแข็งขึ้นมาได้

การที่คณะสงฆ์(ทั้งพระและแม่ชี) และฆราวาสต่างเริ่มทำงานร่วมกัน เพื่อจะจัดการกับปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อม และเพื่อพัฒनावิสัยทัศน์ของการพัฒนาร่วมกันมากขึ้น จะทำให้ชุมชนท้องถิ่นต่างๆ ตระหนักถึงพลังของตนเอง ที่ถูกเบียดบังเอาไปภายใต้รูปแบบของการพัฒนาสมัยใหม่ได้ สิ่งนี้กำลังเกิดขึ้นอยู่แล้วในชุมชนหลายแห่งในประเทศไทย การเพิ่มพูนศักยภาพ

อาจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการดำเนินการตามทิศทางพัฒนาแบบใหม่อย่างสิ้นเชิง หรือไม่อย่างน้อยทิศทางการพัฒนาที่เป็นอยู่ จะต้องให้ความใส่ใจต่อมนุษย์ และสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

รวมทั้งตอบสนองกับวิถีชีวิตและค่านิยมแบบท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้ชาวบ้านท้องถิ่นกล้าแสดงความคิดเห็นออกมาและเชื่อมโยงพวกเขาเข้าหากันยิ่งขึ้น

การที่คณะสงฆ์และฆราวาสจับมือร่วมกันทำงาน จะช่วยทำให้โลกของศาสนธรรมและโลกของฆราวาสเชื่อมโยงเข้าหากันได้อีกครั้งหนึ่ง และซึ่งเป็นกระบวนการที่น่าจะเกิดจากระดับรากหญ้าขึ้นมาและการครอบงำของโลกส่วนใดส่วนหนึ่ง เหนือโลกอีกส่วนหนึ่ง น่าจะเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยง หากเราควรสร้างสรรค์ให้เกิดวิธีการที่เป็นองค์รวมที่ทำให้เกิดการประสานงานอย่างดียิ่งขึ้นในอนาคต

และอาจจะเป็นจริงด้วยว่าความสนใจต่อบทบาทของสตรีในคณะสงฆ์ จะเป็นประเด็นที่สร้างแรงกดดันมากยิ่งขึ้นในอนาคตอันใกล้ แม้ว่าขณะนี้อาจยังไม่ถึงเวลาก็ตาม ท่านสันติโกโรเคยกกล่าวถึงลักษณะของชุมชนที่เข้มแข็งตามอุดมคติของท่านว่า จะต้องประกอบไปด้วยอุบาสิกา อุบาสก แม่ชีและพระภิกษุ ซึ่งรูปแบบของชุมชนเช่นนี้ จะเป็นแรงบันดาลใจอย่างสำคัญให้กับชุมชนต่างๆ (ไม่ว่าที่ใดในโลกก็ตาม)

พระอาจารย์मितสุโอะ คเวสโก

กับมูลนิธินิยามา โคตมี

วินัย ดิษฐาจร

คุณวินัย ดิษฐาจรได้เขียนเรื่องราวของ พระอาจารย์मितสุโอะ คเวสโก ลงในหนังสือพิมพ์ **บางกอกโพสต์** ฉบับวันที่ ๑๖ เมษายน แม้จะเป็น ข้อมูลสั้นๆ แต่ก็ให้รายละเอียดพอสมควรเกี่ยวกับ พระคุณเจ้ารูปนี้ กับกิจกรรมที่ส่งเสริมการศึกษา ของเด็กๆ ที่ขาดโอกาส นับว่าน่าสนใจไม่น้อย หากท่านได้อ่านแล้วประสงค์ที่จะบริจาคหรือให้ ความช่วยเหลือด้านต่างๆ สามารถติดต่อไปได้ที่ มูลนิธินิยามา โคตมี บ้านร่มโพธิ์ทอง ๕๕ สุขุมวิท ๖๔ พระชโนง บางจาก กรุงเทพฯ ๑๐๒๖๐

พระอาจารย์मितสุโอะ คเวสโก

เมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่น หนุ่มน้อยช่างคิดชาวญี่ปุ่นนาม มิตสุโอะ ก็เริ่มเกิดความเบื่อหน่ายกับชีวิตที่เป็นอยู่ รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่เขาต้องเผชิญมาตั้งแต่เด็กมาก ยิ่งขึ้น *ผู้คนที่นั่นต้องตื่นขึ้นแต่เช้า เพื่อไปทำงานหา เงินมาซื้อบ้านหลังใหญ่ๆ ซื้อมอเตอร์ไซด์แล้วก็แต่งงาน มีลูก และตายไป

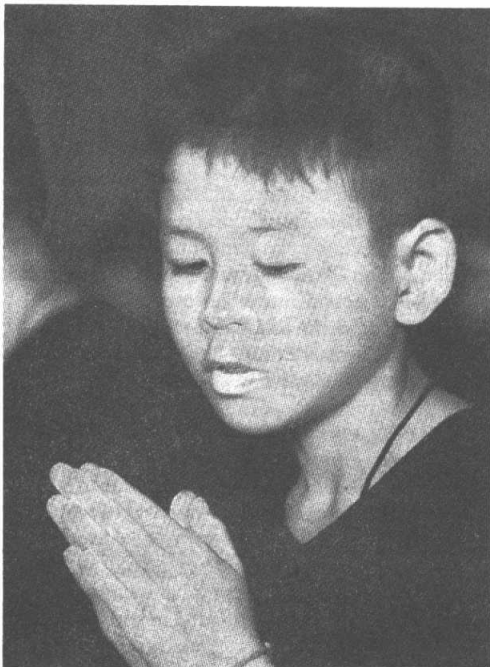
ความเชื่อและความเคร่งครัดต่อหลักศาสนาใน สังคม มีส่วนกดดันอย่างมาก ทำให้เขากลายเป็น อิศรชนที่มีความคิดอย่างเสรี โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับชีวิต จนถึงขนาดที่เขาเริ่มหวนหวนต่อศาสนา และในที่สุดก็ได้ปฏิเสธมันไปอย่างสิ้นเชิง แต่ความ คิดคำนึงก็ยังเข้ามาหลอนหลอกเขาอยู่เรื่อยๆ ว่า ชีวิต มนุษย์จะต้องมีความหมายอะไรมากกว่านี้อีกเป็นแน่

เมื่ออายุได้ ๒๐ ปี หนุ่มน้อยमितสุโอะตัดสินใจ ลาจากประเทศญี่ปุ่น เพื่อออกไปค้นหาคำตอบจากที่ อื่นๆ เขาเริ่มจากที่ประเทศเนปาล และได้แวะเวียน ไปยังอีกหลายประเทศในเอเชีย ก่อนที่จะมุ่งไปในทิศ ตะวันตกไปสู่ยุโรป การเดินทางเหล่านั้น ทำให้เขามี ความรู้สึกดีขึ้นบ้าง ในแง่ของการใช้ชีวิตให้เป็น ประโยชน์ แต่เขาก็ยังรู้สึกมีคแปดด้านว่า อันที่จริง ชีวิตคนเรามีคุณค่าความหมายอย่างไรกันแน่

“ในญี่ปุ่น พวกเขาถือว่าเด็กๆ เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่จะเติบโตใหญ่ขึ้น และมี
 ส่วนช่วยเหลือแก่สังคม พวกเขาจะพยายามทำทุกอย่างเพื่อส่งเสริมความเจริญงอกงาม
 ของเด็ก พระอาจารย์มิตสุโอะก็เกิดรู้สึกเช่นเดียวกันกับเด็กไทยว่า พวกเขาน่าจะ
 ได้รับความส่งเสริมให้สามารถพัฒนาศักยภาพของตัวเองขึ้นไปได้อย่างเต็มที่เช่นเดียวกับ
 เด็กญี่ปุ่น”

ครั้งหนึ่งในระหว่างการเดินทาง เขาได้ไปยัง
 ประเทศอินเดีย ซึ่งในที่สุดได้กลายเป็นจุดเปลี่ยนที่
 สำคัญในชีวิตของเขา ณ ดินแดนที่พระพุทธองค์ตรัส
 รู้และต้นกำเนิดของพุทธศาสนานั้นเอง ที่เขาเริ่ม
 ตระหนักว่าชีวิตที่ดำเนินมานั้นผิดพลาดทั้งหมด เขา
 เริ่มเห็นว่า แม้การท่องเทียวไปในโลกภายนอกจะมี
 คุณอยู่บ้างแต่ก็ยังเทียบไม่ได้กับการที่หันเข้าไปสำรวจ
 โลกภายในของตนเอง

มีวิธีการอยู่หลายวิธี ซึ่งหนุ่มน้อยมิตสุโอะรู้ว่า
 จะช่วยให้ทำสิ่งนี้ได้ เขาเริ่มจากการฝึกปฏิบัติตามหลัก
 โยคะ เนื่องจากเขารู้ว่า แม้พระพุทธองค์เองก็ทรงฝึก

ตามหลักนี้มาก่อนเช่นกัน เขาได้พบกับความปิติสุข
 อย่างยิ่งจากการปฏิบัติสมาธิตามหลักโยคะ จนถึง
 ขนาดที่ตกลงปลงใจว่าจะอยู่ปฏิบัติโยคะที่อินเดียไป
 จนตลอดชีวิต

แต่ในที่สุด เหตุปัจจัยสองประการคือ วิชาที่
 หมดอายุลง และคำแนะนำจากเพื่อนพระชาวฝรั่งเศส
 ทำให้เขาดกลงใจที่จะมาศึกษาพุทธศาสนาต่อใน
 ประเทศไทย และที่ประเทศไทยนี่เองที่เขาได้รับการ
 แนะนำให้รู้จักกับหลักสูตรควัตรแบบพระป่า ที่
 ท่านพระอาจารย์ชา สุภัทโทแห่งวัดหนองป่าพง
 จ. อุบลราชธานี เป็นผู้สอนให้

“การมาถึงเมืองไทยของอาตมาเป็นเรื่องน่า
 ประหลาด” พระอาจารย์มิตสุโอะบอกกับข้าพเจ้า
 ขณะที่อยู่ในวัดของท่าน “ตอนที่ลงจากเครื่องบิน
 อาตมาไม่มีความรู้อะไรเกี่ยวกับกรุงเทพฯ เลยแม้แต่
 นิดเดียว เพราะก่อนมา ก็ไม่ได้เตรียมศึกษาข้อมูล
 อะไรมาก่อน คู่มือท่องเที่ยวสักเล่มก็ไม่มี สิ่งที่อาตมา
 รู้อย่างเดียวก็คือ จะต้องไปให้ถึงกรุงเทพฯ ก็เลย
 กระโดดขึ้นรถเมล์ไป”

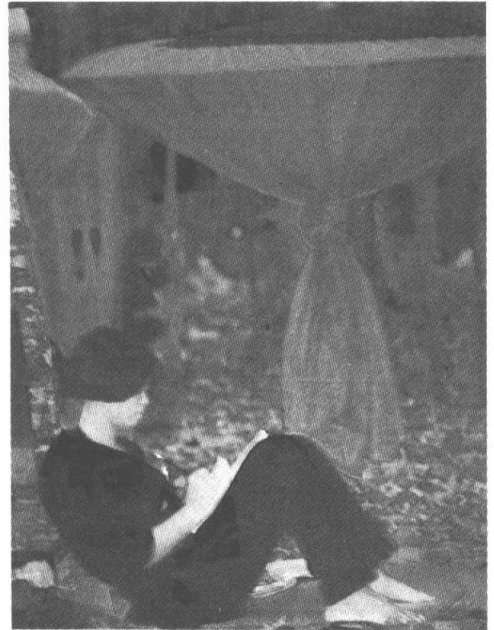
“พอเห็นตึกรามบ้านช่องมากมาย อาตมาจึงได้
 ถึงบางอ้อว่าที่นี่ต้องเป็นกรุงเทพฯ แน่ๆ เลย และอาตมา
 ได้ถามกระเป๋ารถเมล์ว่า ที่นี่กรุงเทพฯ ไซ้ไหม กระเป๋
 ทำหน้าเหอหราและบอกว่านี่แหละกรุงเทพฯ อาตมา
 จึงรีบก้าวลงจากรถ และพอเดินไปได้สักหน่อยก็เลี้ยว
 ไปทางขวาและพบว่าตัวเองได้มาถึงยังวัดเบญจมบพิตร
 หรือวัดหินอ่อนแล้ว ถ้าเกิดอาตมาไม่ได้ลงรถตรงที่

จุดนั้นละก็ ใครจะบอกได้ว่าชีวิตอาตมาจะเปลี่ยนไป เป็นแบบใด”

“อาตมาเดินเข้าไปในวัดและขอรับการอุปสมบท จากท่านเจ้าอาวาส ซึ่งตอนนั้นยังเป็นท่านสมเด็จพระ พุทธชินวงศ์ ตอนนั้นอาตมายังแต่งตัวเหมือนพวก โยคี ท่านเจ้าอาวาสบอกว่าอาตมาไม่สามารถอุปสมบท เป็นพระภิกษุทันทีได้ เป็นได้แค่สามเณรก่อน อาตมา จึงได้บวชเป็นสามเณรอยู่ที่วัดเบญจมบพิตรเป็นเวลา สามเดือน หลังจากนั้นจึงเริ่มมองหาวัดที่จะปฏิบัติ กรรมฐานได้ ตอนนั้นอาตมาได้พบกับพระชาวฝรั่งเศส ที่เคยพบกันที่อินเดียมาก่อนหน้าแล้ว จากที่นั่น อาตมาได้เดินทางลงไปยังสวนโมกข์ และไปยังวัดอีก หลายแห่งทางภาคใต้ แล้วจึงค่อยย้อนขึ้นมาที่ อุบลราชธานี ทางภาคอีสานนี้”

“ภาพที่ทำให้อาตมาเกิดความประทับใจมากคือ ภาพของพระภิกษุที่ออกเดินบิณฑบาตในตอนเช้า พวกท่านจะพากันเดินกันไปอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นแถวเป็นแนว ในขณะที่ชาวบ้านกุฏิอุจจิ่งมา จากท้องไร่ท้องนา เพื่อมาใส่บาตร อาตมาไม่เคยเห็น อะไรแบบนี้มาก่อน และเมื่อได้ย้ายมาอยู่ที่วัดนี้ อาตมาก็รู้สึกได้ถึงความสงบใจเป็นอย่างยิ่ง”

พระอาจารย์มิตสุโอะ **คเวสโก**เป็นหนึ่งในลูกศิษย์ รุ่นแรกๆ ของพระอาจารย์ชา สุภัทโท ซึ่งได้มรณภาพ ไปแล้ว ท่านมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับหลวงพ่อบา ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของท่านเป็นอย่างยิ่ง ในขณะที่ นั้นพระอาจารย์ท่าน กำลังดำเนินการให้มีการสร้าง

girl writes an essay about her feelings and experiences received from the foundation's

วัดสำหรับชาวต่างชาติที่จะมาบวชเป็นพระภิกษุใน ประเทศไทย ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นวัดป่านานาชาติที่ ได้สร้างความตื่นตัวให้กับทั้งชาวไทยและชาวต่าง ประเทศให้หันมาสนใจพุทธศาสนากันมากมาย

พระอาจารย์มิตสุโอะได้จำพรรษาอยู่ที่อุบลราช ธานีเป็นเวลาสี่ปีติดต่อกัน และปัจจุบันท่านย้ายมา เป็นเจ้าอาวาสวัดสุนันทาวาราม ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของวัดหนองป่าพงที่ อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี

“พอชาวญี่ปุ่นได้เห็นกิจกรรมที่พวกเราทำ พวกเขาก็ได้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินมา ให้ ปีที่แล้ว ครูสอนแอโรบิคชาวญี่ปุ่นคนหนึ่งได้คิดโครงการที่จะรวบรวมสิ่งของ เหลือใช้ เพื่อนำไปขายหรือนำมาทำเป็นงานฝีมือต่างๆ เพื่อขายได้ ซึ่งทำให้เขามีเงิน รายได้มากพอที่จะนำมาบริจาคแก่มูลนิธิได้ถึงปีละ ๗๐๐,๐๐๐-๘๐๐,๐๐๐ บาท”

มูลนิธิมายา โคตมี

ในเดือนเมษายน ๒๕๓๒ พระอาจารย์มิตสุโอะ กับลูกศิษย์พระชาวญี่ปุ่นของท่านคือพระญาณรโธ ได้เดินทางไปยังประเทศญี่ปุ่น เพื่อเดินธรรมาศรจากสนามบินนาริตะไปยังสวนรำลึกสันติภาพที่เมืองฮิโรชิมา พระคุณเจ้าทั้งสองรูปได้เดินเป็นระยะทางไกลไปตามเส้นทางนั้น เพื่อเป็นการเตือนให้คนรำลึกถึงความจำเป็นที่ต้องสร้างสันติภาพแก่โลก ในระหว่างท่านได้ปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัดไปด้วย

ในการเดิน ท่านจะไม่ถือเงิน และฉันทอาหารเพียงมือเดียวต่อวัน ซึ่งเป็นอาหารที่ได้จากการออกบิณฑบาตในทุกเช้า ท่านเดินด้วยเท้าตลอดเส้นทางโดยไม่อาศัยยวดยานใดๆ และประสบการณ์ในระหว่างการเดินนั้นทำให้พระคุณเจ้าได้เริ่มตระหนักว่า โลกเรามีสันติภาพได้ก็ต่อเมื่อคนเริ่มละความเห็นแก่ตัว และเริ่มหันมาสนใจที่จะให้คนอื่นอย่างเต็มใจและอย่างเป็นอิสระมากยิ่งขึ้น

ในญี่ปุ่น พวกเขาหมกมุ่นว่าเด็กๆ เป็นทรัพยากรที่สำคัญ ที่จะเติบโตใหญ่ขึ้น และมีส่วนช่วยเหลือแก่สังคม พวกเขาจะพยายามทำทุกอย่างเพื่อส่งเสริมความเจริญงอกงามของเด็ก พระอาจารย์มิตสุโอะก็เกิดรู้สึกเช่นเดียวกันกับเด็กไทยว่า พวกเขาน่าจะได้รับ การส่งเสริมให้สามารถพัฒนาศักยภาพของตัวเองขึ้นไปได้อย่างเต็มที่ เช่นเดียวกับเด็กญี่ปุ่น และท่านยังรู้สึกด้วยว่า ด้วยการทำเช่นนั้น จะเป็นโอกาสที่ท่านจะสามารถตอบแทนบุญคุณที่ท่านติดค้างไว้กับประเทศไทยได้บ้าง

ท่านได้อธิบายว่า ทั้งนี้เพราะระหว่างช่วงเวลาที่ท่านอุปสมบทเป็นพระภิกษุและจำพรรษาอยู่ที่วัดหนองป่าพงนั้น ความเมตตากรุณาจากชาวไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากชาวอุบลราชธานีมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ท่านเข้าใจธรรมะได้อย่างลึกซึ้งขึ้นและเอื้อต่อการปฏิบัติธรรม

ท่านได้เสนอความคิดนี้ให้กับทางมูลนิธิ

ของท่านในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งพวกเขาก็ได้ตอบสนองความปรารถนานี้โดยทันทีอย่างเต็มที่ และได้ตั้งเป็นกองทุนเพื่อดำเนินโครงการนี้ขึ้นมา เมื่อกลับมายังประเทศไทย พระอาจารย์มิตสุโอะได้เล่าถึงประสบการณ์ในญี่ปุ่นนี้ให้กับมูลนิธิโยมศรัทธาที่นี้ฟัง รวมทั้งเกี่ยวกับความช่วยเหลือที่ทางชาวญี่ปุ่น ได้ให้การสนับสนุนต่อโครงการของท่านมา จากนั้นท่านจึงเริ่มตั้งเป็นองค์กรการกุศลขึ้นและจดทะเบียนในชื่อ “มูลนิธิมายา โคตมี” เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๓๓

คุณเสวีลักษณ์ รัตนการ ประธานของมูลนิธิได้เล่าให้ข้าพเจ้าฟังเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การมอบทุนของมูลนิธิแก่เด็กนักเรียนว่า

“เงื่อนไขอันหนึ่งก็คือ เด็กที่จะได้รับทุนจะต้องเป็นผู้ที่ได้เล่าเรียนเกี่ยวกับหลักจริยธรรมมาก่อน” เธอบอก

“เราไม่ได้สักแต่ให้เงินไป เราพยายามติดตามดูให้เด็กมีความประพฤติดี รวมทั้งพยายามสร้างรากฐานทางศีลธรรม และจริยธรรมในชีวิตให้กับพวกเขาด้วย เพราะเมื่อพวกเขาเล่าเรียนจนสำเร็จ พวกเขาจะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและสามารถใช้ความรู้ที่เรียนมาสร้างประโยชน์ต่างๆ ได้”

“พวกเราจะคอยติดตามเด็กในระหว่างที่พวกเขาเรียนสูงขึ้นไปด้วย ดูว่าความตั้งใจเล่าเรียนของพวกเขากลายเป็นอย่างไร และครูก็จะช่วยดูเกี่ยวกับเรื่องทางบ้านของเด็กๆ ด้วยว่าพวกเขามีความจำเป็นเรื่องเงินๆ ทองๆ อย่างไรบ้าง”

คุณอุทุมพร มูลาพรหม ซึ่งเป็นหนึ่งในเจ้าหน้าที่ฝ่ายอบรมด้านจริยธรรมของมูลนิธิ ได้เจียดเวลาจากการเป็นครูสอนอยู่ที่โรงเรียนบางมควิทยาเพื่อมาช่วยงานของมูลนิธิ เธอพยายามใช้เทคนิคการสอนใหม่ๆ เพื่อทำให้วิชาจริยธรรมของเธอไม่เป็นที่น่าเบื่อสำหรับเด็กๆ เธอใช้ทั้งรูปสีขนาดใหญ่อื่นๆ รวมทั้งใช้เพลงต่างๆ เพื่อเป็นสื่อการสอนที่ดึงดูดความสนใจของเด็กๆ

เธอบอกกับข้าพเจ้าว่า เงินส่วนมากของโครงการ

นี้มาจากประเทศญี่ปุ่น “เงินจากญี่ปุ่นส่วนมากจะผ่านมาทางพระอาจารย์มิตสุโอะ” เธออธิบาย “พวกหนังสือพิมพ์และทีวีในญี่ปุ่นจะมาถ่ารูปของพวกเรา และช่วยเผยแพร่ข้อมูลเหล่านี้ในประเทศญี่ปุ่น”

“พอชาวญี่ปุ่นได้เห็นกิจกรรมที่พวกเราทำ พวกเขาก็ได้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินมาให้ ปีที่แล้ว ครูสอนแอโรบิก ชาวญี่ปุ่นคนหนึ่งได้คิดโครงการที่จะรวบรวมสิ่งของเหลือใช้ เพื่อนำไปขายหรือนำมาทำเป็นงานฝีมือต่างๆ เพื่อขายได้ ซึ่งทำให้เรามีเงินรายได้มากพอที่จะนำมาบริจาคแก่มูลนิธิได้ถึงปีละ๗๐๐,๐๐๐-๘๐๐,๐๐๐ บาท”

“ในประเทศญี่ปุ่น อาหารมื้อหนึ่งคิดเป็นเงินได้มหาศาล คนที่นั่นตระหนักว่าการออกไปทานข้าวเย็นข้างนอกบ้านครั้งหนึ่ง คิดเป็นเงินที่จะช่วยให้เด็กไทยคนหนึ่งสามารถเล่าเรียนไปตลอดทั้งปี พอเริ่มคิดถึงเรื่องนี้ พวกเขาก็มีจิตศรัทธาอยากช่วยเหลือเรา”

ในช่วงเวลานั้นๆ ไม่มีปีที่ผ่านมา ทางมูลนิธิได้ดำเนินการจนสำเร็จตามเป้าหมายที่พระอาจารย์มิตสุโอะได้วางไว้แต่แรกหลายประการ ซึ่งไม่เพียงแต่โครงการให้ทุนการศึกษาแก่เด็กๆ เท่านั้น หากยังรวมถึงโครงการ“พ่อแม่อุปถัมภ์” ที่เป็นการชักชวนให้คนบริจาคเงินเพื่อนำมาส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กๆ และเพื่อซื้ออุปกรณ์การสอน และวัสดุภัณฑ์ต่างๆ รวมทั้งโครงการก่อสร้างของโรงเรียน และโครงการที่จะจัดหาจักรยานให้แก่เด็กที่อาศัยอยู่ไกลจากโรงเรียนด้วย

ในปีนี้ โครงการของมูลนิธิได้ขยายออกเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็กที่ขาดโอกาสในพื้นที่อื่นๆ นอกจังหวัดอุบลราชธานีด้วย

ปีนี้ นางสาวสมรรัตน์ เทพศิลา อายุ ๑๘ ปีได้เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่หกของโรงเรียนพนมอดุลย์วิทยาจังหวัดฉะเชิงเทรา และกำลังเข้าศึกษาต่อตามโครงการ“แพทย์ชนบท” เธอเป็นหนึ่งในนักเรียนกลุ่มแรกๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิและเป็นผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตจังหวัดอุบลราชธานี เธอกล่าวถึงการศึกษของเธอจนถึงปัจจุบันว่า

“ดิฉันอยากเรียนทุกวิชา การเรียนวิทยาศาสตร์ช่วยให้เราเข้าใจธรรมชาติ และคณิตศาสตร์ช่วยให้เราเก่งด้านคำนวณ ส่วนการเรียนด้านจริยธรรมช่วยให้เราเข้าใจพื้นฐานของชีวิตและช่วยให้เราสามารถมองเห็นปัญหาและแก้ปัญหาต่างๆ ได้ ดิฉันคิดว่าความรู้ทั้งสองอย่างล้วนมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของพวกเราเป็นอย่างยิ่ง”

“ถ้าเรารู้เฉพาะวิทยาศาสตร์ โดยขาดพื้นฐานทางจริยธรรม อีกหน่อยเราก็จะประสบกับปัญหา และหากเรารู้เฉพาะเรื่องจริยธรรม โดยไม่มีความรู้ในทางปฏิบัติเกี่ยวกับโลกเลย เราก็ไม่มีความพร้อมมากนักที่จะออกไปเผชิญชีวิตกับโลกภายนอก การเรียนรู้ศาสตร์ความรู้ทั้งสองด้านจึงเป็นสิ่งจำเป็น หากเราต้องการจะดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีประโยชน์และมีความสุข”

หากว่านักเรียนคนอื่นๆ ที่ได้รับความช่วยเหลือจากทางมูลนิธิมา ยา โคตมี มีความคิดเช่นเดียวกับสมรรัตน์บ้าง เหตุการณ์ที่พระอาจารย์มิตสุโอะต้องตัดสินใจลงจากรถเมล์เข้าสู่กรุงเทพฯ คงมีความหมายมากจนกระทั่งท่านเอง ก็อาจจะไม่ตระหนักถึงก็ได้

ผลของการตัดสินใจเลือกเข้ามาค้นหาความหมายของชีวิตตามหลักพุทธศาสนาแบบไทย ได้แสดงให้เห็นถึงพลังภาพของคำสอนทางพุทธศาสนา ซึ่งจะมีคุณเป็นอย่างไร หากเรามีการปฏิบัติที่ถูกต้อง และพลอยทำให้ข้าพเจ้ารวมทั้งคนอื่นๆ ในสังคมนี้ ในท่ามกลางภาวะตกต่ำของภาพลักษณ์ทางพุทธศาสนา เกิดความรู้สึกที่ดีขึ้นมาไม่น้อย

ศาสนาจักรเรียกร้อง ให้ยุติการจดสิทธิบัตรพันธุกรรม

ไอพี วอชิงตัน : เมื่อเร็วๆ นี้ กลุ่มพันธมิตรของศาสนาหลักๆ ในอเมริกา ซึ่งได้รณรงค์เรื่อยมาในประเด็นเรื่องจริยธรรมของการวิจัยด้านพันธุกรรม ได้เรียกร้องรัฐบาลให้ยุติความพยายามเปิดให้มีการจดสิทธิบัตรพันธุกรรมของมนุษย์ และสัตว์ที่ผ่านกระบวนการวิศวะพันธุกรรม

อย่างไรก็ตาม กรมสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้าได้ปฏิเสธคำอุทธรณ์ของกลุ่มผู้นำทางศาสนาเหล่านี้ ซึ่งเรียกร้องให้มีการชะลอการบังคับใช้กฎหมายสิทธิบัตรพันธุกรรมโดยทันที ทั้งนี้ โดยอ้างว่าการกระทำดังกล่าวจะเป็นการเลือกปฏิบัติในทางกฎหมายต่ออุตสาหกรรมชีวภาพ

แต่ทางพระคุณเจ้าเหล่านั้นได้แสดงความจำนงแน่วแน่ที่จะเกลี้ยกล่อมให้ประธานาธิบดีคลินตัน และสมาชิกสภาครองเกรสทุกคนบีบบังคับให้ทางกรมฯ ชะลอการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ให้ได้

การจดสิทธิบัตรพันธุกรรม “แสดงถึงการจงใจละเมิดต่อสิทธิแห่งจักรวาลอันเป็นสากล” นายริชาร์ด แลนด์ จากศาสนาจักร Southern Baptist กล่าว “การออกแบบร่างกายมนุษย์ยังเป็นสิ่งที่เลวร้ายกว่านั้นไปอีก”

เสียงเรียกร้องของพระคุณเจ้าเหล่านี้จะทำให้เกิดการถกเถียงกันทั่วไประหว่างการสาธารณสุขและหลักจริยธรรม ทั้งนี้ ตามความเห็นของนักเทคโนโลยีชีวภาพ

“มันเป็นความขัดแย้งอันสำคัญระหว่างวิทยาศาสตร์กับศาสนา ซึ่งเป็นสิ่งที่ดำรงมาอยู่มานานแล้ว” ลอเรนซ์ กอสติน อาจารย์ทางนิติศาสตร์และสาธารณสุข แห่ง

มหาวิทยาลัยยอชทาวนกล่าวว่า “ดิฉันเองก็รู้สึกเห็นใจต่อข้ออ้างตามหลักศาสนาเช่นนั้น...แต่คุณก็ต้องตัดสินใจเลือกระหว่างการเสียสละด้านจริยธรรมกับการที่เราจะสามารถหาทางหลีกเลี่ยงโรคร้ายให้กับมนุษย์ได้”

ข้อเรียกร้องดังกล่าวลงนามโดยผู้นำทางศาสนาจากโรมันคาทอลิก โปรเตสแตนต์ ยิว มุสลิม ฮินดู และพุทธ จำนวน ๑๕๐ ท่าน ซึ่งเรียกร้องต่อรัฐสภาให้ยุติการจดสิทธิบัตรทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับชีวิต

“นี่เป็นจุดเริ่มต้นของการอภิปรายครั้งประวัติศาสตร์” นายเจมี แรฟกิน นักลอบบี้ในกรุงวอชิงตันและผู้ต่อต้านเทคโนโลยีทางชีวภาพ ซึ่งอยู่เบื้องหลังการรวมกลุ่มพันธมิตรครั้งนี้กล่าว “ชีวิตเป็นสิ่งที่พระเจ้าสร้างขึ้นมา หรือเป็นสิ่งที่มีมนุษย์สร้างมาเองกันแน่”

๒๐ พ.ค. ๒๕๓๘

ฆ่าตัวตายเพิ่มในหมู่เด็ก

รายงานข่าวจากเมืองแอ็ดแลนต้า ประเทศสหรัฐอเมริกาแจ้งว่า เด็กอายุระหว่าง ๑๐ ถึง ๑๔ ขวบได้กระหน่ำอัตวินิบาตกรรมจำนวนสูงเป็นสองเท่าของเมื่อทศวรรษ ๑๙๘๐ และมีการใช้ปืนเพื่อฆ่าตัวตายเพิ่มมากขึ้นด้วย เจ้าหน้าที่รัฐบาลกลางด้านสุขภาพท่านหนึ่งกล่าว

ในปี ๑๙๙๒ การตายเนื่องจากอาวุธปืนคิดเป็นร้อยละ ๖๔.๕ ในจำนวนการฆ่าตัวตายทั้งหมดของบุคคลอายุต่ำกว่า ๒๕ ปีลงมา ตามรายงานของสำนักงานป้องกันและควบคุมโรค (CDC)

“มีแนวโน้มว่าพวกเด็กโตและวัยรุ่นมีความสามารถจะเข้าถึงการใช้อาวุธปืนมากยิ่งขึ้น” ดร.อเล็กซ์ ทรอสบี

นายแพทย์แห่งศูนย์ป้องกันและควบคุมการบาดเจ็บแห่งชาติกล่าวเขากล่าวเพิ่มเติมว่าทั้งปัญหาจากครอบครัว การทารุณกรรม ความเครียดจากการเรียน หรือการที่ต้องเผชิญกับเหตุการณ์ฆ่าตัวตายหรือเหตุการณ์อันน่าเจ็บปวดอื่นๆ ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เด็กโตคิดจะฆ่าตัวตายมากยิ่งขึ้น

เด็กอายุระหว่าง ๑๐ ถึง ๑๔ ปี มีอัตราการฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๒๐ เทียบระหว่างปี ๒๕๒๓ และ ๒๕๓๕ คือเพิ่มจาก ๐.๘ เป็น ๑.๗ ต่อประชากรหนึ่งแสนคน ในขณะที่เด็กโตคิดกลับมีอัตราการฆ่าตัวตายเพิ่มเป็นสี่เท่า คือเป็น ๒ ต่อประชากรหนึ่งแสนคน

นายคริสโตเฟอร์ระบุว่า ทั้งเพื่อนร่วมชั้นเรียน ผู้ปกครอง ครูและนักบวช ต่างมีโอกาสที่จะช่วยป้องกันอัตวินิบาตกรรมของเด็กได้

CDC กล่าวว่า ระหว่างปี ๒๕๒๓ ถึง ๒๕๓๕ มีคนที่มีอายุน้อยกว่า ๒๕ ปีฆ่าตัวตายไป ๖๗,๓๖๘ คน ในปี ๒๕๓๕ การฆ่าตัวตายของคนอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๔ ของการฆ่าตัวตายทั้งหมด

และในบรรดาอุปกรณ์ที่ผู้มียุคต่ำกว่า ๒๕ ปีใช้ฆ่าตัวตายเหล่านี้ ปืนเป็นอาวุธที่พบมากที่สุด รองลงมาคือการแขวนคอตาย และการเสพยาพิษ

รอยเตอร์ บางกอกโพสต์
๒๒ เมษายน ๒๕๓๘

หวั่นคนกุมสื่อไอทีเอาเปรียบ

เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายนที่ผ่านมา ณ ห้องประชุมศูนย์สหประชาชาติ ซึ่งเป็นสถานที่จัดนิทรรศการไอทีเฉลิมพระเกียรติ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประชาชน พระชนมชีพ (ประยุทธ์ ปยุตโต) เจ้าของรางวัลการศึกษาเพื่อสันติภาพได้บรรยายธรรมในหัวข้อ “ศาสนา กับยุคโลกาภิวัตน์” ว่า สังคมไทยจะอยู่รอดในสังคมโลกาภิวัตน์ได้ต้องมีการศึกษาด้านเทคโนโลยีอย่างจริงจัง ต้องมีวัฒนธรรมวิทยาศาสตร์คือความรู้ ชอบค้นคว้า รู้จักวิเคราะห์หาเหตุผล แต่คนไทยจำนวนมากในเวลา

นี้ยังหลงเชื่อเรื่องไสยศาสตร์และนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในทางที่ผิดเช่น เพื่อสร้างวัตถุมงคลได้เป็นจำนวนมาก รวมทั้งการมุ่งเป็นสังคมบริโภคนิยมอย่างปราศจากความคิดไตร่ตรอง .

พระชนมชีพยังกล่าวว่าเราจะต้องมีวัฒนธรรมแบบอุตสาหกรรมคือ ความอดทน สู้กับสิ่งที่ทำได้ยาก และมีความพยายามสูง หากเอาแต่เลียนแบบต่างประเทศ จะเกิดความคิดคับแคบและเห็นแก่ตัว ต้องการเอาชนชาติ และตอบสนองความสุขส่วนตัวเท่านั้น ที่คนไทยยังไม่มีความวัฒนธรรมดังกล่าว ก็เพราะมีนิสัยชอบสุขสบาย ผลัดผ่อน มั่งง่าย เมื่อเทคโนโลยีเข้ามาจึงรู้จักแต่ใช้

“นอกจากนี้ คนในสังคมยังจะต้องมีวัฒนธรรมพุทธศาสนา เรียนรู้เข้าถึงปัจจัยในเหตุต่างๆ ต้องมุ่งศึกษา เพื่อส่งเสริมปัญญา และพึ่งตนเองได้อย่างอิสระ ดังนั้นคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของคนในสังคมคือ การใฝ่รู้ สู้สิ่งยาก และพัฒนาคนสู่อิสรภาพทางการใช้งานและความสุข”

ทางด้านนายไพฑูรย์ วัฒนศิริธรรม ผู้อำนวยการมูลนิธิบูรณะพัฒนาชนบทแห่งประเทศไทยได้กล่าวอภิปรายในงานเดียวกันว่า ประเทศไทยผ่านการปฏิวัติมาหลายครั้ง แต่ผลประโยชน์ไม่เคยตกถึงคนยากจน เมื่อถึงคราวที่รัฐมีนโยบายจะปฏิวัติด้านข่าวสาร หรือเข้าสู่ยุคของสารสนเทศ โดยมีการร่างแผนไอทีแห่งชาติ เพื่อสร้างความเท่าเทียมและมั่งคั่งให้กับสังคม คนก็ยังมองไม่เห็นทางว่าจะทำให้คนในสังคมมีความมั่งคั่งและเท่าเทียมกันได้อย่างไร

นายไพฑูรย์ยังกล่าวอีกว่า สิ่งที่เราควรระวังเมื่อเข้าสู่ยุคไอทีคือ คนที่จะสามารถเป็นเจ้าของเครื่องมือด้านไอทีได้นั้น จะเป็นคนที่มีอำนาจและจะทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบกันขึ้น นโยบายไอทีแห่งชาติควรตอบสนองความต้องการให้ครบสี่ด้านคือ ๑. สมรรถภาพ ๒. เสรีภาพ ๓. ยุติธรรม และ ๔. เมตตาธรรม อันเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมไทยที่ครบถ้วน อิงภาคภูมิใจได้เขากล่าวไว้ ไอทีไม่ควรตอบสนองแค่ด้านสมรรถภาพคือการสร้างความเจริญทางด้านวัตถุเท่านั้น

“ผมอยากให้ตัดคำว่า ความมั่งคั่ง ออกไปจากวัตถุประสงค์ของแผนไอทีแห่งชาติ เพราะจะก่อให้เกิดความโลภในวงกว้าง ขณะที่สังคมโลกในปัจจุบันได้ก้าวมาสู่ความวิกฤตแล้ว” นายไพบูลย์กล่าว

มติชน ๔ มี.ย. ๓๘

อุณหภูมิโลกเพิ่มทำลายระบบนิเวศน์

พบการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิในมหาสมุทรแปซิฟิก นอกชายฝั่งแคลิฟอร์เนีย ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยาชายฝั่ง รวมทั้งชีวิตของปลา สัตว์ทะเลต่างๆ และมนุษย์ด้วย

ทั้งนี้จากรายงานของนักวิทยาศาสตร์สองท่านจากสถาบันมหาสมุทรศาสตร์แห่งสคริป ซึ่งได้ตรวจพบว่าการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิในมหาสมุทรได้ส่งผลให้ปริมาณของซูแพลงตอน ซึ่งเป็นแหล่งอาหารชั้นต้นของปลาและนกทะเล ลดลงไปอย่างรวดเร็ว

“ไม่ว่าความเปลี่ยนแปลงนี้จะเกิดขึ้นตามปรากฏการณ์ของธรรมชาติ หรือจะเนื่องมาจากมนุษย์ก็ดี มันจะส่งผลร้ายอย่างใหญ่หลวงแน่นอน” จอห์น แม็กโกแวน นักชีววิทยาผู้เขียนรายงานดังกล่าวกล่าว

แม็กโกแวน และคีน โรนมิช ผู้ร่วมเขียนรายงานอีกท่าน ได้เขียนไว้ในนิตยสาร Science ว่า อุณหภูมิของผิวน้ำทะเลนอกชายฝั่งแคลิฟอร์เนียได้เพิ่มสูงขึ้น ๑.๕ องศาเซลเซียสในรอบสี่ทศวรรษที่ผ่านมา

“มันอาจจะดูเป็นตัวเลขเล็กน้อย” แม็กโกแวนกล่าว “แต่ถ้าคุณคิดถึงปริมาณของน้ำที่เรากำลังพูดถึง คือ ๖.๒๕๒ ลูกบาศก์เมตร คุณจะเห็นว่ามันเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ใหญ่หลวงและจะส่งผลกระทบต่ออย่างมากมายเพียงใด

สิ่งที่นักวิทยาศาสตร์ทั้งสองท่านค้นพบเมื่อเร็วๆ นี้คือปริมาณของซูแพลงตอนได้ลดลงไปถึงร้อยละเจ็ดสิบ บรรดาปลาเล็กปลาน้อยต่างต้องพึ่งพิงซูแพลงตอน เป็นอาหารหลัก การลดลงของซูแพลงตอนจะทำให้ปริมาณ

ของปลาที่มีความสำคัญต่อการประมงลดจำนวนลง

แม็กโกแวนกล่าวว่าปริมาณที่ลดลงโดยรวมของปลาที่สำคัญต่อการประมงพาณิชย์ คิดเป็นร้อยละ ๔๐ นับตั้งแต่ในช่วงทศวรรษ ๑๙๖๐ เป็นต้นมา นักวิทยาศาสตร์คนอื่นๆ ได้รายงานถึงการลดลงของจำนวนนกทะเลเช่นกัน

แต่อันตรายที่น่ากลัวกว่าการลดลงของสิ่งมีชีวิตเหล่านี้ก็คือระดับน้ำทะเลที่สูงมากขึ้นซึ่งอาจก่อให้เกิดอุทกภัยและทำให้เกิดความเสียหายแก่ชายฝั่งทะเลได้ในช่วงที่มีลมพายุ

ดร.พอล อาร์ เอปสไตน์ นายแพทย์จากวิทยาลัยการสาธารณสุขแห่งฮาร์วาร์ด หนึ่งในคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงของบรรยากาศได้ตั้งข้อสังเกตว่า ผลการขาดทุนของธุรกิจประกันภัยทั่วโลกอันเนื่องมาจากสภาพอากาศที่เลวร้าย ได้เพิ่มขึ้นจาก ๓ พันล้านดอลลาร์ เป็นเกือบ ๒๐ พันล้านดอลลาร์ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา

“การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิในทะเลลึกในมหาสมุทรแปซิฟิกและแอตแลนติกตอนตะวันตกเฉียงใต้และมหาสมุทรอินเดีย และที่ขั้วโลกทั้งสอง กำลังส่งผลต่อแบบแผนของบรรยากาศทั่วโลก นับตั้งแต่ลมมรสุมในเอเชียไปจนถึงน้ำท่วมในยุโรปและแคลิฟอร์เนีย และความแห้งแล้งในแอฟริกาตอนใต้” เอปสไตน์กล่าว

คาดกันว่าการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลกเกิดเนื่องจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจก อย่างเช่น คาร์บอนไดออกไซด์ ออกไปสู่บรรยากาศ ก๊าซเหล่านี้ โดยมากเป็นผลผลิตที่เกิดการอุตสาหกรรม และกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์

ตัดตอนจาก Temperature rise signals alarm,
National Geographic
มิถุนายน ๒๕๓๘

บทบาทแม่ชีกับการฟื้นฟูสุขภาพ

C.Chandeary

แม่ชีหรือคองชี ตามภาษาเขมร เป็นเสมือนทรัพยากรที่ถูกลืมนำไปสังคัมภ์สุขภาพ ในขณะที่ความพยายามสร้างให้เกิดความสมานฉันท์ขึ้นในชนชาติที่แตกร้างกำลังดำเนินไปผู้คนเริ่มตระหนักถึงคุณูปการของแม่ชีที่มีต่อกระบวนการเหล่านี้มากขึ้น

การประชุมแม่ชีเพื่อความสมานฉันท์แห่งกรุงกัมพูชา ที่จัดขึ้นเมื่อเร็วๆ นี้ ที่สำนักวิปัสสนาแห่งหนึ่งในจังหวัดกันดาล มีแม่ชีจากทั่วประเทศมาเข้าร่วมประชุมมากกว่า ๑๐๐ ท่าน รวมทั้งเพื่อนสหธรรมิกสตรีจากประเทศเพื่อนบ้านอย่างไทย พม่า และศรีลังกาอีกจำนวนหนึ่ง

การประชุมดังกล่าวได้รับการสนับสนุนโดยมูลนิธิโฮริชเบิลจากประเทศเยอรมัน

เหล่านักบวชสตรีที่มาร่วมในการประชุมครั้งใหญ่ที่สุดของแม่ชีในประเทศครั้งนี้ ต่างมีเป้าหมายที่จะมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน รวมทั้งให้กำลังใจแก่กันผู้เข้าร่วมประชุมหลักจากประเทศไทยได้แก่ **แม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุด** แห่งเสถียรธรรมสถาน ท่านได้เดินทางไปพร้อมกับแม่ชีน้อยที่แม่อายุเยาว์ แต่ดูกระตือรือร้นอีกสองท่าน

ไฮกี ลอคมาน ผู้ประสานงานของมูลนิธิบอกว่า การประชุมดังกล่าวจัดขึ้นเพื่อมุ่งสร้างเสริมศักยภาพให้แก่แม่ชีเขมร และเพื่อปลูกจิตสำนึกของแม่ชีให้ตระหนักถึงความสามารถของตัวเองในการช่วยเหลือให้เกิดความสมานฉันท์ขึ้นในประเทศกัมพูชา

หลังจากการประชุมครั้งนี้จะมีการประชุมเชิงปฏิบัติการต่อเนื่องอีกสองครั้ง ที่กรุงพนมเปญครั้งหนึ่ง และอีกครั้งที่พระตะบอง

ลอคมานบอกว่า แม่ชีในสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่อย่างเขมร มักจะเป็นผู้ที่ถูกละเลย

“ไม่มีใครสนใจพวกเขา และพวกเขาเองก็ไม่มี ความเชื่อมั่นในตัวเอง แต่กระนั้นพวกเขาก็เป็น

“ถ้าหากมีการให้การอบรมอย่างเหมาะสม แม่ชีเหล่านี้จะสามารถช่วยเหลือในด้านบริการสังคมอย่างเช่น การเลี้ยงดูเด็ก โภชนาการ สุขภาพอนามัย การศึกษา และการคลี่คลายความขัดแย้งภายในครอบครัว หรือไม่ก็อาจเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ได้”

ทรัพย์สินอันสำคัญ” เธอบอก

ลอคมานเดินทางมาที่กัมพูชาครั้งแรกในปี ๒๕๒๘ เพื่อมาศึกษาด้านวัฒนธรรมและภาษาเขมรในมหาวิทยาลัยแห่งกรุงพนมเปญ เธอใช้เวลาสิบปีเพื่อทำงานวิจัยวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกเกี่ยวกับบทบาทของพุทธศาสนาต่อกัมพูชา ภายหลังได้รับอิสรภาพ

มีเหตุผลหลายประการที่สนับสนุนให้มีการส่งเสริมบทบาทของแม่ชีในเขมร

ประการแรก ในกัมพูชาขณะนี้แม่ชีอยู่แล้วเป็นจำนวนมาก ลอคมานประมาณว่ามีอยู่ ๓๐,๐๐๐ ท่านทั่วประเทศ แต่ไม่มีตัวเลขอย่างเป็นทางการ เนื่องจากต่างกับพระสงฆ์ แม่ชีไม่จำเป็นต้องมีใบสุทธิ

เธอยังเชื่อว่าจำนวนของแม่ชีจะเพิ่มมากขึ้นอีกในช่วงไม่กี่ปีข้างหน้า โดยพิจารณาจากความไม่สมดุลของจำนวนประชากรในกัมพูชา อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากสงครามที่ยาวนาน ทำให้จำนวนประชากรหญิงมีอยู่ถึงร้อยละ ๖๕ ของจำนวนประชากรผู้ใหญ่ทั้งหมด *ดอนซี* ส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาของเธอชี้ว่าสตรีชาวกัมพูชาได้เข้าบวชเป็นแม่ชีเมื่อภาระการเป็นภรรยาและแม่สิ้นสุดลง และพวกเธอพร้อมที่จะทุ่มเทให้กับการปฏิบัติธรรมอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสะสมบุญไว้ก่อนตายหน้าที่ของพวกเธอในวัดก็คือการทำความสะอาดวัดและหุงหาภัตตาหารให้กับพระ

“อย่างไรก็ตาม มีสตรีจำนวนหนึ่งที่ปลงใจบวชเป็นแม่ชีตั้งแต่วัยเยาว์ ซึ่งแม่ชีเช่นนี้อาจจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น หากชีวิตนักบวชได้รับการพัฒนาให้มีคุณค่ามากกว่านี้ และบทบาทของแม่ชีเป็นที่ยอมรับในสังคมมากขึ้น” เธอกล่าว

ประการที่สอง ลอคมานบอกว่าความวุ่นวายต่างๆ

ในประเทศกัมพูชาที่ดำเนินมาเป็นระยะเวลาานาน ทำให้มาตรฐานการศึกษาของพระภิกษุตกต่ำลง ซึ่งเป็นการทำลายระบบค่านิยมพื้นฐานทางศีลธรรมและจริยธรรมของประเทศ

“กระบวนการที่จะฟื้นฟูการศึกษาด้านพุทธศาสนาเพิ่งเริ่มขึ้นเมื่อปี ๒๕๓๓ นี้เอง มันอาจจะต้องใช้เวลาเป็นชั่วอายุคนที่เดียวว่าจะสามารถฟื้นฟูมาตรฐานการศึกษาของพระภิกษุให้กลับไปถึงระดับเดียวกับก่อนเกิดสงครามได้”

แม่ชีเขมรจำนวนมากในขณะนี้รู้สึกว่าจะมากกว่ามีระเบียบวินัยและปฏิบัติสมาธิได้ผลมากกว่าพระภิกษุทั่วไปซึ่งขาดการอบรมในยุคนี้เสียอีก เธอกล่าว

“ที่สำคัญที่สุดคือว่า เนื่องจากโดยทั่วไปคนมักจะถือว่า *ดอนซี* เป็นเพียงอุบาสิกา เหตุนี้ทำให้พวกท่านไม่ต้องติดอยู่ในกรอบของการตีความทางพุทธศาสนาอย่างบิดเบือน ที่กำลังปิดกั้นไม่ให้พระภิกษุมีบทบาทต่อสังคมมากขึ้น อย่างที่เป็นอยู่ในขณะนี้”

สำหรับพวกท่าน การศึกษาเป็นเรื่องสำคัญที่สุด ลอคมานบอก แม่ชีมีศักยภาพพอที่จะทำความเข้าใจกับบทบาทของตัวเองที่จะมีส่วนช่วยสร้างสรรค์ให้เกิดสมานฉันท์ และการช่วยฟื้นฟูบูรณะประเทศได้

แม้ว่าแม่ชีชราส่วนใหญ่จะมีการศึกษาไม่มากนักแต่ประสบการณ์และความสงบนิ่งเนื่องจากการปฏิบัติสมาธิของพวกท่านจะมีส่วนช่วยให้ท่านมีบทบาทในการชี้แนะแนวทางแก่สังคมได้

“ในขณะที่เดียวกัน แม่ชีที่ยังอยู่ในวัยที่ทำงานได้ จะได้รับประโยชน์จากการอบรมเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานเป็นที่ปรึกษาด้านสุขภาพและด้านจิตวิทยาโดยเฉพาะสำหรับผู้ป่วยเด็กและสตรีได้”

“ถ้าหากมีการให้การอบรมอย่างเหมาะสม แม่ชี

“ผู้หญิงที่เข้ามาบวชเคยถูกตราหน้าว่าเป็นพวกไร้ที่พึ่งบ้าง ออกหักบ้าง แต่ตอนนี้สภาพการณ์เริ่มเปลี่ยนไป พวกเราเริ่มก้าวออกมาและให้การช่วยเหลือต่อสังคมมากขึ้น” แม่ชีคันสนีย์กล่าว

เหล่านี้จะสามารถช่วยเหลือในด้านบริการสังคมอย่างเช่น การเลี้ยงดูเด็ก โภชนาการ สุขภาพอนามัย การศึกษา และการคลี่คลายความขัดแย้งภายในครอบครัว หรือไม่ก็อาจเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ได้” ลอคมานบอก

แมชีตันสนีย์ได้กล่าวให้ความสนับสนุนต่อความคิดที่จะผลักดันให้แมชีมีบทบาททางสังคมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้โดยพิจารณาจากความสำเร็จของท่านเองในประเทศไทย

ในอดีตที่เป็นหญิงนักทำงานท่านได้บวชเป็นแมชีตั้งแต่เมื่อสิบห้าปีที่แล้ว ขณะนี้ท่านมีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการช่วยเหลือสังคมหลายโครงการ โดยเชื่อมโยงผ่านเครือข่ายของแมชีไทย

ประเทศไทยเองก็เป็นสังคมที่ชายเป็นใหญ่ซึ่งทำให้บทบาทของแมชีดูออกจะด้อยกว่าเช่นกัน

“ผู้หญิงที่เข้ามาบวชเคยถูกตราหน้าว่าเป็นพวกไร้ที่พึ่งบ้าง ออกหักบ้าง แต่ตอนนี้สภาพการณ์เริ่มเปลี่ยนไป พวกเราเริ่มก้าวออกมาและให้การช่วยเหลือต่อสังคมมากขึ้น” แมชีตันสนีย์กล่าว

“พวกเราที่นี่(ประเทศกัมพูชา)ในฐานะกัลยาณมิตร อันที่จริงประสบการณ์ของแมชีจากทั้งสองประเทศไม่ได้แตกต่างอะไรกันมากมายนัก แมชีไทยอาจจะมีสถานะดีกว่าบ้างเนื่องจากเรามีเวลามากกว่าและมีความต่อเนื่อง(ของการพัฒนา)ในขณะที่ในกัมพูชา กระบวนการต่างๆ ต้องชะงักไปเพราะสงคราม การพัฒนาของแมชีไทยอาจจะช้า แต่ก็มั่นคง”

ท่านหวังว่าแมชีเขมรจะสามารถรวมกลุ่มกันได้อย่างเข้มแข็งยิ่งขึ้น และมีส่วนช่วยเหลือสังคม

“ประชากรที่เป็นผู้ใหญ่ในเขมรส่วนมากจะเป็นสตรี พวกเขาจะสามารถเป็นพลังอันสำคัญของสังคมได้ อีกทั้งข้อดีของการส่งเสริมให้สตรีเข้ามาทำงานด้านนี้ก็คือ พวกเขาสามารถหลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรงได้” ท่านกล่าว

Cambodia looks to women-in-white
for help in reconciling society
บางกอกโพสต์ ๓๐ พ.ค.๒๕๓๘

หลักเกณฑ์ปฏิบัติ สำหรับการใช้บริการตู้หนังสือเสวยธรรม

๑) หากพระคุณเจ้ามีความต้องการหนังสือเล่มใดที่ทางกองสาราณียกรได้แนะนำผ่านทางตู้หนังสือแล้ว ขอได้ส่งจดหมายหรือไปรษณียบัตรแจ้งความจำนงพร้อมระบุชื่อหนังสือที่ท่านต้องการ มาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบ ทั้งนี้โดยขอได้ครั้งละ ๑ เล่ม โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ

๒) การให้บริการตู้หนังสือเสวยธรรมนี้เพื่อจุดประสงค์สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าของภิกษุสามเณร และแมชีเป็นหลัก ดังนั้น ภายหลังจากที่ผู้จัดทำได้ส่งหนังสือไปถวายแล้ว หากพระคุณเจ้ามีความสนใจหนังสือเล่มอื่นอีก ขอให้แสดงความจำนงพร้อมระบุชื่อหนังสือที่ต้องการมาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบ และเขียนวิจารณ์หรือเสนอความคิดเห็นที่ได้จากการอ่านหนังสือเล่มก่อนมาด้วย

สำหรับท่านผู้อ่านที่เป็นฆราวาสนั้น หากท่านสนใจหนังสือที่เราแนะนำ ก็สามารถสั่งซื้อผ่านทางศพพ. ในราคาที่ลดพิเศษ ๒๐% โดยส่งรายชื่อหนังสือที่ต้องการมาที่ ตู้หนังสือเสวยธรรม ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จพระยา คลองสาน กทม. ๑๐๖๐๐ ธนาณัติสั่งจ่าย นายพิภพ อุดมอิทธิพงษ์ ป.ณ. คลองสาน

ก้าวอย่าง แห่งการอุณ- ภาพ

ผู้แต่ง สมเด็จพระมหา
โชษณันต๊ะ

ผู้แปล สุภาพร พงษ์พุกภัย

ผู้พิมพ์ มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-

นาคะประทีป

หนา ๖๘ หน้า

ราคา ๕๐ บาท

ท่านที่คุ้นเคยกับการอ่านหนังสือที่แต่งโดยท่านนัก
อันท์ อาจจะเกิดความรู้สึกใกล้ชิดเมื่อได้อ่าน **ก้าวอย่าง
แห่งการอุณภาพ** อันเป็นการถอดความมาจากเรื่อง
Step By Step ของท่านสมเด็จพระมหาโชษณันต๊ะ สม
เด็จพระสังฆราชแห่งกรุงกัมพูชา เนื่องจากความ
เรียบง่ายในการสื่อสารธรรมะออกมา ทั้งในรูปแบบที่เป็น
ร้อยแก้วและร้อยกรองอย่างงดงามดังที่ท่านผู้แต่งคำนำ
ได้บันทึกเอาไว้ว่า

“พระมหาโชษณันต๊ะมักจะสอนธรรมอย่างง่าย ๆ
ให้เจริญสติทุกย่างก้าวหรือในทุกขณะ คล้ายวิธีการของ
ท่านนัก อันท์ ของท่านทะเลลามา และของท่านอาจารย์
พุทธทาสภิกขุ” (ส.ศิริรักษ์)

เนื้อหาในเล่มกล่าวถึงความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้
ที่ทำงานเพื่อสันติภาพทั้งหลาย ที่จะต้องบ่มเพาะสติ
ความรู้ตัวทั่วพร้อมให้มีขึ้นอยู่ตลอดเวลา

ที่น่าสนใจในระยะหลังคือการที่ท่านผู้แต่งได้นำ
ขบวนการมยาตรา ซึ่งประกอบด้วยทั้งพระภิกษุ แม้ชี
ฆรวาสถุชาติโยมต่างๆ จากทั้งในประเทศกัมพูชาเอง
และต่างประเทศ เดินทางไกลเป็นระยะทางหลายร้อย
กิโลเมตรทุกปี โดยปีนี้เป็นปีที่สี่แล้ว ทั้งนี้โดยมีจุด
มุ่งหมายเพื่อเรียกร้องให้ทุกฝ่ายหันหน้าเข้าหากัน และ
สร้างให้เกิดสันติสุขขึ้นในประเทศที่บอบช้ำจากสงคราม
มานานนับสิบปี

เหตุใดท่านจึงให้ความสำคัญ
สำคัญกับการเดิน คำตอบส่วน
หนึ่งเห็นจะอยู่ที่ท่านได้รงนา
ไว้ว่า

“พระพุทธองค์ทรงคริสต์
ว่า การฝึกสติ “เป็นเพียงวิถี
ทางเดียวเท่านั้น” ให้อยู่กับ
ปัจจุบันขณะเสมอ กิจกรรมทั้ง
หมดยุ่ที่จ้งหะก้าวนี้เท่านั้น
เช่นนี้แหละ ข้าพเจ้าจึงพูดว่า
ทีละย่างก้าว ทีละย่างก้าว ก้าว

แต่ละก้าวคือสมาธิ”

และนี่คงเป็นที่มาของชื่อเรื่อง **ก้าวอย่างแห่ง
การอุณภาพ** ด้วย

พุทธประวัติพิเคราะห์

ผู้แต่ง ใคซาฤ อึคคะ

ผู้แปล ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์

ผู้พิมพ์ สำนักพิมพ์เคเส็ดไทย

หนา ๑๔๕ หน้า ราคา ๑๕๐ บาท (ปกอ่อน)

เรามักจะคุ้นเคยกับการอ่านพุทธประวัติตามแบบ
ทั่วๆ ไป ซึ่งโดยมากมักจะเป็นการเพิ่มเติมสีสันต่างๆ
เข้าไป จนทำราวกับพระพุทธองค์เป็นผู้วิเศษเหนือ
ธรรมดา นัยหนึ่งอาจนำไปสู่ศรัทธาปสาทะที่เพิ่มพูน
มากขึ้นของผู้อ่านต่อพระพุทธศาสนา แต่ที่น่ากลัวก็คือ
อาจเป็นการชี้แนะให้เชื่อว่าพุทธศาสนิกกลายเป็นประหนึ่ง
ไสยศาสตร์ไปได้

พุทธประวัติพิเคราะห์ เล่มนี้ มีจุดประสงค์ ๒
ประการ ประการหนึ่งเป็นการเล่าความเป็นมาในชีวิต
ของพระศากยะมุนีพุทธะ โดยใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์
อีกประการหนึ่งเป็นเรื่องราวของวีรบุรุษที่อุทิศชีวิตของ
พระองค์ เพื่อช่วยสรรพสัตว์ให้พ้นจากความทุกข์ และ
ความสับสนวุ่นวาย จนในที่สุดได้แสวงหาความสงบ

ในจิตใจ

ข้อที่หนังสือเล่มนี้แยกจากพุทธประวัติทั่วไป คูเหมือนจะเป็นแรงบันดาลใจอย่างสำคัญให้ท่านผู้แปล ซึ่งเป็นผู้ทรงความรู้และมีงานชุกมือเสมอ รับแปลงานชิ้นนี้ ดังปรากฏตามที่บรรยายไว้ในคำนำของผู้แปลว่า

“เหตุผลหลัก ๒ ข้อที่เป็นแรงผลักดันให้ข้าพเจ้าตอบรับในทันที คือลักษณะการอ่านพุทธประวัติเชิงวิเคราะห์เป็นสิ่งที่ทำทลายความคิดและจินตนาการ และไม่ค่อยพบในวงการเขียนในประเทศไทย อ่านแล้วรู้สึกสนุกมากพอที่จะรับปากทำงานให้...”

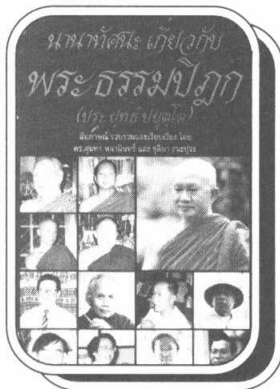
เท่านี้คงพอจะรับประกันคุณภาพของนิพนธ์แปลเล่มนี้ได้กระมัง

ท่านไฉชาคุ อิคเคะผู้แต่งและผู้นำพุทธศาสนานิกายโซกาคักโกซึ่งเป็นองค์กรพุทธศาสนาของฆราวาสที่แพร่หลายอยู่ในประเทศญี่ปุ่น ได้ใช้ความสามารถพิเศษในการวาดภาพของศากระมุณีพุทธะในหนังสือเล่มนี้ ตัวท่านเองนอกจากจะเป็นผู้นำองค์กรพุทธศาสนาที่มีอิทธิพลอย่างกว้างขวางแล้ว ยังเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีความสนใจต่อสังคม และไม่เคยหยุดนิ่งอยู่กับที่ ภาพของศากระมุณีพุทธะที่ท่านเขียนขึ้นมานั้นเกิดจากแรงบันดาลใจและประสบการณ์โดยตรงในฐานะที่เป็นชาวพุทธ

สำหรับท่านผู้แต่ง พระพุทธองค์จึงมิใช่หนักนุญผู้ลึกลับ หรือเป็นบุคคลที่ถูกฝังอยู่กับตำนานปรัมปราอันคลุมเครือและเก่าแก่มานาน หรืออยู่ในดินแดนที่ห่างไกลหากเป็นภาพของศากระมุณีพุทธะ ซึ่งเป็นคนที่มีเลือดเนื้อ มีพลังเป็นผลผลิตของสังคมในยุคหนึ่ง แต่สามารถยกตนเองขึ้นมาอยู่เหนือสภาพบริบทของสังคมเพื่อถ่ายทอดคำสอนที่เป็นสากล อยู่เหนือกาลเวลาและสถานที่ และเป็นคำสอนที่สามารถสื่อถึงสังคมในปัจจุบันได้ดีเท่ากับในช่วงสองพันกว่าปีที่ผ่านมา

นานาทศนะเกี่ยวกับ พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต)

สัมภาษณ์ รวบรวมและเรียบเรียงโดย
ดร.สุนทร พลามินทร์ และ ชุตติมา
ธนะประ

หนา ๒๑๑ หน้า ราคา ๘๕ บาท

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) เป็นหนึ่งในพระสงฆ์จำนวนน้อยรูปที่เป็นหลักในทางสติปัญญาแก่สังคมไทยในท่ามกลางวิกฤตการณ์และความวุ่นเรของสถาบันสงฆ์ในปัจจุบัน นอกจากปฏิบัติ

อันควรแก่การเคารพยกย่องแล้ว ท่านยังมีความโดดเด่นเป็นพิเศษตรงที่มีความเข้าใจวัฒนธรรมและความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยอย่างลึกซึ้ง ทั้งชี้ให้เห็นเหตุปัจจัยของปรากฏการณ์เหล่านั้น ตลอดจนวินิจฉัยคุณสมบัติและโทษสมบัติ โดยมีพุทธธรรมเป็นหลักได้อย่างกระชับและชัดเจน โดยยังสามารถสื่อถึงคนร่วมสมัยได้อย่างดียิ่งด้วย

คุณูปการทั้งหมดนี้ได้ช่วยให้พวกเราที่มีท่าทีต่อสิ่งต่างๆ ในยุคที่สับสนได้อย่างรู้เท่าทัน สมคังนาม “ธรรมปิฎก” โดยแท้ ดังหนังสือ **พุทธธรรม** ก็ได้รับการยกย่องว่าเป็นหนังสือที่มีคุณค่าที่สุดในยุคร่วมสมัยเลยทีเดียว น่าเสียดายที่ผลงานของท่านยังเป็นที่รับรู้อยู่ในวงจำกัดตรงจุดนี้ การที่ท่านได้รับรางวัลการศึกษาเพื่อสันติภาพจากองค์การยูเนสโก จึงเป็นการช่วยให้ผลงานของท่านเป็นที่รับรู้และศึกษากันในวงกว้างขึ้น ตลอดจนนำไปประยุกต์ใช้ให้เป็นจริงในสังคม

นานาทศนะเกี่ยวกับพระธรรมปิฎก เป็นมุมมองอันหลากหลายของบุคคลร่วมสมัย ทั้งพระสงฆ์และ

ชมราวาสที่เปี่ยมด้วยภูมิปัญญา มีอาทิ ท่านชยสาโรภิกขุ (เจ้าอาวาสวัดป่าปานานาชาติ) พระเมธีธรรมาภรณ์ น.พ. ประเวศ วะสี และ อ.สุลักษณ์ ศิวรักษ์ เป็นต้น เนื้อหาในเล่มได้ครอบคลุมทั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับชีวิตและงานของท่านอย่างรอบด้าน และน่าสนใจ

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นโดยไม่ได้มุ่งยกย่องเกียรติคุณของท่านเป็นการเฉพาะ คำนึงการอ่านหนังสือเล่มนี้ อย่างพิถีพิถันระหว่า เชื่อว่าเราจะได้รับข้อคิดอันเป็นประโยชน์มากที่สุด และหากเกิดแรงบันดาลใจที่จะหาผลงานต่างๆ ของท่าน โดยเฉพาะ **พุทธธรรม** มาศึกษาต่อ และนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมด้วยแล้ว ก็จะเป็นคุณมากขึ้นอย่างยิ่ง

วรพงษ์ เวชมาลีนนท์

วรรณกรรมชุด สุ จิ ปุ ลิ: ศิลปะแห่งการฟัง

หนา ๑๔๑ หน้า ราคา ๕๐ บาท
ผู้เขียน ส.ศิวรักษ์

“ในสมัยโบราณท่านถือว่าการฟังสำคัญกว่าการอ่าน ดังมีคำว่ สุตมัยปัญหาหรือปัญหาที่เกิดจากการฟัง นอกเหนือไปจากจินตมัยปัญหาและภวานามัยปัญหา” (หน้า ๘)

และ“ในสมัยพุทธกาล ท่านยกย่องการฟังอย่างมีมนสิการว่าสำคัญนัก ดังพระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญ พระสาวกว่าเป็นผู้ได้สดับ คือ ผู้รู้ลึก รับฟังแล้วนำไปใคร่ครวญและปฏิบัติตนอย่างถูกต้องนั่นเอง” (หน้า ๘)

วรรณกรรมชุดนี้เป็นการคัดเลือกข้อเขียนต่างกรรมต่างวาระของส.ศิวรักษ์มาจัดหมวดหมู่ใหม่ให้สอดคล้อง

กับหัวข้อ สุ จิ ปุ ลิ หรือ ฟัง คิด ถาม เขียน อันเป็นหัวใจของการเข้าถึงความเป็นปราชญ์ สุภายิตไทยเดิมที่คนรุ่นใหม่อาจเห็นว่าล้าสมัย แต่ถ้านำมาใคร่ครวญให้ดี “คติญาปากคอกนี้ถ้าปราศจากเสียแล้ว บุคคลนั้นหาเป็นบัณฑิตได้ไม่ว

จะว่าไปแล้ว เนื้อหาในเล่มออกจะไม่สอดคล้องกับชื่อหนังสือสักเท่าใดนัก แต่ชื่อ ส.ศิวรักษ์ย่อมรับประกันคุณภาพได้ในระดับหนึ่ง ความรอบรู้ในประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม วรรณกรรมการเมือง และพุทธศาสนา ทักษะอันแยบคายของผู้เขียนต่อประเด็นต่างๆ เหล่านี้ ประกอบกับลีลาของภาษาอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว แม้จะเพียงอ่านเอาเรื่องก็เชื่อว่าผู้อ่านจะได้รับความเพลิดเพลินไม่น้อยจากอรรถรสที่หลากหลาย หลายเรื่องที่ผู้เขียนได้แสดงทัศนะไว้ในหนังสือแม้เมื่อหลายสิบปีก่อนยังเป็นประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาอย่างยิ่งอาทิ เรื่อง “โอวาทในการแต่งงาน” (หน้า ๔๓-๔๗) เริ่มจาก

การอธิบายลักษณะที่มาและการเปลี่ยนแปลงของตัวประเพณีนับจากอดีต โยงไปถึงการประยุกต์พิธีกรรมให้สอดคล้องกับยุคสมัย โดยเฉพาะพิธีกรรมทางพุทธศาสนาอันเป็นประเด็นที่น่าศึกษาขยายต่อไปสู่เรื่องอื่นๆ ไม่น้อย

การอ่านและการฟังแม้จะเป็นรูปแบบที่แตกต่างกัน แต่โดยเนื้อหาแล้ว “ถ้าถือว่าการอ่านอย่างมีมนสิการ เป็นการปรับไปให้เป็นการฟังคือเปิดใจให้กว้างไว้ไม่เพียงอ่านเอาเรื่อง หากอ่านอย่างคิดแย้ง อ่านอย่าง

โยงความคิดมาเป็นความรู้ความเข้าใจแล้วให้เกิดความรักความเมตตากรุณา ก็น่าจะสงเคราะห์เข้าในสุตมัยปัญหาได้บ้างกระมัง” (หน้า ๘)

วรพงษ์ เวชมาลีนนท์

ด้วยรักแห่งโพธิญาณ

พระสุรชัย ลิปิโป (ขุน)

คำบอกเล่า

ต้นเดือนกันยายน ๒๕๓๗ ระหว่างจำพรรษาที่ ๔ ณ วัดโพธิญาณาราม ชานกรุงเวลลิงตัน นิวซีแลนด์ ขณะได้เข้าเฝ้าอยู่เฝ้าเป็นเวลา ๑ เดือน ข้าพเจ้าได้หยิบยื่นเครื่องพิมพ์ดีด กระเป๋าทูจากคุณโยมเจดจวี แสงจันทร์ เพื่อนเก่าในกลุ่มเยาวชนสยามที่บังเอิญมาพบกันอีกครั้งหนึ่ง (หลังจากยี่สิบปี)

ผู้เขียนเริ่มเขียน “ด้วยรักแห่งโพธิญาณ” นวนิยายขนาดสั้นนี้ วันละบท รวม ๑๕ บท เป็นเรื่องราวแสวงหาและการฝึกฝนปฏิบัติธรรมในฐานะศิษย์ตถาคตในวัดทางใต้และอีสานแห่งละหนึ่งพรรษา เมื่อขึ้นพรรษาสาม ผู้เขียนรับนิมนต์มาจำพรรษา ณ วัดโพธิญาณแห่งนี้ จนผ่านพรรษา ๔ ที่นี่

วันเวลาแห่งการจำศีลเข้าเฝ้า (ไม่ต้องลงทำวัตรสวดมนต์เหมือนที่ปฏิบัติทุกวันนี้) นับเป็นช่วงเวลาอันแสนสุขในชีวิตสมณะ มีเวลาอ่านเขียนอย่างเพลิดเพลิน ได้มีโอกาสออกบิณฑบาตด้วย ไปยังบ้านโยมชาวพุทธพม่า ลาว และจีนกวีที่มีบ้านอยู่ในหมู่บ้านโสตร์ควิลล์นี้

การเขียนนิยายของนักบวชในขณะที่ยังดำรงสมณเพศในยุคสมัยที่ศรัทธาของญาติโยมตกต่ำอย่างที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ศาสนาในประเทศไทย ผู้เขียนหวังว่าผลงานที่แบ่งปันจากประสบการณ์ทางจิตเล่มนี้ จะมีส่วนช่วยจรโลกรักษามรดกธรรมที่สืบทอดมายาวนานในสังคมไทย จักยังยืนสถาพรสืบไปท่ามกลางความเป็นอนิจจังของสังคโลกานุวัตรนี้

เจริญพรมาด้วยธรรม พร และเมตตา
พระสุรชัย ลิปิโป (ขุน)
วัดโพธิญาณาราม / เวลลิงตัน นิวซีแลนด์
๑๗ กันยายน ๒๕๓๗

ชีวิตคนแต่ละคนนั้นมีความต้องการแตกต่างกันไป คนที่มีความเรียกร้องต้องการมากก็มักมีทุกข์มาก ส่วนคนที่มีความต้องการน้อยก็ทุกข์น้อย คนที่มีปัญญารู้จักปล่อยความเรียกร้องต้องการอันไม่มีที่สิ้นสุดลง ก็จะไม่กลับมาเกิด ไม่มีทุกข์อีกตลอดไป...

ภิกษุโมเจตาเดินกลับกุฏิในคำคืนหนึ่ง ต้นเดือนกันยายน ปี ๒๕๓๗ เวลาล่วงเลยเที่ยงคืนไปแล้ว บนท้อง

“โมเจตามีความอยากอยู่เช่นกัน เป็นความฝันอันยิ่งใหญ่ปนอยู่ในความอยากนี้
เนื่องเพราะเป็นความอยากที่มีอาจมีความอยาก ภิกขุโมเจตಾಯากเป็นดั่งมหาสมุทร
ที่มีความลุ่มลึกโดยลำดับ เป็นก้นกระหะด่ำสุดบนพื้นพิภพ ที่รองรับสายน้ำทั้งหลาย
ไว้โดยคุษฎี”

ฟ้าคารคายด้วยคารกา ส่งแสงระยิบระยับชวนมอง คิน
นี้เป็นคินวันพระ พระสงฆ์นั่งสมาธิกันถึงเที่ยงคินตาม
ปกติของข้อวัตรที่วัดแห่งนี้ ภูฏิบนไหล่เขามีน้าต่างด้า
ติดกระจากบานใหญ่สองบาน เมื่อมองลงไปยังหมู่บ้าน
แห่งหุบเขาสโตรค์ซานกรุงเวลลิงตัน จะเห็นแสงไฟ
เรืองโรจน์ ราวกับเป็นอีกโลกหนึ่งที่อยู่คนต้นอยู่กั
กิจกรรมบันเทิงอยู่เสมอ คุณายนอกแล้วน่าจะมีควม
สุขสมคืออยู่หรือทว่าความเป็นจริงหาได้เป็นเช่นนั้น
ไม่ พวกเขาต้องต่อสู้ดิ้นรนเอาตัวรอดไปตามควม
ต้องการ ไม่ทางใดก็ทางหนึ่งเสมอ

ณ ภูฏิบนเขาแห่งนี้ โมเจตานั้นฟังเสียงน้าจากลำธาร
ไหลสม้าเสมออย่างเปล็ดเปล็น บรรเลงเพลงแห่งการ
หลังไหลตลอดเวลาราวกับมีด้าน้ำวิเศษเปิดอยู่ชั่วกาล
นาน เสียงน้าไหลมีเสน่ห์รัศรัจใจสมณะ ให้ใช้เป็น
สื่อจูงใจในการเข้าสมาธิภาวนา กระแสเสียงที่พึมพำ
อยู่นั้น บอกให้ผู้รักษาศีลสงบจิต ดิ่งลึกลวงไปกับ
กระแสเขื่อนั้น ล่องลอยไปไกลจากหุบเขาในวัด ไหล
ไปรวมกับแม่น้ำฮัทเบื้องล่างเพียงชั่วระยะทางราว ๔๐
ก.ม. มันก็ไหลไปออกมหาสมุทรแปซิฟิกจากน้าจัด
กลายเป็นหนึ่งเดียวกับน้าเค็มอันมหาศาลแห่งมหานทีนั้น

ชีวิตผู้คนไขมิใช่ล่องลอยคุดังสายน้ำเล่า สายน้ำที่
ไม่หยุดนิ่ง มีการหลังไหลอย่างไม่สิ้นสุดเสมอ จะผิด
แผกแตกต่างเพียงไรกับชีวิตคนที่ไหลเวียนก่อเกิดและ
ตกตาย จากชีวิตหนึ่งไปสู่อีกชีวิตหนึ่ง บางทีอาจเป็น

ดวงจิตวิญญาณเดียวกันที่ตายไปแล้วกลับมาเกิดใหม่
จนกว่าคนๆ นั้นจะเข้าถึงการไม่กลับมาเกิดอีก วงจรชีวิต
สะดุดหยุดลงไปพ้นจากวงเวียนชีวิตอันทุกข์ยากซ้ำซาก
อยู่เช่นเดิมซ้ำกับซ้ำกาลปี

ในโลกนี้ มีใครบ้างที่แสวงหาการไม่ต้องกลับมา
เกิดอีก คนส่วนใหญ่ในโลกเกิดมาเพื่อจะเกิดอีกไม่สิ้น
สุดเหมือนการไหลเวียนของสายน้ำนั่นเอง จนกว่าเขา
จะกลายเป็นมหาสมุทรเสียเอง หลอมรวมการไหลเวียน
เป็นหนึ่งเดียว ไปพ้นจากการไหลไปที่อื่น แต่หยุดนิ่ง
อยู่กับแห่งอันแน่นอนของตัวเองตลอดไป หล่อเลี้ยง
และให้สรรพชีวิตมาอาศัยอยู่โดยไม่เรียกร้องต้องการสิ่ง
ใดตอบแทน

โมเจตามีความอยากอยู่เช่นกัน เป็นความฝันอันยิ่งใหญ่
ปนอยู่ในความอยากนี้ เนื่องเพราะเป็นความอยาก
ที่มีอาจมีความอยาก

ภิกขุโมเจตಾಯากเป็นดั่งมหาสมุทรที่มีความลุ่มลึก
โดยลำดับ เป็นก้นกระหะด่ำสุดบนพื้นพิภพที่รองรับสาย
น้ำทั้งหลายไว้โดยคุษฎี

ภาคแรก

ต้นปี พ.ศ. ๒๕๓๔ เหตุการณ์ฉลองตรุษจีนเพิ่ง
ผ่านไปไม่นาน ครอบครั้ว “ประเสริฐสันติธรรม”
ฉลองเทศกาลตรุษจีนอย่างหงอยเหงา หลังจากประมุข

ของครอบครัวเพิ่งมีมาไม่นาน เมื่อปลายปีก่อน

หลังจากรายการกินโต๊ะจีนเลี้ยงแขกหรืออันอุดม ผ่านพ้น ไม่กี่วันถัดมา จิตตินหรือดินดิน บุตรชายคนเล็กสุดก็ร่ำลาเหล่าญาติพี่น้องไปบวช

“จะไปบวชที่ไหน” ดินดิน พี่สาวถามด้วยความห่วงใย

“อาจจะไปบวชที่กรุงเทพฯ”

“ทำไมต้องไปบวชถึงกรุงเทพฯ ละ บวชที่บ้านเราไม่ดีกว่าหรือ”

“อาจารย์ที่เคารพนับถือคนหนึ่งบอกว่าจะเป็นที่เจ้าภาพบวชให้”

“อย่างนั้นก็ตามใจมีงเถอะ” พี่สาวพูดราวต้องการตัดหางปล่อยวัด

พี่สาวไม่ได้ถามต่อว่าจะบวชนานเท่าไร ถึงถามตัวเองก็ไม่รู้เหมือนกัน ปกติในยามพูดคุยในหมู่พี่น้องจะพูดแทนตัวว่ามี - ภู แบบภาษาท้องถิ่นปักษ์ใต้เสมอ แต่กับเตี้ยและแม่ผู้ล่วงลับไปแล้วจะพูดด้วยภาษาชกจิ๋วอันเป็นภาษาพูดของชาวเมืองหลวงในมณฑลชกเกี้ยน

ดินดินเดินไปหาเพื่อนเจ้าของร้านทองที่อยู่บ้านใกล้กัน เพื่อนผู้รับมรดกกลายเป็นเจ้าแถมตั้งแต่วัยหนุ่ม หลังเรียนจบนิติศาสตร์-รามคำแหง เมื่อเตี้ยกับแม่จากไปในเวลาไล่เลี่ยกัน ทั้งคู่กลับมาเป็นเพื่อนเล่นกันมาตั้งแต่เด็ก อายุเท่ากัน ร่างเล็กๆ เหมือนกัน ผิดแต่ว่า “เซียน” เพื่อนของเขาอ้วนท้วนผิวขาว ขณะที่ดินดินนั้นผิวคล้ำผอมบาง คนหนึ่งชอบอยู่กับที่ อีกคนชอบเดินทาง

“พรุ่งนี้ภูจะไปแล้ว” ดินดินบอกเพื่อนรัก

“ไปไหน” เสี่ยเซียนพูดขี้มุก

“ไปบวช”

“เออดี ตอนเตี้ยถูกตาย ภูบวชให้เหมือนกัน บวชแค่ ๑๕ วันเท่านั้น ที่วัดเขากง ตอนกลางคืนทรมาณเพราะความหิวฉิบเป้งเลยอะ” เพื่อนผู้ชอบกินกินอาหารดีๆ บอก

คืนนั้นเสี่ยเจ้าของร้านทองมารับเพื่อนไปนั่งจิบเบียร์สังลาเป็น “การเมาครั้งสุดท้าย” ก่อนออกเดินทางจากจังหวัดเล็กๆ ทางตอนใต้สุดของประเทศไทย

ดินดินไม่ได้เดินทางตรงไปเมืองหลวงเลยทีเดียว เขาลงรถไฟที่สถานี “นาบอน” ก่อนถึงทุ่งสง เพื่อแวะหาญาติพี่น้องที่อำเภอแห่งสวนยางนี้

นาบอนเคยเป็นตำบลเล็กๆ ที่ขึ้นกับชุมทางทุ่งสง บริเวณที่ตั้งตำบลด้านหนึ่งเป็นที่ลุ่มมีบึงกว้าง บึงแห่งนี้มีต้นบอนขึ้นเต็มบึงมานานจนกลายเป็นที่มาของชื่อนาบอน ทั้งๆ ที่อาชีพหลักของคนนาบอนคือทำสวนยาง ทุกทิศทุกทางคือป่ายางพารา เวลาเดินอยู่ในตลาดนาบอนซึ่งมีถนนแคบๆ พื้นปูนซีเมนต์ บ้านเรือนไม้เรียงแถวสูง ๒ ชั้นขนานกันไป จะได้กลิ่นขี้ยางตลอดเวลา ผู้คนในตลาดนาบอนนี้ล้วนเป็นชาวจีนฮกจิ๋ว ที่อพยพมาตั้งรกราก สร้างบ้านแปงเมืองทำสวนยางพาราจนร่ำรวยมั่งคั่งไปตามๆ กัน

เช่นเดียวกับตระกูล “ลัมศรีสุวรรณ” ที่เป็นญาติของดินดิน ทำธุรกิจรับซื้อยางพาราและมีโรงรมยางแผ่นและยางนมรุ่งเรืองอยู่ในอำเภอนี้มาแต่รุ่นบุกเบิกน้องสาวของพ่อดินดินมาแต่งงานกับเสมียนโรงยางคนหนึ่ง ผู้ผันตัวเองกลายเป็นพ่อค้ารับซื้อยางแผ่นและต่อมามีสร้างโรงรมยางแผ่นของตัวเองขึ้นมา บรรดาลูกหลานของอานี้มีอยู่ ๑๐ คน ชาย ๕ หญิง ๕ เวลาอยู่ในบ้านก็พูดปักษ์ใต้ในหมู่พี่น้องและลูกพี่ลูกน้องคนหนึ่งในงานนี้ที่เคยไปเรียนหนังสืออยู่ที่บ้านเกิดของดินดิน ได้อาสารับเป็นเจ้าภาพจัดงานบรรพชาให้ดินดินเอง

“ทำไมจักต้องไปบวชถึงกรุงเทพฯ ละ บวชซะที่นี้เลยไม่ดีหรือ พี่จะเป็นเจ้าภาพบวชให้เอง” พี่ปิ่นศรีเอ่ยขึ้นด้วยใจกุศล พี่คนนี้อายุ ๔๐ กว่าแล้ว ยังคงรอดตัวเป็นโสดเสมอมาด้วยเห็นเป็นทุกข์มากกว่าในการมีชีวิตคู่ตามปกติ พี่ปิ่นศรีก็ชอบเข้าวัดทำบุญสุนทานอยู่เสมอ

“ภายใต้ท้องฟ้าประดับดาวยามราตรี อากาศบริสุทธิ์อบอุ่น ดินดินนั่งขัดขาทำสมาธิตั้งจิตรวมโสต ฟังคำเทศนาอันเปี่ยมสาระธรรมเต็มดั่งกับน้ำเสียงทรงพลังนำเกรงขาม”

“บวชชะที่วัดมะขามเปรี้ยวนี้เลย หลวงพ่อสรท่านคงยินดีบวชให้แน่”

ในที่สุด ดินดินก็ยอมรับข้อเสนอนี้ เพื่อให้ญาติผู้ศรัทธาแก่กล้านี้ได้บำเพ็ญบุญกุศล

ครูบาอาจารย์ที่บวชให้ที่กรุงเทพฯ นั้นคงได้สนองบุญกุศลในทางอื่นต่อกันในอนาคตประกอบกับเขาคิดว่าญาติทางฝ่ายนี้ก็สนิทสนมกันมานาน เมื่อตอนเป็นเด็กนั้นพ่อเคยส่งดินดินมาอยู่โรงเรียนกินนอนที่ตำบล “คลองจันดี” ที่อยู่ถัดจากอนไปไม่กี่สิบกิโลเมตร เขาเรียนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนสหพิทยากรถึง ๓ ปี อยู่หอพักจากประطمห้าถึงเจ็ด มีเพื่อนต่างจังหวัดในหัวเมืองปักษ์ใต้ที่เข้ามาอยู่โรงเรียนกินนอนหลายสิบคน ความมุ่งหวังของผู้ปกครองคือให้ลูกหลานของตนได้มีโอกาสเรียนภาษาจีน ซึ่งสอนวันละ ๒ ชั่วโมง

วัดมะขามเปรี้ยวก็เป็นวัดที่เขาเคยไปเมื่อตอนเรียนอยู่ที่คลองจันดีนี้

เขาจำได้คิดว่าว่าที่วัดแห่งนี้มีลำคลองสายหนึ่งไหลผ่าน มีปลาน้ำจืดชนิดหนึ่งตัวมหึมาว่ายวนอย่างคุ้นเคยมากินเศษข้าวที่พระเณรโปรยให้ แต่ละตัวมีลำตัวยาวเท่าขาน้อยๆ ของเขาทีเดียว ชาวบ้านจะไม่จับปลาเหล่านี้ไปกินด้วยถือว่าเป็นปลาที่ทางวัดเลี้ยงไว้

๒๐ กว่าปีผ่านไป เมื่อกลับมาเยือนวัดมะขามเปรี้ยวอีกครั้ง ปลาในลำคลองเหลือน้อยลง ตัวเล็กลงเท่าฝ่ามือเท่านั้นว่ากันว่ามันถูกพัดหายไปกับคราวน้ำท่วมใหญ่ กระพุน พิปูน เมื่อ ๓-๔ ปีก่อนโน้น เป็นอุทกภัยที่

ทำลายชาวบ้านแคว้นนี้จนย่อยยับอย่างรวดเร็ว เพราะการโค่นไม้ใหญ่เป็นจำนวนมากบนเขาหลวงจากบริษัทสัมปทานทำไม้อย่างละโมบ

พี่ปิ่นศรี และ ดินดิน ไปกราบนมัสการหลวงพ่อดุสิต วัคมะขามเปรี้ยวเพื่อหาฤกษ์อุปสมบท

“เอาเป็นวันอาทิตย์ที่ ๓ มีนา ก็แล้วกัน เหลืออีกสิบวันจะได้หัดท่องบทสวดมนต์ข้อบวช”

“ฉันต้องเตรียมอะไรบ้างล่ะท่าน”

“เตรียมผ้าไตรสักชุด ดอกไม้ ธูปเทียนและอาหารเลี้ยงพระเณรเท่านั้นพอ” หลวงพ่อบอก ไบหน้ามีรอยยิ้มและเมตตาธรรมที่เป็นที่เลื่องลือของคนถิ่นนี้ว่า หากใครมีเรื่องทะเลาะบาดหมางกันก็มักมาให้หลวงพ่อเป็นผู้เจรจาไกลเกลี่ยให้คนแคว้นนี้เองขึ้นชื่อว่าเป็นคนคู่ทะเลาะกัน เพราะเรื่องนิดเดียว โมโหหน่อย ก็อาจถึงขั้นฆ่าฟันกันง่าย ๆ

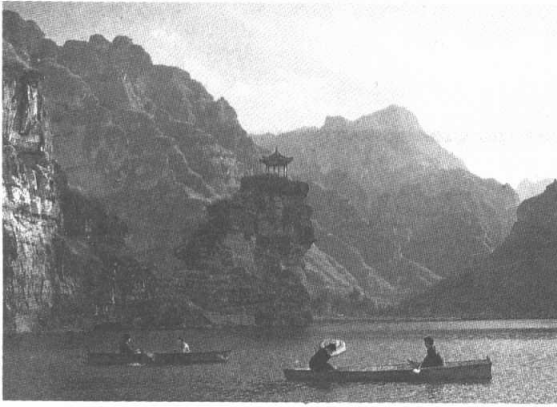
“ดินทำงานอะไรล่ะ” หลวงพ่อถามดินดิน

“ทำงานค้าขายอยู่กับพ่อครับผม” ว่าที่ลูกศิษย์ใหม่ตอบ

“เคยไปทำงานมีลูกเมียอยู่เมืองนอกหลายปีพ่อท่าน” พี่ปิ่นศรีบอกสรรพคุณเพิ่มเติม

“ตอนนี้ผมไม่มีอะไรแล้ว พ่อผมเพิ่งตาย จะบวชอุทิศส่วนกุศลให้พ่อด้วยครับ” ดินดินบอกเหตุผลการบวชเพิ่ม

“ดี ดี ดีแล้ว อย่างนี้มีแมว บวชแล้วอย่าเพิ่งรีบสึกสมัยนี้ หากคนมีความรู้บวชนานๆ ยากนัก บวชแล้วอยู่

นานๆ จะได้ ทำประโยชน์ให้พระศาสนาได้มาก” หลวงพ่อผู้บวชมาตั้งแต่เป็นเณรน้อย บวชพระเมื่ออายุ ๒๐ ปี จนกระทั่งบัดนี้วัยเข้า ๖๐ ปีแล้ว กล่าวสนับสนุนการบวชเต็มที ท่านจำได้ว่าเมื่อคราวเกิดน้ำท่วมใหญ่หลายปีก่อน ครอบครัวโยมปิ่นศรีและญาติฯ ได้นำข้าวสารมาให้หลายกระสอบ พร้อมเงินทำบุญอีกหลายหมื่นบาท วัดได้เป็นที่พักพิงและเลี้ยงอาหารแก่ชาวบ้านที่ประสบภัยพิบัติคราวนั้น ด้วยเหตุนี้ท่านจึงยินดีที่พี่น้องของญาติธรรมกลุ่มนี้นี้จะมาบวชที่วัด

“ฉันขอกราบลาภก่อนค่ะ ค่อยมาอีกวันบวชค่ะ”

“มาสัก ๘ โมงเช้านะ จะได้โกนหัวให้เสร็จก่อน เข้าพิธีบวชขนาด บวชง่ายๆ ไม่ต้องมีกลองยาวให้เอ็กเกริกเออ เตรียมผ้าขาว กางเกงขาวมาให้ขนาดด้วย”

ยังเหลืออีก ๑๐ วันก่อนถึงวันบวช ดินดินขอไปสงบจิตสงบใจที่วัดธารน้ำใส ณ อำเภอไชยา สำนักตักสิลาอันชื้นซ้อที่สุดในหัวเมืองปักษ์ใต้นี้ เขาพักอยู่บนอาคารก่อสร้างคล้ายเรือโนอา ชั้นล่างใช้เป็นที่พัก-ภัตตาคารจัดประชุมได้ ส่วนชั้นบนเป็นที่พักแก่สมณะจรและผู้มาปฏิบัติธรรมที่วัด ทุกคืนเขาจะออกมานั่งที่ระเบียงคาดฟ้า ฟังเสียงเทพธรรมบรรยายของท่านอาจารย์ใหญ่ ถ่ายทอดเสียงจากอาคาร โรงมหรสพทางจิต

วิญญาณที่อยู่บริเวณข้างเคียง

ภายใต้ท้องฟ้าประดับดาวยามราตรี อากาศบริสุทธิ์ ออบอุ่น ดินดินนั่งขัดขาทำสมาธิตั้งจิต รวมโสต ฟังคำเทศนาอันเปี่ยมสาระธรรมคัมคัมกับน้ำเสียงทรงพลังนำเกรงขาม

วันรุ่งขึ้น ดินดินเดินทางเข้าตลาดไชยา แวะไปโรงพยาบาลประจำอำเภอ

หลายวันมาแล้ว ที่เขารู้สึกกระคายเคืองตาข้างซ้าย เหมือนกับจะมีฝุ่นผงติดอยู่ในดวงตา

บังเอิญเป็นวันเสาร์คนจึงน้อยมีเพียงพยาบาลเข้าเวรไม่กี่คน หลังจากได้รับการล้างตา เชื้อเศษผงในตาออกแล้ว พยาบาลได้บอกข่าวที่เพิ่งเกิดขึ้นสดๆ ร้อนๆ ที่เธอทราบจากวิทยุว่า

“ทหารยึดอำนาจอีกแล้ว” ดินดินงงและไม่เชื่อหูตนเอง ถมซ้ำไปว่า “ใครทำ”

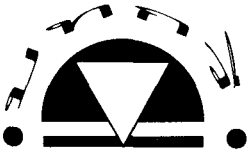
“พลเอกสุนทร คงสมพงษ์ และพวก” รายละเอียดมากกว่านั้นเธอก็ยังไม่รู้

ดินดินกลับวัดธารน้ำใสอย่างซึมเซา ในฐานะที่เคยเป็นคนหนุ่มรุ่น ๑๔ ตุลา และ ๖ ตุลา เขาผ่านเหตุการณ์ทั้งสองครั้งในฐานะนักกิจกรรมในรั้วมหาวิทยาลัย

ภายหลังเหตุการณ์คราวนั้น เพื่อนหลายคนเข้าไปไปสมทบกับพลพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย แต่ดินดินไม่เชื่อเรื่องการฆ่าฟันเพื่ออำนาจรัฐ เขาถอยห่างจากวงการพรรคตัวเองด้วยสุราและกัญชา ในที่สุดความขาดสติสัมปชัญญะก็ไม่ใช่อะไรดี มันเป็นการฆ่าตัวเองทางอ้อมเช่นกัน แม้แต่การคลุคลีเมามัวอยู่กับกามสุขก็มิใช่ความสุขอันแท้จริง

เขาค้นพบทางธรรมเป็นเส้นทางที่ยังไม่เคยไปถึงมาก่อน อีกไม่กี่วันแล้วเขาจะได้เข้าสู่ชีวิตพิสุทธ์ เพื่อค้นหาความจริงอันสูงสุด ความจริงที่จะช่วยให้เขาพ้นไปจากความไร้สาระของชีวิตที่เป็นอยู่เสียที... ❀

(อ่านต่อฉบับหน้า)

แต่

อาจารย์ สลักขณ ศิริรักษ์

๑ "สลักขณ ศิริรักษ์"
 สิวาเนา ปดคนทต
 สัทโร ทคว เสฏโร
 สสิโร อนโพธก
 "สลักขณ ศิริรักษ์"
 สขี โสเทร ข่าเนต

สิวา สทธารโก
 สนนตี ข่าปทจจเน
 สรมไม จันเทสโต
 สนนตี รตนตตย
 สป่าเสต สอ สว
 สนนเจนี จ นุชาติภ *ฯ*

๑ "สลักขณ ศิริรักษ์" ผู้เป็นปรากฏกิจแกเรียน
 ยักยงคนดี ยักยคนจิว้าเสวกทม
 พระพุทธเจ้าผู้ทรงธรรม พระผู้มีพระภาค ผู้ประเสริฐสุด
 พระธรรมอันเที่ยงแท้ กัมมัฏฐานเสวติงโวลแล้ว
 พระสงฆ์ผู้ดีทั้งมวล กิจการสงฆ์ทมพระพุทธรเจ้า
 จาพระรัตนตรัย กัมมัฏฐานอันเที่ยงแท้ทั้งโดยมา
 พงคัมคอง สลักขณ ศิริรักษ์ ด้วยดีตลอดกาลทุกเมื่อ
 และบันดลให้ท่านประสพความสว
 พร้อมด้วยมิตรผู้หวังดีและหมู่ญาติทั้งหลาย *ฯ*

เสรีราชพงษ์ วรณปท

จังหวัด ๕ พฤษภาคม ๒๕๓๖

พุทธศาสนาเพื่อสังคมในญี่ปุ่น

สุภาพร พงศ์พฤกษ์

วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ลูกชายทั้งสองของท่านยามาคะ ภิกษุและภิกษุณีออกบิณฑบาตรับปัจจัยช่วยเหลือผู้ประสบภัยในโกเบ

คุณสุภาพร พงศ์พฤกษ์ อดีตเลขาธิการพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคมนานาชาติ และผู้ประสานงานอาสาสมัครสังฆนิท ได้ไปชูปัจจุบันที่ญี่ปุ่นตั้งแต่กลางฤดูร้อนที่ผ่านมา เธอมีแง่ใจเขียนบทความเล่าประสบการณ์ระหว่างที่พักอยู่ที่นั่นมาให้ซึ่งล้วนเป็นการถ่ายทอดแง่มุมที่น่าสนใจ โดยเฉพาะกับภาพบางด้านของประเทศญี่ปุ่น ที่ชื่อว่าเป็นสรวงสวรรค์สำหรับหลายคน ปัญหาเรื่องคนยากจน คนไร้บ้าน ความแห้งแล้งทางจิตวิญญาณ ฯลฯ ที่เธอเล่าให้ฟังคงพอเป็นอนุสติให้เราทำที่ที่ถูกต้องต่อการพัฒนาที่เป็นอยู่กระมัง นอกจากนี้ เธอยังกล่าวถึงบทบาทของวัดและพระคุณเจ้าที่นั่น ในการช่วยเหลือสังคม

นับว่าเป็นข้อคิดที่นอกจากจะอ่านได้ อย่างสนุกสนานแล้ว ยังเป็นสิ่งที่เราน่าจะนำมาใคร่ครวญเป็นอย่างยิ่ง

“เมื่อเธอกลับกรุงเทพฯ ใครงงคิดว่าเธอเป็นคนรวยแน่ๆ ที่มาอยู่ญี่ปุ่นได้ตั้ง ๓ เดือน” หลายคนที่นี่นั่นทักข้าพเจ้าเช่นนี้

แต่อันที่จริง ข้าพเจ้าเดินทางไม่เหมือนคนทั่วไปเขาคอนมาเที่ยวญี่ปุ่นส่วนใหญ่ต้องมี

สตังค์ค่าครองชีพที่นี้แพงหูฉี่ ขนาดอเมริกัน เยอรมัน ยังบ่น จะซื้อน้ำเปล่า น้ำชา สักกระป๋องหนึ่ง ก็หยอดเหรียญ ๒๕ บาทเป็นอย่างต่ำ แต่ข้าพเจ้าไม่มีเงินส่วนใหญ่ข้าพเจ้าจึงต้องเดินทางจากวัดหนึ่งไปอีกวัดหนึ่ง ภายในหนึ่งเดือนข้าพเจ้าหมุนเวียนไป ๑๐ กว่าแหล่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวัด

“เธอเดินทางเหมือนคนในสังคมไทยสมัยก่อนที่เขาพักวัดกัน” จอน เพื่อนอเมริกัน ผู้รับภาระจัดการและอ่านเส้นทางเดินทางให้ข้าพเจ้า รวมทั้งแบกกระเป๋าเมื่อต้องวิ่งให้ทัน ทักข้าพเจ้า พร้อมกับบอกว่า “วัดในญี่ปุ่นเป็นที่ที่สบายที่สุด มีที่ทางกว้างขวาง เธอได้พักห้องส่วนตัว มีสวนให้ชม อาหารดี และสงบ มีที่ฝึกสมาธิ” จริงด้วย วัดในญี่ปุ่นส่วนใหญ่ร่ำรวย แต่วัดที่ข้าพเจ้าวนๆตามเครือข่ายของเรา มักจะจนกว่าใครเขา แต่ก็ยังนับว่าเป็นอภิสิทธิ์ชนเมื่อเทียบกับชาวบ้านทั่วไป และวัดยังคงเป็นชุมชนความรู้อีกหลายๆอย่าง เพราะ

วัดของท่านยามาคะจะจัดกิจกรรมให้เด็กทุกปี

วัดในญี่ปุ่นสืบทอดกันมา อย่างน้อยๆ ก็ปาเข้าไป ๒๕๐ ปี เก่ากว่ากรุงเทพฯ นั้นแหละ

“เพื่อนของข้าพเจ้า เธอประหลาดใจมาก ที่เห็น “คนไม่มีบ้าน” - homeless ที่สถานีรถไฟชินจูกุ โนโตเกียว เธอบอกว่าไม่คาดคิดว่าจะมีคนไม่มีบ้านในญี่ปุ่น ข้าพเจ้าจึงบอกเธอว่า “ที่นาโกยากี่มี” ท่านยามาคะอ้างคำพูดที่พูดกับผู้เขียน โดยหยิบยกเอาบทสนทนาทักทายปราศรัยก่อน ที่เราจะเข้าร่วมพูดคุยกับท่านดิซ นัท ฮันท์ในเมืองนากามูระ

การที่ข้าพเจ้าได้เอ่ยความประหลาดใจของข้าพเจ้าเช่นนั้น จึงเป็นโอกาสให้ข้าพเจ้าได้โยกย้ายตัวเองไปพำนักที่วัด Seigenji ในคืนวันศุกร์ที่ ๑๕ พ.ค. เพื่อติดตามท่านยามาคะไปเลี้ยงน้ำชา “คนไม่มีบ้าน” ในนครนาโกยา เมืองใหญ่อันดับต้นๆของญี่ปุ่น

ทุกคืนวันศุกร์กลุ่มช่วยเหลือคนไม่มีบ้านจะนัดพบกัน เพื่อนำน้ำชาไปให้คน ไม่มีเงิน

จุดนัดพบก็คือสนามเด็กเล่นเล็กๆ แห่งหนึ่งย่านใจกลางเมื่องนาโกยา อาสาสมัครส่วนใหญ่เป็นคนหนุ่มสาวชาวคริสต์ สิบกว่าคน รวมทั้งคนไม่มีเงินที่ห่วงใยความเป็นอยู่ของพวกเขาเองอีก ๗-๘ คนเท่าที่เห็นคร่าวๆ คนไม่มีเงินอยู่ในสภาพที่ไม่ค่อยดีนัก เห็นได้จากท่า

เดินที่เหงา หงอย เหมือนคนปวดข้อ สุขภาพฟื้นแยมมาก ดาก็ไม่ค่อยดี พวกเขาสูบบุหรี่กันคว้นโขมงทีเดียว

กลุ่มได้แบ่งออกเป็นสาย อาทิเช่น สากาย สถานีรถไฟนาโกยา และจุดอื่นๆ อีก ๓ จุด ท่านยามาคะถูกขอให้ไปสากาย ข้าพเจ้าจึงพุ่งไปด้วยย่านสากาย หากเปรียบเทียบก็คงเป็นย่านถนนสีลมของกรุงเทพฯ ดึก ศูนย์การค้าสูงตระหง่าน ผู้คนเดินกันขวักไขว่ ด้วยเป็นคืนวันศุกร์ของฤดูใบไม้ผลิถือว่าอากาศอุ่นสบายที่สุด (๑๕ องศาเซลเซียส) บรรยากาศเหมือนนครใหญ่ๆ ทุกที่ที่กระมังที่ไม่มีใครสนใจใคร ใครจะคงกะใคร แต่งตัวยังไง มีเด็กหนุ่มญี่ปุ่นวางหมวกให้บริจาคเหรียญ เล่นกีตาร์อย่างสะใจอยู่มุมดึก

เราเริ่มเดินตรงสถานีรถไฟใต้ดิน ตรงถนนที่มีป้อมไฟแดง ไฟแดงตรงทางม้าลาย เก้มมาก ตรงที่มีหน้าปัดคอมพิวเตอร์บอกเวลาโปรตรออีก ๖๐ วินาที แล้วตัวเลขก็นับถอยร่น ๕๕ ๕๔ ลงมาเรื่อยๆ พอ

“เพื่อนของข้าพเจ้า เธอประหลาดใจมาก ที่เห็น “คนไม่มีบ้าน” - homeless ที่สถานีรถไฟชินจูกุ โนโตเกียว เธอบอกว่าไม่คาดคิดว่าจะมีคนไม่มีบ้านในญี่ปุ่น ข้าพเจ้าจึงบอกเธอว่า “ที่นาโกยากี่มี”

เป็นไฟเขียวให้ข้ามถนนได้ หน้าปัดก็ขึ้นตัวเลขบอกเวลาเหลือเวลาอีกกี่วินาที สรุปก็คือการไล่ต้อนให้ฝูงชนรีบเร่งทำเวลา จะส่งให้ข้ามถนนไปแข่งโอลิมปิกเกมส์ระหว่างประชาชนของมหานครหรือไงก็ไม่รู้ คนญี่ปุ่นจึงข้ามถนนอย่างมีระเบียบและรวดเร็วด้วยประการฉะนี้

ตอนเดินใหม่ๆ เราก็หากคนไม่มีบ้าน ไม่ค่อยเจอ เห็นแต่คนหนุ่มสาวนั่งโอบกอดกัน เราสามคนมีท่าน

ยามาตะ อิซาวาซัง เด็กหนุ่มคล่องแคล่ว ผู้กำลังรอเวลาไปทำงานที่เอลซาลวาดอร์ และข้าพเจ้าซึ่งถือกระดิกน้ำร้อน เดินขึ้นเดินลงชะโงกชะงើ มองหากคนไม่มีบ้าน หลังจากเวลาผ่านไปหนึ่งชั่วโมงกว่าๆ เราพบคนไม่มีบ้านจำนวน ๒๕ คน นำประหลาดใจที่พวกเขาหาที่ซุกๆ อยู่ระหว่างสุ่มทุมุ่มไม้ของสวนหย่อม จึงแผ่นผ้าพลาสติก เอลังกระดาษมาปิดๆ กันๆ เป็นอาณาเขต บ้างก็มีโซฟาเก่าๆ นั่งนอน แลเมื่อยหมาอีก ๒ ตัว มีจักรยาน บ้างก็มีแต่ผ้าห่มผืนเดียว เหมือนเมืองแขก เอาไว้คลุมหัวจรดเท้า เสื้อผ้าก็ใส่ถุงกระดาษ พวกเขาอาจมีเงินบ้าง เพราะเป็นแรงงานราคาถูกรายวัน การเลี้ยงน้ำชาร้อนๆ จึงมิได้มีความหมายเพียงน้ำชาถ้วยเดียว แต่เป็นสัญญาณที่ส่งถึงพวกเขาว่ามีคนเห็นคุณค่าชีวิตของพวกเขา เราเห็นและรู้ว่าพวกเขาก็มีชีวิต ผู้ชีวิตเหมือนคนอื่นๆ ในสังคม นอกเหนือจากน้ำชา ก็จะเป็น

รายได้จากตลาดแห่งนี้ จะนำไปมอบให้กับมูลนิธิวัดบางไส้ไก่ ซึ่งช่วยเหลือเด็กยากจนในเมืองไทย และมูลนิธิที่คล้ายคลึงกันในประเทศอื่นๆ

แผ่นข้อความแจ้งข่าวหรือนัดหมาย ตามแต่่วาระ คตินั้นตัวเลขคนไม่มีบ้านทั้งหมด ๔๗๐ คน

วัด Seiganji ซึ่งแปลว่าเสียงของทะเลของท่านยามาตะ อยู่ในเมืองมาริมิ เป็นวัดเก่าแก่อายุกว่า ๔๐๐ ปี มาปีนี้โดนหางเลขคือ รัฐต้องการขยายถนนให้กว้างขึ้น วัดจึงต้องถอยร่นกำแพงด้านข้าง และทางเดินของรถยังกินเอาที่วัดไปอีกหลายวา วัดจึงหนวกหุมาก เพราะเสียงการก่อสร้าง ท่านได้ทำจดหมายประท้วง แต่ก็คงเป็นเพราะเสียงของทะเลที่กลบเสียงของวัดไป เชื่อกันว่า เมื่อศตวรรษที่ ๑๗ วัดนี้เป็นจุดพำนักพักพิงของท่านมัตสึโอะ บาโช (Matsuo Basho) กวีต้นตำรับไฮกุผู้เลื่องลือของญี่ปุ่น ใน

“สำคัญมากที่เราจะต้องเอาตัวเองไปอยู่ตรงนั้น มองสิ่งต่างๆ จากจุดของคนไม่มีบ้าน...เรามีโชะผู้ให้ พระเราก็เหมือนกับคนส่วนใหญ่คือ มักวางตัวเป็นผู้ให้ ผู้หยิбыืนลงมา และขอบสอน ทำไมเราไม่มาอยู่ให้เสมอกัน การสอนหมายถึงคนหนึ่งสูงกว่าอีกคนหนึ่ง”

ระหว่างเดินทางจากบ้านเกิดเมืองเอดโคะขึ้นไปทางเหนือ แวะเมืองนาโกยาตรงวัดของท่านยามาคะนี่แหละ แต่แรกข้าพเจ้าคิดว่าท่านโม่เล่นๆ เพราะท่านเป็นคนมีอารมณ์ขัน แต่ที่วัดท่านมีเสาหินเขียนสลักเป็นที่ระลึกปรากฏเป็นหลักฐานอยู่

ที่น่าสนใจที่สุดคือ การปรับตัวของวัดในยุคของท่านยามาคะ ความคิดของท่านคือ “การใช้วัดให้เป็นประโยชน์ต่อผู้คนมากที่สุด ถ้าเรามีที่ว่างอยู่แล้วเราจะใช้มันอย่างไร?”

แม้จะเป็นวัดเก่าแก่ แต่วัดของท่านก็ดูเรียบง่ายมาก และสะอาดสะอ้านตามมาตรฐานของคนญี่ปุ่น เบื้องล่างพระประธาน เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ สูงเกือบเมตร มือประสานอย่างพระนั่งสมาธิชาเขนด้านซ้ายและขวามีพระพุทธรูปเล็กๆ อีก ๒๐ องค์ องค์สี่ทองมาจากลังกา สีเขียวจากไทย ซึ่งเป็นองค์จำลองพระแก้วมรกต ซึ่งท่านได้มาจากครูใหญ่โรงเรียนใกล้ๆ อาศรมวงศ์สนิทน์ี่แหละมุมหนึ่งของห้องพระ เป็นที่เก็บของเก่าๆ ที่คนมาบริจาคเอาไว้ เพื่อขายตอนปลายปี ตรงฝาผนังมีภาพกิจกรรมของกลุ่มเด็กๆ จากวัดบางไส้ไก่ กรุงเทพฯ บ้าง จากแม่แจ่ม เชียงใหม่ โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก กาญจนบุรี โปธิจริยาเมืองกัลกัตตา พุทธคยา บังคลาเทศ ทั้งหมดเป็นกิจกรรม ที่เกี่ยวเนื่องกับการสงเคราะห์เด็ก เพราะท่านยามาคะเป็นคนรักเด็ก อีกฟากผนังหนึ่งเป็นรูปของกิจกรรมเด็กๆ ตอนปลายปี ซึ่งวัดจะเปิดโอกาสให้เด็กๆ มาพัก และจัดกิจกรรมรวมกัน ๓ วัน มีเด็กๆ ประมาณ ๒๐๐ คน ทำมาแล้ว ๒๔ ปี

อีกมุมหนึ่งของห้องเป็นฟูกนอนสำหรับแขกที่แวะมาพักเป็นครั้งคราว ข้าพเจ้าเปิดดูสมุดเยี่ยม ซึ่งบริจาคโดย สหายอเมริกันเมื่อปี ๑๘๘๕ (๑๐ ปีที่แล้ว) มีแขกมามิได้หยุด ทั้งแขกจริงๆ จากอินเดีย ศรีลังกา บังคลาเทศ จนถึงพวกยุโรป อเมริกา รวมทั้งคนไทยหลายคน แต่ละรายก็เขียนอะไร ที่น่า

ประทับใจมาก มีกวีจีนหนึ่งที่ยื่นโดยผู้หญิงชาวอเมริกันซึ่งสะดุดใจข้าพเจ้า เก็บความออกมาได้ดังนี้

“อย่างเข้าเบื้องหลังเสาไม้สูงใหญ่

ก่อนหินในคงพรรณไม้เขียว

พระพุทธรูปนั่ง

ดวงตาสงบนิ่ง

ล่องลอยเสียงหัวเราะอวลอยู่กับวันรูป

เรียแต่พื้น โต๊ะหมู่บูชา

กระจายพลัดพรายไปเหนือทิวเขา”

วัดของท่านยามาคะจึงทำหน้าที่เหมือนวัดไทยประการหนึ่ง คือ เป็นที่พำนักของผู้คนที่บอกกันปากต่อปาก “ฉันก็ไม่รู้เหมือนกันว่าเขารู้จักได้อย่างไร แต่ก็มีแขกมากันเรื่อยๆ”

ปีหนึ่งๆยามาคะซังจะแวะไปดูงานเมืองไทยบ้าง อินเดียบ้าง ก็จะมีคนไปสัก ๔ หรือ ๕ คน ซึ่งท่านเห็นว่าเป็นขนาดที่พอดีในการที่จะพาคนไปสัมผัสความจริงในต่างประเทศ

“เราจำเป็นต้องออกไปข้างนอกเพื่อให้เห็นความเป็นญี่ปุ่นชัดเจนขึ้น เราอาศัยอยู่ในมหาสมุทร แต่ไม่เห็นห้วงสมุทรทั้งหมดเหมือนกับที่เราอยู่บนภูเขา เราก็ไม่เห็นภูเขาทั้งหมด เห็นแต่ป่า มีคนมากมายที่ออกไปอยู่นอกวัฒนธรรมญี่ปุ่น แล้วกลับมาให้ความสนใจกับการจัดดอกไม้ พิธีน้ำชา พุทธศาสนา อีกทั้งที่ตอนที่พวกเขาอยู่กับมัน พวกเขาไม่เห็นคุณค่าตอนนี้ญี่ปุ่นเจริญมาก มีเงินมาก จึงไม่เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของตนเอง ไม่มีเวลาในการพิณิจพิเคราะห์ด้วยชา จัดดอกไม้ หรือเขียนกลอน รุ่นพ่อแม่ของฉันรู้สึกเป็นหน้าที่ที่จะต้องสอนลูกหลานให้เห็นคุณค่า แต่มายุคนี้ เราทำอย่างนั้นไม่ได้แล้ว ต้องให้เขาเห็นเอง” ท่านยามาคะบอก

ในแง่ของจิตวิญญาณแบบชาวพุทธที่อุทิศตนเพื่อสังคมนั้น ท่านยามาคะเห็นความสำคัญของ

การอยู่กับความเป็นจริงมาก ตัวอย่างเช่น ท่านจะเป็นชาวพุทธคนเดียววงมัจฉา ที่ออกไปเลี้ยงน้าชาคนไม่มีบ้าน “สำคัญมากที่เราจะต้องเอาตัวเองไปอยู่ตรงนั้น มองสิ่งต่างๆจากจุดของคนไม่มีบ้าน... เรามิใช่ผู้ให้ พระเราก็เหมือนกับคนส่วนใหญ่คือมักวางตัวเป็นผู้ให้ ผู้หยิบบิ้นลงมา และชอบสอนทำไมเราไม่มีมาอยู่ให้เสมอกัน การสอนหมายถึงคนหนึ่งสูงกว่าอีกคนหนึ่ง”

ในความเห็นของท่าน คนไม่มีบ้านคือ คนไม่มีเพื่อน เพราะบ้านคือเพื่อน ข้าพเจ้าปรารภว่า “ดิฉันก็โยกย้ายจากบ้านหนึ่งไปอีกบ้านหนึ่ง เหมือนคนไม่มีบ้าน” ท่านหัวเราะบอกว่า “เธอมีบ้านมากมายฉันก็มีบ้านมากมายในเมืองไทย ในอินเดีย เพราะบ้านคือเพื่อน”

ในแง่ของพันธะที่มีต่อสังคมของตัวเองนั้น ท่านไม่รังรอที่จะสนับสนุนผู้เดือนร้อน อาทิเช่น เมื่อวันที่ ๑๗ พ.ค. ๒๕๓๘ นี้ ลูกชายของท่านและครอบครัวซึ่งมีทั้งภิกษุณีและภิกษุได้ออกบิณฑบาตปัจจัยเพื่อสนับสนุนผู้ประสบภัยแผ่นดินไหวในเมืองโกเบ โดยรวมตัวกันรับบริจาคเงินที่สากาย

เมื่อวันที่ ๒๐ พ.ค.นี้ ท่านก็ไปซื้อข้าวของแต่เช้าเพื่อเอามาทำแกงแจก ๒ หม้อใหญ่ ใช้เวลาขับเคี่ยวอยู่กับแกงแจกก่อนวัน “การทำอาหารเป็นสมาธิอย่างหนึ่ง” ท่านบอก ข้าพเจ้าเห็นท่านทำแกงอย่างตั้งใจ อย่างใจเย็นและพิถีพิถัน เพื่อจะนำไปขายในงานวัด ซึ่งปีหนึ่งจะจัด ๒ หน กลางปี และปลายปีเพื่อรวบรวมเงินช่วยเหลือกิจกรรมสงเคราะห์ คนไม่มีบ้านในนาโกยา

วันที่ ๒๑ พ.ค. อีกก่อนวันที่ท่านและภรรยาชักชวนกันไปขายข้าวแกง เงินที่ขายได้ทั้งหมดเป็นการกุศล งานนี้จะมีการจำหน่ายของใช้แล้วหรือของใหม่ที่ได้อามาแล้วไม่ถูกใจ ในราคาถูกอย่างเหลือเชื่อเพื่อนำรายได้ไปบริจาคให้องค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ

คำถามที่ข้าพเจ้าตะหงิดอยู่ในใจคือ ในเมื่อเจ้าอาวาส มีความคิดความอ่านไม่เหมือนพระทั่วไป เช่นนี้ ญาติโยมศรัทธาของวัดจะไม่แอนตี้บ้างหรือ เพราะวัดของญี่ปุ่นจะได้รับอุปถัมภ์มาเป็นรุ่นๆ ตั้งแต่ปู่ย่าตาทวด มาถึงรุ่นปัจจุบัน ญาติโยมอุปัฏฐากของวัดท่านยามาคะมีอยู่ด้วยกัน ๒๓๐ ครอบครัว โดยประมาณ บ้างก็เห็นด้วยอยากช่วย บ้างก็รู้สึกแปลกๆ ตอนนี้ลูกชายของท่านได้เข้ามาบวชเป็นพระอีก ๒ รูป แต่หลายวัดไม่ชอบความเห็นของท่าน โดยเฉพาะที่ท่านพูดเรื่องสิทธิมนุษยชนหรือสันติภาพ

ตอนนี้ท่านได้พระลูกชายมาช่วย ๒ รูป เพื่อหมุนเวียนไปสวดมนต์และประกอบพิธีกรรมให้กับชาวบ้าน อันเป็นกิจวัตรหลักของพระญี่ปุ่น ท่านยามาคะเองจึงเพล่าๆ ไม่ต้องยุ่งกับงานพิธีกรรมมากนัก มีเวลาเขียนบทความ ช่วยเหลืองานกิจกรรมองค์กรเอกชน อาทิเช่น สถาบันเพื่อสุขภาพคนเอเชีย กลุ่มแรงงานเอเชีย และพูดคุยสนทนากับคนที่แวะมาเยี่ยมเยียนอย่างเช่นเมื่อคืนนี้ก็มีบาทหลวงคาทอลิกมานั่งเสวนาถึงดึกคืน

เมื่อวานนี้ข้าพเจ้าโทรศัพท์หาท่านที่วัดท่านบอกว่ากำลังกินข้าวเช้า และรู้สึกเบื่อกับอาหารมีโอเช้านี้มาก หลังจากที่อดอาหารมา ๒ วัน ทุกเดือนท่านจะอดอาหารเป็นเวลา ๒ วัน ท่านส่งรูปมาให้พร้อมกับเขียนจดหมายมาว่าท่านต้องการให้วัดท่านมีเงินมากๆ จะได้เอาไปช่วยกิจกรรมสังคม วัดที่เขาวยๆ เขาก็ไม่สนใจเรื่องความเดือดร้อนของผู้คนเรื่องนี้คงจริงสำหรับนักบวชผู้อุทิศตนทุกประเทศรวมทั้งบ้านเราด้วย

ส่งมอบพระพุทธรูปให้อินเดีย

เพียงไม่กี่วันก่อนวิสาขบูชาทางพุทธสมาคม มหาโพธิ (Maha Bodhi Society) แห่งเบงกอลอร์ ซึ่งเป็นองค์กรการกุศลในประเทศอินเดีย ได้ขอให้ทางอาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ช่วยจัดส่ง พระพุทธรูปไปให้ด้วยความร่วมมืออย่างแข็งขัน ของนายवरพงษ์ เวชมาลินนท์ พระพุทธรูป สามารถส่งมอบได้ทันเวลา นับเป็นมหากุศล อันยิ่งใหญ่

พุทธสมาคมมหาโพธิก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๔๓๔ โดยท่านอนาคาริกะธรรมपालะ ทั้งนี้ โดยมีความมุ่งหมายที่จะฟื้นฟูพระพุทธศาสนา ในประเทศอินเดียขึ้นมา ในปี ๒๕๐๘ ท่าน พุทธรักขิตะก็ได้ก่อตั้งพุทธสมาคมมหาโพธิขึ้นอีกแห่งในเบงกอลอร์ พุทธสมาคมแห่งนี้ นอกเหนือจากการจัด ธรรมเทศนา การส่งเสริมการปฏิบัติธรรม การศึกษาและแปลพระไตรปิฎกอยู่เนืองๆแล้ว ยังจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อ บริการชุมชนด้วย อาทิ การเปิดและดำเนินการโรงเรียนประถมศึกษา การเปิดศูนย์ฝึกอาชีพ บริการโรงพยาบาล สิ่งพิมพ์ทางพุทธศาสนา ฯลฯ และอยู่ระหว่างการระดมทุนเพื่อก่อสร้างวัดมหาโพธิเพื่อสันติภาพโลกขึ้นมา เพื่อช่วย อำนวยให้กิจกรรมต่างขยายตัวได้อย่างเหมาะสม

ท่านพุทธรักขิตะ และสมาชิกของสมาคมมหาโพธิ
ในวันพิธีรับมอบพระพุทธรูปจากไทย

งานรำลึก ๕๐ ปีเสรีไทย

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๓๘

เรียน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ผมใคร่ขอเรียนว่าวันที่ ๑๖ สิงหาคม ครบ ๕๐ ปีวันประกาศสันติภาพ ซึ่งเท่ากับเป็นการประกาศ อิศรภาพ ที่เราไม่แพ้สงครามร่วมกับญี่ปุ่น เพราะบุญคุณของขบวนการเสรีไทย โดยที่ขณะนั้นนายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี แม้บัดนี้จะเป็นช่วงรัฐบาลรักษาการณ์ กรม.เก็น่าจะมีมติจัดงานที่ระลึกถึงกึ่งศตวรรษของ สันติภาพ ที่ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล ซึ่งมีอนุสรณ์มาจากกาลอันเป็นพิเศษครานั้น ดังที่ทุกประเทศใน ยุโรปเขาจัดงานใหญ่กันมาแล้ว ที่อังกฤษ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมราชชนนีฯ เสด็จร่วม งานทั้งทางศาสนาและทางรัฐพิธี อย่างน้อยไทยเราน่าจะมี

(๑) พิธีทางศาสนาอุทิศแด่วีรกรรมของเสรีไทย และอุทิศส่วนกุศลให้เสรีไทยผู้ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งรวมทั้งทหาร ตำรวจ พลเรือน ส.ส.และราษฎรแทบทั่วทั้งประเทศ จะจัดที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อันเป็นที่ตั้งศูนย์บัญชาการของเสรีไทยก็ได้ โดยควรเชิญเสรีไทยทั้งหมดที่มีชีวิตอยู่ รวมทั้งอาจารย์ป่วยและอาจารย์เสนาะ ต้นบุญยืน ก็น่าจะส่งตัวเรือบินไป ขอให้ท่านมาร่วมจากอังกฤษ ตลอดจนลูกหลานของท่านเหล่านั้น อย่างธิดาของม.จ.ศุภสวัสดิวงศ์สนิท และทายาทของนายเตียง ศิริขันธ์แห่งจังหวัดสกลนคร เป็นต้น

(๒) รัฐบาลควรประกาศเอาวันที่ ๑๖ สิงหาคม เป็นวันสันติภาพของไทย ดังที่เรามีวันแม่ วันสิทธิมนุษยชน วันแห่งความรัก ฯลฯ โดยเฉพาะปีนี้ น่าจะประกาศหยุดราชการ ๑ วัน ดังทุกประเทศที่ไม่แพ้สงครามเขาทำกัน ญี่ปุ่นเองก็จะทำงานใหญ่ในวันที่ ๑๕ สิงหาคมเช่นกัน

(๓) มีการเดินขบวนจากธรรมศาสตร์สู่อุสาวรีย์ประชาธิปไตย ถ้าเชิญผู้แทนพระองค์มาเป็นประธานได้ จะเป็นการเสริมพระราชบารมีในทางสันติธรรมให้แพร่ขยายไปยังนานาประเทศ ถ้าได้สมเด็จพระเทพรัตนเสด็จฯได้ จะเป็นการสมควรยิ่ง โดยขอได้เชิญให้เสรีไทยที่มีชีวิตอยู่ ลูกหลานของเขาและราษฎร โดยเฉพาะก็อนุชนที่เห็นบุญคุณของขบวนการเสรีไทย ได้เข้าร่วมเดิน รัฐบาลน่าจะออกค่าเดินทางและค่าที่พักอาศัยในกรุงเทพฯ ให้เสรีไทยจากต่างจังหวัด หากไม่ควรถัดที่พักให้อย่างฟุ่มเฟือย ควรใช้จ่ายอย่างประหยัดตามอุดมการณ์ของเสรีไทย

(๔) นายกรัฐมนตรีน่าจะกล่าวคำสดุดีเสรีไทย และอ่านคำประกาศสันติภาพที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ประกาศเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๔๘๘ และควรเชิญท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ผู้แทนเสรีไทยฝ่ายสหรัฐ และนายป๋วย อึ๊งภากรณ์ ผู้แทนเสรีไทยฝ่ายอังกฤษ แทนผู้นำขบวนการเสรีไทยทั้งหมด เข้าเฝ้าสมเด็จพระเทพฯ หรือผู้แทนพระองค์ เพื่อรับคำขอบุญจากพระองค์ท่าน แทนเสรีไทยทุกคนที่ยังมีชีวิตอยู่และขอพระราชทานพระราชดำรัสสรรเสริญพระบารมีแก่พสกนิกร ให้ยึดมั่นในอุดมคติทางด้านเสรีภาพ มิตรภาพ และภราดรภาพตลอดไป

(๕) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เชิญท่านผู้หญิงพูนศุขเปิดสวนเสรีไทย ในวันนั้น หรือก่อนหลังวันนั้นก็ได้ เช่นถ้าได้วันเสาร์-อาทิตย์ยิ่งดี โดยควรมีพิธีกรรมอย่างเรียบง่าย หากควรเชิญชวนเสรีไทยที่มีชีวิตอยู่ และลูกหลานให้ได้ไปร่วมงานในวันนั้นด้วย

(๖) รายการดั่งว่านี้ถ้าจังหวัดอื่นๆ จะจัดงานเป็นที่ระลึกถึงกึ่งศตวรรษของสันติภาพและเป็นการแสดงกตเวทิตาคุณแก่ผู้กู้ชาติได้ จะสมควรยิ่ง ด้วยทางพุทธศาสนาถือว่าเป็นอุดมมงคล หากควรให้ศาสนิกอื่น ได้มีส่วนร่วมทางพิธีกรรมตามความเชื่อ อันแตกต่างไปจากแนวพุทธด้วย ยิ่งถ้าจังหวัดไหนจัดสวนเสรีไทย หรือสวนสันติภาพได้ ยิ่งสมควรนัก เพราะบ้านเมืองเราขาดสวนสาธารณะอย่างน่าเป็นห่วง

(๗) รัฐบาลน่าจะจัดงานสโมสรสันนิบาตที่ทำเนียบหรือที่ตึกสันติไมตรี โดยเชิญชวนเสรีไทยทั้งหมดไปให้เกียรติพวกเขาไม่ต้องการเหรียญตราใดๆ เพียงคำขอบใจ เขาก็ปลื้มกันแล้ว และเขาชรากันตามๆไปโดยเสรีไทยที่มีชีวิตอยู่ รวมเจ้านายอย่าง ม.จ.การวิก ม.จ.ภิสเดช รวมองคมนตรีอย่างม.ล.จิรายุ คุณสิทธิ เสวตศิลา ฯลฯ เรื่อยลงไปจนชาวบ้านร้านตลาดธรรมดา งานเช่นนี้จะเป็นการประสานความสามัคคีของชนในชาติอย่างแท้จริง

(๘) ควรมีนิตศานการ ปาฐกถา อภิปราย เสวนา ว่าด้วยคุณค่าของสันติภาพและบุญคุณของเสรีไทย ยัง

สถาบันการศึกษาต่างๆ รวมทั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์ ตามวิทยาลัยเขตต่างๆด้วย กระทรวงศึกษาและทบวงมหาวิทยาลัย น่าจะมีส่วนร่วมรับผิดชอบ โดยขอความร่วมมือกับองค์กรเอกชน และบริษัทห้างร้านที่เห็นคุณค่าของสันติภาพที่สำคัญเหนืออื่นใดคือรัฐสภาและส.ส.ทั้งหมด น่าจะมีส่วนร่วมด้วยอย่างเต็มที่ เช่นงานที่อนุสาวรีย์ตามข้อ ๓ นั้น ประธานสภาน่าจะยืนร่วมกับนายกฯพร้อมด้วยประธานศาลฎีกา ถ้ารัฐบาลเล็งถึงทำเนียบวันที่ ๑๖ สิงหาคม ประธานรัฐสภาน่าจะเล็งถึงรัฐสภาในวันที่ ๒๕ กันยายน อันเป็นวันสลายตัวของขบวนการเสรีไทย ครบ ๕๐ ปี อนึ่ง ควรมีการประกวดความเรียงหรือร้อยกรองสนับสนุนสันติภาพด้วย ทั้งหมดที่เสนอนี้น่าที่จะเป็นนโยบายของรัฐบาล เพื่อยืนยันว่า

๑) รัฐบาลสนใจในเรื่องสันติภาพและประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ไม่ใช่รัฐบาลในฉายาของทหารเมื่ออดีตทหารจะเข้ามาอยู่ใน ครม. เช่น รองนายกฯและร.ม.ต.มหาดไทย ก็ล้วนสนใจในเนื้อหาของคุณธรรมทั้งสองที่เอ่ยมานี้ โดยกิจกรรมที่กล่าวมานี้ย่อมเป็นการรวมคนในชาติให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

๒) เป็นการแสดงความกตัญญูและบูชาคุณที่ควรบูชา ซึ่งเป็นอุดมมงคล ทั้งยังแสดงถึงจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์ โดยเห็นคุณค่าของเอกราชและอธิปไตยอีกด้วย

๓) นโยบายและกิจกรรมที่ว่านี้ ไม่ควรเป็นเรื่องของพรรคการเมืองใดโดยเฉพาะ แม้ฝ่ายค้านก็น่าจะร่วมได้ เป็นการผึกกำลังกันทางการเมืองเพื่อประชาธิปไตย เพื่อศักดิ์ศรีของรัฐบาลและรัฐสภา โดยเน้นที่ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนักการเมือง ไม่ใช่สนใจแต่ความอยู่รอดหรือแก้ปัญหากันไปวันๆ อย่างไม่ไว้ใจกันจริงๆจิงๆ

เชื่อว่าท่านเลขาธิการมีศักยภาพพอที่จะนำเข้าเสนอนายกรัฐมนตรีและ/หรือครม.โดยเร็ว หากไม่จะถูกกล่าวหาว่ารัฐบาลรักษาการณ์ไม่ทำอะไรในระยะยาวเอาเลย หรือมัวห้วงแต่การหาเสียงเลือกตั้งเท่านั้น เพราะทั้งหมดนี้เกี่ยวกับเกียรติคุณของเราในนานาประเทศด้วย หากเป็นมติครม.แล้ว ใครมาเป็นรัฐบาลก็น่าจะสานงานนี้ต่อไปให้สำเร็จอย่างงดงาม ทั้งนี้เชื่อว่าองค์กรเอกชน ทั้งในกรุงและหัวเมือง ตลอดจนนิสิตนักศึกษา สมาคมทางวิชาการ และผู้นำทางศาสนาต่างๆ รวมทั้งบริษัทห้างร้าน จะให้ความร่วมมืออย่างท่วมท้น นโยบายและกิจกรรมดังกล่าวจะแหวกออกนอกแวงดวงของพรรคการเมืองของหัวคะแนน ของกรอบอันแคบและสั้นอย่างที่เคยๆ มา เชื่อว่าจะจะเป็นมิตที่กว้าง ยาว และลึก อย่างเหมาะสมด้วยประการทั้งปวง

อนึ่ง ริชาของอุ ถัน อดีตเลขาธิการสหประชาชาติก็ได้ขอส่งนิทรรศการด้านสหประชาชาติมาร่วม ถ้าเช่นนั้นขอยางานไปจบเอาวันที่ ๒๔ ตุลาคม เพื่อฉลององค์การสหประชาชาติ ครบครึ่งศตวรรษได้ยิ่งดี

จึงเรียนเสนอมาเพื่อโปรดพิจารณาและดำเนินการ ผมและฝ่ายองค์กรพัฒนาเอกชน พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือทุกประการ

ขอแสดงความนับถือ

(สุลักษณ์ ศิวรักษ์)

อนึ่ง เนื่องในวาระครบรอบ ๕๐ ปี วันสันติภาพไทย คณะกรรมการจัดงานยังได้เชิญนายอดัม เคล นักการศึกษาจากประเทศอังกฤษ (เจ้าของผลงาน “การศึกษาเพื่อความเป็นไท” แปลโดย วิศิษฐ์ วังวิญญู ซึ่งกำลังจัดพิมพ์ใหม่) มาเป็นปาฐก ฐน หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในวันที่ ๑๖ สิงหาคม สกนนี้ด้วย

ประกาศสันติภาพ

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ ๑ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๖)
ปรีดี พนมยงค์

โดยที่ประเทศไทยได้เคยถือนโยบายอันแน่วแน่ที่จะรักษาความเป็นกลางอย่างเคร่งครัด และจะต่อสู้การรุกรานของต่างประเทศทุกวิถีทาง ดังปรากฏเห็นได้ชัดจากการที่ได้มีกฎหมายกำหนดหน้าที่คนไทยในเวลารบ เมื่อพุทธศักราช ๒๔๘๔ อยู่แล้วนั้น ความจำนงอันแน่วแน่ดังกล่าวนี้ได้แสดงให้เห็นประจักษ์แล้วในเมื่อญี่ปุ่นได้ยคราทัพเข้าในดินแดนประเทศไทย ในวันที่ ๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๒ โดยได้มีการต่อสู้การรุกรานทุกแห่ง และทหาร ตำรวจ ประชาชนพลเมืองได้เสียชีวิตไปในการนี้เป็นอันมาก

เหตุการณ์อันปรากฏเป็นสักขีพยาน ได้แสดงให้เห็นอย่างแจ่มแจ้งว่าการประกาศสงครามเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๘๕ ต่อบริเตนใหญ่และสหรัฐอเมริกา ตลอดจนการกระทำทั้งหลาย ซึ่งเป็นปรีภัยต่อสหประชาชาตินั้น เป็นการกระทำอันผิดจากเจตจำนงของประชาชนชาวไทย และฝ่าฝืนขึ้นขัดต่อบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมาย บ้านเมือง ประชาชนชาวไทยทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งอยู่ในฐานะที่จะช่วยเหลือสนับสนุนสหประชาชาติ ผู้รักที่จะให้มีสันติภาพในโลกนี้ ได้กระทำการทุกวิถีทางที่จะช่วยเหลือสหประชาชาติ ดังที่สหประชาชาติส่วนมากยอมทราบอยู่แล้ว ทั้งนี้ เป็นการแสดงเจตจำนงของประชาชนชาวไทยอีกครั้งหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยต่อการประกาศสงครามและการกระทำอันเป็นปรีภัยต่อสหประชาชาติดังกล่าวมาแล้ว

บัดนี้ ประเทศญี่ปุ่นได้ยอมปฏิบัติตามคำประกาศของสหรัฐอเมริกา บริเตนใหญ่ จีน และสหภาพโซเวียต ซึ่งได้กระทำ ณ นครปอตสדםแล้ว สันติภาพจึงกลับคืนมาสู่ประเทศไทย อันเป็นความประสงค์ของประชาชนชาวไทย

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงขอประกาศโดยเปิดเผยแทนประชาชนชาวไทย ว่า การประกาศสงครามต่อสหรัฐอเมริกาและบริเตนใหญ่เป็นโมฆะ ไม่ผูกพันประชาชนชาวไทย ในส่วนที่เกี่ยวกับสหประชาชาติ ประเทศไทยได้ตัดสินใจที่จะให้กลับคืนมาซึ่งสัมพันธไมตรีอันดีเคยมีมากับสหประชาชาติเมื่อก่อนวันที่ ๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๒ และพร้อมที่จะร่วมมือเต็มที่ทุกทางกับสหประชาชาติในการสถาปนาเสถียรภาพในโลกนี้

บรรดาดินแดนซึ่งญี่ปุ่นได้มอบให้ไทยครอบครอง คือ รัฏกกันตัน ครังกานู ไทรนรี ปะริด เชียงคอง และเมืองพาน นั้น ประเทศไทยไม่มีความปรารถนาที่จะได้ดินแดนเหล่านี้ และพร้อมที่จะจัดการเพื่อส่งมอบในเมื่อบริเตนใหญ่พร้อมที่จะรับมอบไป

ส่วนบรรดาบทกฎหมายอื่นๆ ใดอันมีผลเป็นปรีภัยต่อสหรัฐอเมริกา บริเตนใหญ่และเครือจักรวรรดิก็จะได้พิจารณายกเลิกไปในภายหน้า บรรดาความเสียหายอย่างใดๆ จากกฎหมายเหล่านั้น ก็จะได้รับชดใช้โดยชอบธรรม

ในที่สุดนี้ ขอให้ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย ตลอดจนคนต่างด้าวซึ่งอยู่ในราชอาณาจักรไทย จงตั้งอยู่ในความสงบ และไม่กระทำการใดๆ อันจะเป็นการก่อความสงบเรียบร้อย พึงยึดมั่นในอุดมคติซึ่งได้วางไว้ในข้อตกลงของสหประชาชาติ ณ นครซานฟรานซิสโก

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๘ เป็นปีที่ ๑๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ทวิ บุญยกฤ

นายกรัฐมนตรี

สะพานสมเด็จพระวันรัต

(ต่อ)

๑๒ เมษายน ๒๕๓๘

เรียน บ.ก.สยามโพสต์

จดหมายของคุณนิพนธ์ แจ่มดวง ที่สงสัยว่ากรมทางหลวง จะต้องการติดตั้งชื่อสะพานสมเด็จพระวันรัต (เฮง เขมจารี) ที่สร้างข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา ตอนที่เชื่อมจังหวัดนครสวรรค์สู่อุทัยธานีนั้น ขอเรียนให้ทราบว่า พอคณะรัฐมนตรีลงมติตั้งชื่อสะพานดังกล่าว ณ วันที่ ๔ เมษายน วันที่ ๒๔ เมษายน พระมหานิพนธ์ สุขุมโม แห่งวัดธรรมโสภิต จังหวัดอุทัยธานี ก็ทำป้ายชื่อสะพานไปติดในนามของคณะ

พลต.จำลอง ศรีเมือง รองนายกรัฐมนตรี (ขณะนั้น)
งานพิธีเปิดสะพานสมเด็จพระวันรัต (เฮง เขมจารี)
๑๐ ม.ค. ๒๕๓๘

สงฆ์และราษฎร ทันทวันเถลิงศกขึ้นจุลศักราชใหม่ และในวันที่ ๑๐ พฤษภาคมนี้ ซึ่งตรงกับวันมรณภาพของเจ้าพระคุณสมเด็จพระวันรัต พลตรีจำลอง ศรีเมือง ก็จะ去做พิธีเปิดสะพานดังกล่าว ตั้งแต่เวลา ๘.๓๐-๑๐.๓๐ น. โดยอาราธนาพระสังฆาธิการจากทั้งสองจังหวัดนั้น ไปเจริญพระพุทธมนต์ด้วย

อนึ่ง ขอเรียนให้ทราบว่าวัดธรรมโสภิต เป็นชื่อที่เจ้าพระคุณสมเด็จพระวันรัต ตั้งจากชื่อเดิมว่าวัดโค้ง ดังวัดไตรมิตรรัตนาราม พระคุณท่านก็ให้ตั้งจากชื่อเดิมว่าวัดสามจีน ในสมัยที่รัฐบาลชาตินิยมรังเกียจจีน แต่พระคุณท่านรักษาความเป็นจีนไว้อย่างไม่เสื่อมคลาย เช่น ให้มีการเช่นไหว้บรรพบุรุษตามประเพณีเดิม แม้พระคุณท่านไม่อาจเช่นไหว้ได้อีกแล้ว ในฐานะบรรพชิต พระคุณท่านผิดกับสมเด็จพระพุฒาจารย์(สี) วัดปทุมคงคา ตรงที่ไม่ได้สั่งให้ฝั่งศพท่านตามอย่างจีนเช่นเดียวกับสมเด็จพระวันรัต วัดสามเพ็ง แต่นั่นท่านเป็นจีนนอก เจ้าคุณสมเด็จเฮงเกิดในปีนี้ เดิมท่านชื่อกิมเฮง ดังพี่ชายท่านที่ชื่อกิมฮวด ซึ่งได้เป็นพระราชอาคันตุกะเจ้าคณะจังหวัดอุทัยธานีจนถึงแก่มรณภาพ เจ้าคณะจังหวัดต่างๆ จนทราบถึงเมื่อเร็วๆ นี้ มักเป็นศิษย์ของสมเด็จพระวันรัต (เฮง เขมจารี) แทบทั้งนั้น

ด้วยความนับถือ

ลัดดา วิวัฒนสรเวช

พจนานุกรม

และหนังสืออีกสองสามเล่ม

หลังการพ้นคดีของ ส.ศิริรักษ์

พจนานุกรม เป็นชื่อหนังสือเล่มล่าสุดที่ประมวลคำพ้อง คำให้การแถลงปิดคดีด้วยวาจาเป็นลายลักษณ์อักษร คำแถลงปิดคดีด้วยวาจาและคำพิพากษา พร้อมคำอธิบายในกรณีที่นายสุลักษณ์ศิริรักษ์ ถูกพลเอกสุจินดา คราประยูรฟ้องในข้อหาหมิ่นพระบรมเดชานุภาพและหมิ่นประมาทเขา ราคา ๑๒๐ บาท

ท่านที่สนใจความคืบหน้าของนักที่ถ่วงคิด หลังนักคิดนักเขียนแห่งยุคท่านนี้มาแรมปี เห็นจะไม่นำพลาดหนังสือเล่มนี้เป็นอันขาด โดยเฉพาะหลังจากนี้ จะติดตามมาด้วยหนังสืออีกเล่มคือ **พิพากษาสังคมไทย-พิพากษา ส.ศิริรักษ์** รวมคำเบิกความของพยานโจทก์-จำเลย ในคดีประวัติศาสตร์ฯ พร้อมภาคผนวกประมวลข่าวสารความเคลื่อนไหวสำคัญๆ ในระหว่างเกิดเหตุและภายหลัง ราคา ๑๕๐ บาทด้วย

พิเศษคือ ถ้าสั่งซื้อทั้งสองเล่มพร้อมกัน ราคาจะลดเหลือเพียง ๒๐๐ บาท

จะเล่าคร่าวๆ พอให้หลายท่านคลายกังวลและเป็นการเรียกน้ำย่อยของนักเลงหนังสือที่ติดตามชีวิตและงานของนักเขียนนามกระเดื่องท่านนี้ก่อนก็ได้ว่า เมื่อวันที่ ๓ เมษายน หลังจกนายสุลักษณ์ ได้กล่าวคำแถลงปิดคดีด้วยวาจา ซึ่งเป็นเอกสารอันทรงค่ายิ่ง เพราะประมวลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดีหมิ่นพระบรมเดชานุภาพกับผลกระทบทางการเมือง สังคมและวัฒนธรรมไทยได้อย่างพิสดารมากที่สุด และได้รับการบรรจุไว้ในหนังสือ **พจนานุกรม** ด้วย ในวันที่ ๒๖ เมษายน ศาลได้นัดอ่านคำพิพากษาและผลการตัดสินปรากฏออกมาให้ยกฟ้องแก่จำเลยเสีย

มีเพียงอดีตจำเลยจะกล่าวยกย่องชมเชยแก่ความกล้าหาญทางจริยธรรมของคณะผู้พิพากษาชุดนี้ หากผู้รู้ทางกฎหมายหลายท่านต่างยกย่องสำนวนคำพิพากษา (ซึ่งบรรจุไว้ในหนังสือเล่มนี้เช่นกัน) ว่าวิเศษ และสามารถใช้ในการอ้างอิงในการสอนทางนิติศาสตร์ได้เป็นอย่างดี

ในที่นี้ นอกจากจะเชิญชวนให้ท่านสั่งซื้อหนังสือทั้งสองเล่มดังกล่าวแล้ว ทางกองสาราชเสขียธรรมจึงขอแสดงความยินดีต่อท่านอาจารย์สุลักษณ์ไว้ ณ ที่นี้ด้วย ดังที่ท่านได้ประสิทธิคุณต่อวงการพระพุทธศาสนาบ้านเราอย่างเหลือคณานับ และโดยเฉพาะต่อกลุ่มเสขียธรรม และเมื่อเดือนพ.ค. ที่ผ่านมา ระหว่างที่ท่านได้ไปกล่าวปาฐกถาในการอบรมพระสงฆ์อีสานใต้ ที่อุบลราชธานี กลุ่มพระสงฆ์เสขียธรรมเราจำนวนหนึ่ง นำโดยท่าน **พระครูพิพิธประชานาถ** ประธานกลุ่ม ได้สวดอวยชัยให้พรแก่ท่านไปแล้ว ซึ่งนับว่าเป็นการส่งขวัญอาจารย์ให้เข้ารับใช้สังคมและศาสนาอย่างเต็มที่อีกครั้งหนึ่ง

แถมท้าย อยากขอแนะนำให้ท่านสั่งซื้อหนังสือของท่านผู้นี้อีกเล่มหนึ่ง คือ **ของสิ่งใดเจ้าว่างาม ไม่ตามเจ้า** อันเป็นการรวบรวมข้อเขียนทางศิลปวัฒนธรรม อันทรงคุณค่าเป็นอย่างยิ่ง ราคา ๑๒๐ บาทโดยสามารถหาซื้อได้ตามแผงหนังสือทั่วไป

และล่าสุดรวมบทความหลายเรื่อง โดยเฉพาะคือ **สีกากับผ้าเหลือง** เป็นหนังสือที่เพิ่งออกมา โดยเป็นผลงานการจัดพิมพ์ของกลุ่มวรรณกรรม-พิราบเหลือง สามารถหาซื้อได้ตามร้านหนังสือทั่วไป ราคา ๖๕ บาท

หนังสือทั้งหมดที่กล่าวถึงนี้ ยังสามารถสั่งซื้อโดยส่งรณาดินหรือตัวแลกเงินมาที่นายพิภพอุดมอิทธิพงศ์ คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา ปณ.คลองสานด้วย ☀

เสถียรธรรมยาตรา ครั้งที่ ๑

โครงการธรรมยาตราเพื่อทะเลสาบสงขลา

(ทะเลน้อย ทะเลหลวง ทะเลสาบสงขลาตอนล่าง)

๑๗ มีนาคม - ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔

ความเป็นมา

ในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการของพระนวกะกลุ่มพระเสถียรธรรม ครั้งที่ ๒ ณ สวนธรรมสากล อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ระหว่างวันที่ ๒๒-๒๕ มกราคม ๒๕๖๔ นอกเหนือจากการร่วมกันศึกษาการประยุกต์ใช้หลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคม อันเป็นประเด็นหลักแล้ว ในวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๔ กลุ่มพระนวกะยังมีโอกาสได้เดินทางไปทัศนศึกษา ที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่ากุยบุรี ต.กุยบุรี อ.สทิงพระ จ.สงขลา บริเวณทะเลสาบสงขลาตอนกลาง และที่เกาะโคย ต.เกาะนางคำ อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง

สภาพวิกฤตของทะเลสาบและบริเวณใกล้เคียงที่ได้พบเห็น ทำให้กลุ่มพระนวกะฯ เห็นพ้องกันในหลักการว่า น่าจะดำเนินการช่วยเหลือทางใดทางหนึ่ง ซึ่งนอกจากจะแก้ปัญหาทะเลสาบอันเป็นวัตถุประสงค์หลักแล้ว อีกทางหนึ่ง จะสามารถพัฒนาศักยภาพของพระภิกษุในท้องถิ่น ที่จะแบกรับภาระของสังคมและสามารถร่วมงานกับผู้นำชุมชนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการแก้ปัญหาท้องถิ่น ตลอดจนทำงานร่วมกับพระภิกษุในท้องถิ่นเดียวกันและต่างถิ่น ในลักษณะเครือข่าย

กลุ่มพระนวกะฯ จึงได้กำหนด “**ธรรมยาตราเพื่อทะเลสาบสงขลา**” เป็นกิจกรรมหลัก ซึ่งต่อมาได้รับการพิจารณาเห็นชอบโดยที่ประชุมใหญ่ของพระสงฆ์กลุ่มเสถียรธรรม ให้ดำเนินการจัดกิจกรรมดังกล่าวระหว่างวันที่ ๑๗ มีนาคม - ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔ โดยมีการจัดกิจกรรมเสริมอื่นๆ เพื่อกระตุ้นความสนใจและวางพื้นฐานเป็นระยะสมควร

ท่านจะเข้าร่วมได้อย่างไร

- การให้ทุนบริจาคสนับสนุนแก่โครงการฯ โดยบริจาคผ่านมายังคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา
- การเข้าร่วมเดิน พระคุณเจ้าหรือท่านผู้อ่านทั่วไปที่สนใจ สามารถสมัครเข้าร่วมเดินได้โดยจะเลือกเดินเป็นช่วงๆ ก็ได้ ขอได้โปรดสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมและแจ้งความจำนงได้ที่ พระกิตติศักดิ์ กิตติโสภโณ ผู้ประสานงานโครงการธรรมยาตราเพื่อทะเลสาบสงขลา เขตคอนเคียม สวนโมกขพลาราม อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี ๘๔๑๑๐ 📞

❀ คำประกาศ ❀

เมื่อพระยาอนุมาราชชนและพระสารประเสริฐมีอายุครบรอบนักษัตร ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และ พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามลำดับนั้น มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีปได้ไปสร้างสวนอนุสรณ์และสังฆคารุณารักษ์ ในบริเวณอาศรมวงศัสนิท อ่างทองกรักษ์ จังหวัดนครนายก เพื่อประโยชน์ในการบำเพ็ญธรรม สำหรับการศึกษารู้อั่วตัวพร้อม อย่างรู้เท่าทันความเป็นไปของสังคมและให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยอาศรมดังกล่าวเปิดโอกาสให้สาธุชนและหน่วยงานต่างๆ ไปใช้จัดสัมมนาและ/หรือภาวนาเพื่อสังคมด้วย

ในโอกาสที่อาศรมวงศัสนิทจะมีอายุครบหนึ่งรอบนักษัตร ในวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๓ นั้น มูลนิธิต้องทูลเกล้าฯ ถวายพระพรการหรือสังฆคารุณารักษ์พร้อมด้วยถ้อยคำเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จากข้อเขียนของเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป หรือจากต้นเดิมที่ท่านแปลมาก็ได้ รวมทั้งจากภาษาบาลีและสันสกฤตด้วย

หากท่านผู้ใดสนใจจะบริจาคหลักศิลาหรือจะคัดถ้อยคำมาให้คณะกรรมการมูลนิธิฯ พิจารณา เพื่อจารึกลงหลักดังกล่าว ขอได้โปรดติดต่อมายังนายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ ประธานคณะกรรมการดำเนินงานมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป ๑๑๗ ถ.เฟื่องนคร (ตรงข้ามวัดราชบพิธ) กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

ขอให้ได้ข้อความต่างๆ ก่อนวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๓ เพื่อคณะกรรมการมูลนิธิฯ จะได้พิจารณาคัดเลือก สำหรับถ้อยคำที่มีใจจัดส่งมาให้ จะเลือกนำลงใน **ปาจารยสาร** ฉบับ “ห้วงเวท” และ **เสถียรธรรม** ของมูลนิธิฯ ตามโอกาสอันควร ส่วนเจ้าของสำนวน ที่ได้รับเลือกให้จารึกบนหลักศิลา ทางมูลนิธิฯ จะสมนาคุณท่านอย่างเต็มที่

ประกาศมา ณ วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๔

โล่ที่พระ (อีกแล้ว)

ทางกองสาราฯ ได้รับลิขิตจากหลวงพี่คำเพชร จุกกวโร แจ้งถึงความเดือดร้อนและความคับหน้าของกรณีที่น่ายทუნท้อถิ้นใช้อิทธิพลบีบให้ย้ายพุทธสถานสวนธรรมศิลาออก นัยว่าประสงค์จะได้ที่อันมีทัศนียภาพงดงามและประหลาดคีนนี้ (เนื่องจากเป็นแหล่งหินตัดที่หาได้ยาก) เพื่อดำเนินกิจการท่องเที่ยวท่านใดมีข้อมูลตามที่หลวงพี่มีลิขิตขอความช่วยเหลือมา ช่วยส่งไปให้ท่านด้วย คาดว่าถ้าหากจะมีเหตุการณ์บานปลายออกไป ทางกลุ่มเสขิชธรรม ซึ่งได้รับทราบเรื่องราวนี้ตั้งแต่คราวประชุมใหญ่ที่วัดบึงพระ คงจะต้องมีปฏิบัติการบางอย่างในทางสันติเป็นแน่

พุทธสถานสวนธรรมศิลาสายตรี ๓

ต.ปราสาท อ.บ้านกรวด บุรีรัมย์ ๓๑๑๘๐

๔ กรกฎาคม ๒๕๓๘

สวัสดีนั้นท์

หลวงพี่ได้รับจดหมายแล้วในเรื่องการนัดประชุมในวันที่ ๖ คงมาร่วมประชุมไม่ได้ เพราะ ๕-๗ นี้หลวงพี่ติดงานเข้าค่ายอบรมนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรฯ ร้อยเอ็ด ได้รับปากเขาไว้แล้ว เป็นการอบรมต่อเนื่อง ซึ่งค่อนข้างจะได้ผล ให้กรรมการท่านอื่นๆ ประชุม ก็คงไม่เป็นไร เพราะคิดจริงๆ

ส่วนเรื่องที่ดินวัดนั้น ช่วงที่ผ่านมาก็มีการประชุมกันสองครั้งระหว่างชาวบ้านกับทางอำเภอ ก็ตกลงอะไรกันไม่ได้ ยังคงยืนยงอยู่ที่เดิม โดยไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง มีเพียงผู้ใหญ่บ้านที่ต้องการประนีประนอมกับทางราชการ โดยเขาบอกว่าถ้าหากทางราชการมีเงินชดเชยเพียงพอ ก็จะขยับศาลาเขี้ยวที่บังทิวทัศน์ออกไปสัก ๑๐ เมตร แต่ก็ได้ตกลงอะไรกัน เมื่อวันที่ ๒๐ เดือนที่ผ่านมา เจ้าคณะอำเภอและคณะสงฆ์ พร้อมทั้งชาวบ้านก็ได้ไปประชุมกันที่วัด ชาวบ้านก็ยังคงยืนยงเหมือนเดิม แต่คณะสงฆ์อำเภอบ้านกรวด ท่านยืนอยู่ข้างเรา จึงไม่น่าเป็นห่วงเท่าใดนัก เราก็บอกไปว่า หากตราบใดที่เรายังมีสิทธิ์ในการครอบครองที่ดินตามกฎหมายอยู่แล้ว เราจะไม่ออกไป นอกเสียจากจะถูกเพิกถอนสิทธิ์หรือเวนคืน ในแง่มุมนี้อยากให้นั้นท์ช่วยค้นเรื่องกฎหมายในการเวนคืนที่ดิน หรือการเพิกถอนสิทธิ์ในที่ดิน ซึ่งเป็นทั้งของเอกชนและที่ดินที่เป็นส่วนของราชการ เช่นที่ราชพัสดุ หรือนิคมฯ อย่างนี้ ส่งไปให้หลวงพี่เป็นพิเศษหน่อย และช่วยบอกข่าวของหลวงพี่แก่คณะกรรมการทุกท่านทราบด้วยว่ามีกิจจำเป็นอย่างทีกล่าวมาแล้ว หวังว่าทุกคนคงเข้าใจ หากการประชุมกันเป็นเช่นไร ก็ส่งข่าวให้หลวงพี่ทราบด้วย

เจริญธรรม

พระคำเพชร จุกกวโร

สำนักพิมพ์สยาม บริษัท เคล็ดไทย จำกัด

ขอสักการะแด่คุณทุกท่านด้วย
ผลงานสุดยอดแห่งกัมภีร์พระพุทธศาสนา

คัมภีร์วิมุตติมรรค

พระอรหันต์อุปติสเถระ รจนา พระเมธีธรรมากรณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต) และคณะ

แปลจากฉบับภาษาอังกฤษของ พระเอชารา พระโสมเถระ และพระเขมินเถระ

ราคา ๔๕๐ บาท

“มีคนคิดที่เหมือนคนตาบอดผู้เที่ยวไปในโลกกว้างโดยปราศจากผู้นำทาง ทั้งๆ ที่เขาปรารถนาความหลุดพ้น แต่เขาไม่เคยได้ยิน การสอนเรื่องความหลุดพ้น เพราะเขาไม่ได้รับรู้เรื่องความหลุดพ้นและเพราะรับรู้มาผิดๆ เพราะเหตุนี้เขาถูกครอบงำห่อุ้มมากไปด้วย ความทุกข์ เขาจึงไม่ได้รับความหลุดพ้น แม้เขาปรารถนาจะได้รับความหลุดพ้น แต่เขายังไม่มีหนทางสู่ความหลุดพ้น หนทางเป็นสิ่ง จำเป็นสำหรับการบรรลุความหลุดพ้น... เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงแสดงวิมุตติมรรค”

สิ่งจูงวันนี้ ได้รับสิทธิ์ลดพิเศษ ๑๕% หกคเขต ๓๑ สิงหาคม ๒๕๓๘

ส่งธนาคติหรือตัวแลกเงิน ปณ.ราชดำเนิน

ในนาม บริษัท เคล็ดไทย จำกัด ๑๑๗-๑๑๘ ถ.เฟื่องนคร เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทรศัพท์ ๒๒๕-๕๕๓๖-๔๐ โทรสาร ๒๒๒-๕๑๘๘

ใบสั่งจูงวิมุตติมรรค

ข้าพเจ้า.....นามสกุล.....

ที่อยู่.....

โทรศัพท์.....

ขอสั่งจูงหนังสือวิมุตติมรรค จำนวน.....เล่ม

โดยได้แนบ ธนาคติ

ตัวแลกเงิน

จำนวน.....บาท มาด้วยแล้ว

หากท่านสงสัยใคร่ที่จะรู้ว่า การเข้าพรรษามีความสัมพันธ์กับการฝึกอบรมตนเอง
เพื่อการปรับประยุกต์ใช้กับสังคมยุคปัจจุบันมากมายเพียงไหน...ขอได้ติดตาม

นียบกองการเข้าพรรษาให้กับคนรุ่นใหม่

ของ ส.ศิวรักษ์

ปกอ่อน กระดาษปอนด์ หน้า ๖๐ หน้า ราคา ๕๐ บาท

ลดพิเศษสำหรับผู้สั่งซื้อในขณะนี้เหลือเพียง ราคาเล่มละ ๔๒ บาท

สั่งจูง/ซื้อโดยตรงได้ที่ บริษัท เคล็ดไทย จำกัด

เลขที่ ๑๑๗-๑๑๘ ถ.เฟื่องนคร เขตพระนคร กทม.๑๐๒๐๐ โทรศัพท์ ๒๒๕-๕๕๓๖-๔๐ โทรสาร ๒๒๒-๕๑๘๘

ธนาคติส่งจ่ายในนาม บริษัทเคล็ดไทย ปณ.ราชดำเนิน

เสมสิกขาลัย

จัดอบรมพุทธธรรมกับการสมานไมตรี

แนวคิด

ในสังคมปัจจุบัน ดูเหมือนว่าความรุนแรงจะทวีเพิ่มสูงขึ้น ไม่ว่าจะในความสัมพันธ์ระดับใด จะเป็นระดับประเทศที่ถูกลามไปสู่การทำสงครามสู้รบกันก็ดี ในระดับชุมชน หรือในระดับครอบครัวและส่วนตัว ความรุนแรงในครอบครัวและอาชญากรรมที่ขยายตัวมากขึ้น ดูจะเป็นประจักษ์พยานอย่างชัดเจนในแง่

ในขณะที่เดียวกัน เมื่อหันมาพิจารณาในทางศาสนธรรม เราจะพบว่า โดยเนื้อแท้ของพุทธศาสนา หรือศาสนธรรมหลักอื่นๆ ในสังคมไทย หากได้มีส่วนใดที่ส่งเสริมให้ใช้ความรุนแรงในการเข้าใกล้แก้ปัญหาไม่ กลับกัน ศาสนธรรมต่างๆ เหล่านี้ส่งเสริมอย่างชัดเจนให้หาทางไกล่เกลี่ยความขัดแย้งด้วยสันติวิธี กล่าวเฉพาะพุทธศาสนาโดยพื้นฐาน ท่านได้สอนหลักการให้เราใช้ปัญญาเพื่อการพิจารณาปัญหา (ทุกข์) และวิเคราะห์เหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (สมุทัย) และพยายามมุ่งแสวงหาทางออก (นิโรธ) รวมทั้งการปฏิบัติตามทางนั้นอย่างไม่ต้องใช้ความรุนแรงด้วย (มรรค)

พุทธศาสนาจะมีทางใดที่จะเอื้อต่อการแก้ไขความขัดแย้งเหล่านี้ ดูจะเป็นคำถามที่น่าสนใจและใคร่ครวญ อาจจะทำให้เราไปทีไรที่กล่าวกันว่าพุทธศาสนาจะช่วยคลี่คลายความรุนแรงได้ โดยไม่มีการศึกษาและปรับปรุงการนำเสนอคำสอนนั้นให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของสังคมในปัจจุบันเสียก่อน

การอบรมพุทธธรรมกับการสมานไมตรี โดยวิทยากรหลักคือ ดร.จอห์น แม็กคอร์เนล จึงมุ่งสำรวจและแสวงหาความเป็นไปได้ของการเชื่อมโยงหลักพุทธธรรมเข้ากับการไกล่เกลี่ยความขัดแย้ง แต่มากกว่าจะเป็นการอบรมให้เกิดความเข้าใจทางทฤษฎีเพียงอย่างเดียว เขายังมุ่งให้ผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตและการทำงานต่างๆ ได้ด้วย

สถานที่จัดอบรม/เวลา/ค่าใช้จ่ายในการอบรม (เป็นการคิดเฉพาะค่าที่พักอาหารและค่าเอกสารประกอบการอบรมเท่านั้น โดย

วันที่ ๓-๕ สิงหาคม ณ อารามวงศ์สนธิ (สำหรับผู้ผ่านการอบรมมาแล้ว) ค่าใช้จ่าย ๑,๒๐๐ บาทต่อคน

วันที่ ๕-๘ สิงหาคม ณ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (สำหรับพระนิสิต และพระมอญ)

วันที่ ๑๑-๑๔ สิงหาคม ณ อารามวงศ์สนธิ จ.นครนายก (สำหรับกลุ่มพระเสขิยธรรม)

วันที่ ๑๗-๒๒ สิงหาคม ณ โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก (สำหรับบุคคลทั่วไป) ค่าใช้จ่าย ๑,๕๐๐ บาทต่อคน

หมายเหตุ สองคอร์สสำหรับพระภิกษุไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด

ผู้รับผิดชอบโครงการ เสมสิกขาลัย ๑๑๕-๑๑๗ ถ.เฟื่องนคร (ตรงข้ามวัดราชบพิธ) กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทร ๒๒๕-๕๕๓๖-๕ โทรสาร ๒๒๕๕๕๔๐

การเป็นสมาชิกจดหมายข่าว

เสขิยธรรม

ชื่อ.....นามสกุล.....

ที่อยู่ (วัด / บ้าน) เลขที่..... หมู่ที่..... ซอย.....

ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

บอกรับเป็นสมาชิก [ ] ๑ ปี (๔ ฉบับ) ๑๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่.....ถึงฉบับที่.....

[ ] ๒ ฉบับ (๘ ฉบับ) ๒๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่.....ถึงฉบับที่.....

[ ] ตามกำลังศรัทธา.....บาท/ปี

ส่งจ่ายโดย [ ] ธนาณัติ [ ] ตัวแลกเงิน [ ] เช็ค [ ] เงินสด

ในนาม นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์ คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศ.พ.พ.)

๑๒๔ ซ.วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

ธนาณัติ ส่งจ่าย ป.ณ. คลองสาน

คนหนึ่งได้รับอิสริภาพ
คนหนึ่งได้รับรางวัลศรีบูรพา ๒๕๓๘

❀ อันเนื่องมาจากปกหลัง ❀

เนื่องในวโรกาสที่องค์ทะไลลามะ ประมุขพุทธศาสนานิกายวัชรยานแห่งทิเบตทรงเจริญพระชนมายุครบ ๖๐ พรรษา มูลนิธิเสรีธรรมโกเศศ-นาคะประทีป เป็นเจ้าภาพจัดพิธีทำบุญถวายเป็นพระกุศล ณ ศาลา ๑๔๐ ปี วัดบวรนิเวศวิหาร ระหว่างพรรษากาล เดือนกรกฎาคม ๒๕๓๘ โดยเจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช ทรงพระเมตตาเสด็จเป็นองค์ประธานในการพระกุศลนี้ พร้อมทั้งจะทรงอธิษฐานจิตแบบจำลองพระพุทธรูปและแผ่นเงิน ทอง นาก ที่จะนำไปหล่อพระพุทธรูป ที่เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชทรงโปรดให้จัดสร้างขึ้นจำนวน ๑,๐๐๐ องค์ เพื่อประทานไปประดิษฐานยังพระอารามพุทธศาสนานิกายวัชรยาน ในประเทศอินเดีย เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ด้วย

สมาชิกอุปถัมภ์
คุณโจมศรี ศิวรักษ์
๒๐๐ บาท

ฉลองพระชนมายุ ๖๐ พรรษา

ทะเลลामะแห่งทิเบต

(ดูรายละเอียดจากปกหลังด้านใน)